

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Tomáš DVORSKÝ

**Změny územní diferenciacce náboženského vyznání
obyvatelstva okresu Břeclav**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Tomáš Dvorský (R150103)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Změny územní diferenciacce náboženského vyznání obyvatelstva okresu
Břeclav

Title of thesis: Development of spatial structure of religion affiliation in the District of
Břeclav

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Rozsah práce: 140 s.

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá územními změnami v rozložení obyvatelstva okresu Břeclav podle náboženského vyznání v období let 1880–2011. Údaje jsou čerpány z jednotlivých sčítání lidu v tomto období. Dále jsou provedeny analýzy pomocí bazického a řetězového indexu. Míra religiozity obyvatel je zhodnocena na základě indexu ateizace. Územní změny v rozložení obyvatelstva jsou vyjádřeny kartograficky.

Klíčová slova: náboženské vyznání, sčítání lidu, okres Břeclav, index ateizace

Abstract: The Master's thesis deals with territorial changes in the distribution of population in Břeclav district according to religion in 1880–2011. The data are gathered from individual censuses in that period. In addition, chain and base index analyzes are performed. The degree of religiosity of the population is assessed on the basis of the atheism index. Territorial changes in the distribution of population are expressed cartographically.

Keywords: religious confession, census, the District of Břeclav, the index of atheism

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a že jsem v seznamu literatury uvedl všechny použité literární a odborné zdroje.

V Olomouci dne.....

.....

podpis

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přirodovědecká fakulta
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš DVORSKÝ**
Osobní číslo: **R150103**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Změny územní diferenciaci náboženského vyznání
obyvatelstva okresu Břeclav**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je popsat a interpretovat změny územní diferenciaci náboženského vyznání obyvatel okresu Břeclav (v současném teritoriálním rozsahu) v období moderních sčítání (tj. od roku 1869 do současnosti).

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. přehledy religiózní geografie - MATLOVIČ, R.: Geografia religii. Náčrt problematiky. Prešov 2001. KOMOROVSKÝ, J.: Religionistika: Veda o náboženstvách sveta a jej pomocné disciplíny. Bratislava 2002. HAVLÍČEK, T.: Nové trendy výzkumu v religiózní geografii. In: Švec, P., Vančura, M. (eds.), Česká geografie v evropském prostoru ? Vyžádané přednášky, Sociogeografické procesy. Sborník příspěvků z XXI. sjezdu ČGS, České Budějovice 2007.
2. katalogy diecézí, schematismy, seznamy matričních obvodů, katechismy - HRUDNÍKOVÁ, M.: Katolická ročenka 95. Kostelní Vydří 1995. PALA, J.: České diecéze v datech a jejich biskupové. Olomouc 1994.
3. dějiny církve - KADLEC, J.: Přehled českých církevních dějin. 2.díl. Praha 1991. MRÁČEK, P.: Stručná příručka církevních dějin. Olomouc 1995. VOJTÍŠEK, Z.: Encyklopedie náboženských směrů v České republice. Praha 2004.
4. mapy administrativního členění a religiozity obyvatelstva - Katolická církev v České republice. Kostelní Vydří 1997.
5. církevní tisk - Katolické noviny
6. statistické přehledy a lexikony ČSÚ
7. internetové zdroje - Religiózní krajina <http://www.religion-landscape.cz/>

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 8. listopadu 2016

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2017

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 8. listopadu 2016

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za odbornou pomoc, ochotu a laskavý přístup při tvorbě práce.

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Cíl práce.....	10
3 Rešerše literatury a metodika práce	11
4 Obecná charakteristika okresu Břeclav	14
5 Náboženství.....	18
5.1 Světová religionistika.....	22
5.2 Česká religionistika	24
5.2.1 Počátky religionistiky.....	24
5.2.2 Emigrace religionistiky	25
5.2.3 Znovuoživení religionistiky	27
5.3 Geografie náboženství.....	27
6 Náboženská struktura břeclavského okresu podle sčítání lidu v letech 1880–2011	31
6.1 Sčítání lidu v roce 1880.....	33
6.2 Sčítání lidu v roce 1890.....	34
6.3 Sčítání lidu v roce 1900.....	35
6.4 Sčítání lidu v roce 1910.....	36
6.5 Sčítání lidu v roce 1921	42
6.6 Sčítání lidu v roce 1930.....	44
6.7 Sčítání lidu v letech 1950–1980	48
6.8 Sčítání lidu v roce 1991.....	49
6.9 Sčítání lidu v roce 2001	51
6.10 Sčítání lidu v roce 2011	53
7 Zhodnocení náboženského vyznání obyvatel okresu Břeclav	62
7.1 Bazický index.....	63
7.2 Řetězový index.....	67
7.3 Index ateizace.....	71

8 Círky v okrese Břeclav	75
8.1 Římskokatolická církev	75
8.2 Judaismus	80
8.3 Evangelická církev	85
8.3.1 Českobratrská církev evangelická.....	86
8.3.2 Evangelická církev metodistická.....	88
8.4 Ostatní církve	89
8.4.1 Československá církev husitská.....	89
8.4.2 Pravoslavná církev	91
8.4.3 Církev adventistů sedmého dne	91
8.4.4 Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	92
9 Volební podpora KDU-ČSL v okrese Břeclav	93
9.1 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v letech 1996–2006	93
9.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v letech 2010–2017	99
9.3 Bazický a řetězový index	104
10 Závěr.....	106
11 Summary	107
12 Použité zdroje.....	108
13 Přílohy.....	116

1 Úvod

Okres Břeclav leží v jižní části Jihomoravského kraje při hranicích s Rakouskem a Slovenskem. Jeho rozloha je 1 038 km². K 31. 12. 2015 žilo na tomto území 115 334 obyvatel. Okres Břeclav tvoří 63 obcí, z toho je devět měst a čtyři městyse. Území okresu Břeclav se dělí do tří správních obvodů obcí s rozšířenou působností: Břeclav, Hustopeče a Mikulov. Z hlediska náboženského vyznání se nejvíce obyvatel hlásilo k římskokatolické církvi. V historii se zde nacházely i poměrně významné židovské obce, např. v Mikulově, kde byla jedna z největších židovských komunit na Moravě. V minulosti zde tradičně žila i evangelická menšina, převážně v severní části okresu Břeclav v oblasti Klobouk u Brna. V rámci České republiky patří okres Břeclav k regionům s vyšší mírou religiozity obyvatel.

2 Cíl práce

Cílem diplomové práce je popsat a interpretovat změny územní diferenciaci náboženského vyznání obyvatel okresu Břeclav (v současném teritoriálním rozsahu) v období moderních sčítání. Práce se snaží vyhodnotit vývoj náboženského vyznání obyvatel v období let 1880–2011 za pomoci analytických nástrojů (např. bazického a řetězového indexu, případně indexu ateizace). Změny územní diferenciaci obyvatel náboženského vyznání budou vyjádřeny i kartograficky.

3 Rešerše literatury a metodika práce

Při psaní diplomové práce byla využita primárně data z výsledků sčítání lidu z let 1880–2011 a sekundárně informace z odborné literatury a internetových zdrojů. U obecné charakteristiky okresu Břeclav byla použita zejména regionální literatura: Kordiovský, Danihelka (1999): Brána do kraje - průvodce obcemi okresu Břeclav, Brichtová a kol. (1996): Podoby kraje a času - kniha okresu Břeclav. Dále u kapitoly věnující se náboženství byly využity především práce z religiozní geografie a religionistiky, protože práce z jiných vědních oborů zabývajících se náboženstvím (především teologie) většinou postrádají regionální dimenzi. Obecné informace o náboženství byly použity např. z Dějin náboženství (Kubalík, 1984). Vývoj religionistiky byl převzat hlavně z Dějin religionistiky (Horyna, Pavlincová, 2001) a Úvodu do religionistiky (Horyna, 1994). Informace o geografii náboženství vycházely hlavně z těchto knih: Náboženství etnicko-kulturních makroregionů - úvod do regionální geografie náboženství (Skokan, 2010) a také z nejobsáhlejší a nejpodrobnější práce svého druhu v českém nebo slovenském jazyce, z knihy slovenského sociálního geografa René Matloviče (2001): Geografia religii.

Údaje o náboženské struktuře obyvatel okresu Břeclav byly čerpány z jednotlivých sčítání od roku 1880 (od tohoto sčítání byly údaje o náboženském vyznání pravidelně publikovány do úrovně obcí a osad) až do zatím posledního sčítání lidu v roce 2011. V letech 1950–1980 za vlády komunistického režimu v Československu byla náboženská otázka problematická. Ze sčítání 1950 jsou k dispozici v této otázce pouze souhrnné výsledky za větší územní celky. Ve sčítání lidu v roce 1961 až 1980 byla dokonce náboženská příslušnost ze sčítacích archů zcela vyškrtuta se zdůvodněním, že stát zrušil evidenci obyvatelstva podle náboženství a ta byla nadále jen soukromou záležitostí jednotlivých občanů. Až v roce 1991 byla znovu zjišťována náboženská struktura obyvatel. Na rozdíl od sčítání v roce 1950 však není odpověď na tuto otázku povinná.

Informace o náboženském vyznání obyvatel se vztahují k současnému teritoriálnímu vymezení okresu Břeclav (63 obcí). Administrativní členění v letech 1880–1930 bylo přizpůsobeno současným poměrům, tj. obce, které byly v minulosti samostatné, byly přiřazeny k obcím, ke kterým v současnosti náleží. Jednalo se o tyto obce: Nové Mlýny (Přítluky), Nejdeč (Lednice), Úvaly (Valtice), Bohumilice

(Klobouky u Brna), Poštorná a Charvátská Nová Ves (Břeclav). V letech 1991–2011 bylo postupováno odlišně, vzhledem k tomu, že změny byly minimální, byly prováděny analýzy podle aktuálně platného administrativního členění. Ve sčítání lidu v roce 1991 byl uváděn počet obcí 61, protože obec Ladná byla součástí Břeclavi a Kurdějov patřil k Hustopečím a byly tedy započítány v těchto obcích. V roce 2001 byl počet obcí 62, protože obec Ladná byla až do roku 2006 součástí města Břeclav.

U obce Valtice, Hlohovec a částí Břeclavi (Charvátská Nová Ves a Poštorná) se nepodařilo dohledat data z lexikonu obcí pro Dolní Rakousy vztahující se ke sčítání lidu v roce 1880 a 1910. V této době Valticko patřilo k území Dolních Rakous. Údaje v těchto letech byly odhadnuty na základě lineární interpolace. Celkové počty obyvatel u výše uvedených obcí ve zmiňovaných letech byly převzaty z historického lexikonu obcí 1869–2011. Územní změny v náboženské struktuře obyvatel okresu Břeclav v letech 1880–2011 byly znázorněny pomocí kartodiagramu. Dále byly provedeny analýzy na základě bazického, řetězového indexu a indexu ateizace. Bazický a řetězový index vývoje náboženského vyznání obyvatel břeclavského okresu byl vyjádřen spojnicovým grafem a porovnáván se současným územím České republiky. Index ateizace byl pak znázorněn pomocí kartogramu až na úroveň jednotlivých obcí.

Bazický index je indexem se stálým základem a můžeme ho vypočítat podle následujícího vztahu (Brázdil a kol., 1995):

$$k'_i = \frac{x_i}{x_z} \cdot 100$$

kde x_z je libovolnou hodnotou, obvykle se jedná o první nebo poslední hodnotu časové řady, kterou si zvolíme jako základ. S touto hodnotou pak srovnáváme všechny ostatní hodnoty (Brázdil a kol., 1995).

Na základě řetězového indexu vypočítáme, o kolik procent vzrostla hodnota časové řady v okamžiku t_i oproti hodnotě v čase t_{i-1} . Řetězový index lze vypočítat podle následujícího vztahu (Brázdil a kol., 1995):

$$k_i = \frac{x_i}{x_{i-1}} \cdot 100$$

Index ateizace se používá ke zjištění sekularizace obyvatelstva. Tento index je možné vypočítat podle tohoto vztahu (Daněk, Štěpánek, 1992):

$$Ia = \frac{a^{11} - a^{91}}{1 - a^{91}} \cdot 100$$

kde a^{11} je podíl osob bez vyznání v roce 2011, a^{91} je pak podílem osob bez vyznání v roce 1991. Když je hodnota indexu ateizace kladná, znamená to úbytek věřících. Záporná hodnota poté vyznačuje přírůstek věřících (Daněk, Štěpánek, 1992). Index ateizace byl počítán ve dvou variantách. V první variantě byl index vypočítán na základě podílu osob bez vyznání ku celkovému počtu obyvatel. Ve druhé variantě byly od celkového počtu obyvatel odečteny osoby, u kterých vyznání nebylo zjištěno. Index ateizace okresu Břeclav byl porovnán s Jihomoravským krajem i s Českou republikou.

V kapitole o církvích v okrese Břeclav bylo u obecných charakteristik jednotlivých církví čerpáno hlavně z těchto knih: Encyklopedie náboženských směrů v České republice - náboženství, církve, sekty, duchovní společenství (Vojtíšek, 2004), Světová náboženství (Keene, 2003) a Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska (Vaverka a kol., 2004). Informace o místních organizacích církví v okrese Břeclav byly převzaty zejména z internetových stránek těchto církevních uskupení. Údaje o židech v Mikulově byly čerpány z publikace Židé v Mikulově (Veselská, Vrbková, 2004). Pomocí sloupcového grafu byly znázorněny počty římskokatolíků, evangelíků, židů a příslušníků československé církve husitské v okrese Břeclav na základě sčítání lidu.

Údaje o volební podpoře KDU-ČSL v okrese Břeclav v období let 1996–2017 byly převzaty z internetových stránek volby.cz. Podpora voličů KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav byla znázorněna pomocí kartogramu. Na základě bazického a řetězového indexu byla volební podpora KDU-ČSL v okrese Břeclav srovnána s Jihomoravským krajem a s Českou republikou.

Všechny mapy použité v diplomové práci byly vytvořeny v prostředí programu ArcMap 10.1. Podkladová data pro tvorbu map byla použita z databáze ArcČR 500 (verze 3.3.). Grafy a tabulky využité v této práci byly zpracovány v programu MS Excel 2010.

4 Obecná charakteristika okresu Břeclav

Okres Břeclav leží na jižní Moravě. Má velmi pestrou přírodu, která je v mnoha ohledech v rámci České republiky výjimečná (Kordiovský, Danihelka, 1999). Na území Břeclavska se nachází i několik významných památek, z nichž dvě jsou uvedeny na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO. Na jihu okres sousedí s Rakouskem a na jihovýchodě se Slovenskem. Dále sousedí s okresy: Brno-venkov (ze severu), Znojmo (ze západu), Hodonín a Vyškov (ze severovýchodu) (ČSÚ, 2016a). K 31. 12. 2015 žilo v okrese Břeclav 115 334 obyvatel. Rozloha okresu byla 1038 km². Hustota zalidnění byla 111 obyv./km² (ČSÚ, 2016b).

V současnosti se okres Břeclav skládá z 63 obcí (ČSÚ, 2016b). Pouze pět obcí okresu se dělí na části: čtyři obce se dělí na dvě části a město Břeclav na tři. Devět obcí má v současnosti status města: Břeclav, Hustopeče, Klobouky u Brna, Lanžhot, Mikulov, Podivín, Valtice, Velké Bílovice a Velké Pavlovice. Lanžhot a Velké Bílovice se staly městy až v roce 2001. Status městyse mají Boleradice, Drnholec, Moravská Nová Ves a Velké Němčice. Na území okresu jsou tři obce s rozšířenou působností: Břeclav, Hustopeče a Mikulov. Do správního obvodu ORP Břeclav spadá 18 obcí, do SO ORP Hustopeče 28 obcí a SO ORP Mikulov 17 obcí (ČSÚ, 2016a).

Reliéf Břeclavska je převážně nížinný. Okres se rozkládá v oblasti Dyjskosvrateckého, Dolnomoravského úvalu a Středomoravských Karpat (ČSÚ, 2016a). Nejnižším bodem okresu je soutok řek Moravy a Dyje (148 m n. m.) a nejvyšším bodem je Děvín (554 m n. m.) (Brichtová a kol., 1996).

Oblast břeclavského okresu leží na rozhraní karpatské a panonské oblasti. Z geologického hlediska je zajímavá zejména oblast Pavlovských vrchů. Jsou tvořeny zejména druhohorními vápenci a jsou výraznou dominantou jižní části okresu. V některých oblastech vznikly i krasové útvary. Nejznámější je v okrese Břeclav jeskyně Na Turoldu (Kordiovský, Danihelka, 1999). Pálava je od roku 1976 chráněnou krajinnou oblastí a v roce 1986 byla dokonce zařazena mezi biosférické rezervace UNESCO (Brichtová a kol., 1996). Severní část okresu tvoří Hustopečská pahorkatina, která je tvořena třetihorními usazenými horninami. Svým charakterem se výrazně odlišuje od jižní části okresu (Kordiovský, Danihelka, 1999).

V okrese Břeclav se nachází i národní přírodní rezervace Lednické rybníky. Jejich rozloha je více než 1000 ha a jsou využívány k chovu ryb (ČSÚ, 2016a). Mezi lednické rybníky patří i největší moravský rybník Nesyt (315 ha). Dále mezi tyto rybníky spadají např. Mlynský (107 ha), Hlohovecký (104 ha) nebo Prostřední rybník (48,5 ha) (Brichtová a kol., 1996). V oblasti lednických rybníků nebo v lužních lesích při soutoku Moravy a Dyje se nacházejí významná hnízdiště vodního ptactva. Významný dopad na krajinu mělo vybudování soustavy Novomlýnských nádrží s rozlohou 3 232 ha (ČSÚ, 2016a). Pro Břeclavsko je typické velmi suché a teplé podnebí. Průměrná roční teplota je v Mikulově 9,6 °C a průměrný roční srážkový úhrn 571 mm (Kordiovský, Danihelka, 1999).

V průmyslu bylo v roce 2011 zaměstnáno 27 % obyvatel okresu Břeclav, zejména v gumárenském, chemickém, strojírenském nebo potravinářském odvětví. V zemědělství bylo zaměstnáno 6 % obyvatel. V obchodě a pohostinství 14 % a ve stavebnictví 8 % (ČSÚ, 2016a). Podíl nezaměstnaných osob v roce 2016 byl v okrese Břeclav 5,3 % (Integrovaný portál MPSV, 2017a).

Mezi tři největší zaměstnavatele v okrese Břeclav v roce 2016 patřily: Gebauer a Griller Kabeltechnik, spol. s r. o (výroba kabelů, elektrosoučástí), Gumotex a. s. (výroba plástů z pryže) a Nemocnice Břeclav (Integrovaný portál MPSV, 2017b).

Významnou památkou regionu je Lednicko-valtický areál. Roku 1996 byl zařazen na seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Budování lednicko-valtického areálu bylo spjato zejména s rodem Lichtenštejnů. Rozloha celého areálu je téměř 200 km². Lednicko-valtický areál je zajímavý i z architektonického hlediska, prolínají se zde různé architektonické slohy: romantismus, klasicismus, novogotika a empír. Areál bývá někdy označován jako „Zahrada Evropy“ z důvodu propojení zámků a zámečků s parky a alejemi. Další zajímavou lokalitou je i středověké historické jádro města Mikulov, které bylo roku 1952 vyhlášeno městskou památkovou rezervací (ČSÚ, 2017a).

Z archeologického hlediska je významnou lokalitou památková rezervace Pohansko u Břeclavi patřící k nejvýznamnějším raně středověkým památkám z oblastí, kde se vyskytovaly slovanské národy. V této oblasti již na počátku 9. století bylo slovanské hradisko o rozloze 28 ha. Další známou archeologickou lokalitou jsou

naleziště v Dolních Věstonicích, kde byla nalezena soška Věstonické Venuše (ČSÚ, 2016a).

Břeclav je také centrem národopisné oblasti Podluží (Kordiovský, Danihelka, 1999). Tato oblast je jednou z částí oblasti Slovácka. Název Podluží pochází od typického rysu zdejší krajiny-stojatých vod (lužé). Podluží se rozkládá zhruba v oblasti mezi městy Břeclav a Hodonín. V současnosti se dělí tato oblast na tři části: dolní (Lanžhot, Kostice, Tvrdonice, Moravská Nová Ves, Týnec a Hrušky), horní (Dolní Bojanovice, Prušánky, Josefov, Starý Poddvorov, Nový Poddvorov, Lužice a Mikulčice) a na charvátskou část (Hlohovec, Lednice, Ladná a místní části Břeclavi-Poštorná, Stará Břeclav a Charvátská Nová Ves) (Město Břeclav, 2017). Severní a severozápadní část okresu Břeclav patří do Hanácko-Slovácké oblasti (FolklorWeb.cz, 2011).

Každoročně se v Podluží konají různé lidové slavnosti, např. Hudecké dny Slávka Volavého v Břeclavi nebo Národopisné slavnosti v Tvrdonicích. V severní části okresu Břeclav v Krumvíři (Hanácko-Slovácká oblast) se konají folklorní slavnosti s názvem Kraj bez stínu (Kordiovský, Danihelka, 1999).

Pro břeclavský okres je typická dlouholetá tradice vinařství. I na zdejší krajině lze tyto stopy nalézt. V této oblasti se nachází velké množství vinogradů a s tím související vinné sklepy, zejména v Pavlovských vrších. Pro rozvoj vinařství jsou v této oblasti z klimatologického hlediska nejlepší podmínky z celé České republiky (ČSÚ, 2017a).

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ OKRESU BŘECLAV

Poznámka: SO ORP-Správní obvod obce s rozšířenou působností

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 1: Administrativní členění okresu Břeclav

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), vlastní zpracování v ArcMap 10.1)

5 Náboženství

Náboženství je možné vymezit podle různých definic. V širším kontextu je náboženství podle Kubalíka (1984, str. 8–9) „zaměření celého lidského života, jež vyplývá z uznávání nějakého vztahu jsoucího mezi lidmi a řádem nadlidským, ať již lidé tento řád považují za osobní či neosobní“. V užším vymezení pak náboženství chápe „jako souhrn mravních vztahů vůči jedinému pravému Bohu osobnímu“.

Studiem náboženství se zabývá více vědeckých disciplín, např. teologie nebo religionistika. Teologie se zabývá studiem náboženství jako takového, náboženskou filozofií, prameny víry apod. Religionistika se zajímá spíše o třídění a popis náboženských systémů. Teologie i religionistika zkoumá náboženství vědeckými prostředky, avšak důležitým aspektem teologie je na rozdíl od religionistiky také víra, kterou lze vědecky popsat jen obtížně (Kokaisl, 2009).

V religionistice můžeme vymezit historicko-teoretické modely nebo hypotézy, které mají systematizovat dějinná fakta o náboženství (Horyna, 1994). V období zhruba do osvícenství se člověk otázkou původu náboženství téměř nezabýval. Lidé vycházeli z toho, co je psáno v Bibli. Zlom v chápání vzniku náboženství nastal až v 18. století, kdy se náboženství začalo považovat za jev, který se postupně vyvíjí podobně jako kultura. To se stalo prvotním základem pro formulování prvních hypotéz o původu náboženství v 19. století (Heller, Mrázek, 2004).

První hypotézou o vzniku náboženství v religionistice byla **teorie náboženské evoluce**. Tato teorie byla velmi rozšířená zejména v 19. století, ale vliv má i na současné studium náboženství. V rámci teorie náboženské evoluce musíme rozlišovat mezi starší evoluční teorií a novějšími evolučními modely. Starší evoluční teorie je podmíněna úlohou náboženství v dějinách lidstva. August Comte rozdělil dějiny náboženství do tří vývojových etap na základě tzv. zákona tří stádií. V těchto jednotlivých stádiích se uskutečňuje řád a pokrok. Prvním stádiem je náboženství, druhým metafyzika a třetím jsou pozitivní vědy. Za zakladatele religionistické evoluční teorie vzniku náboženství je považován Edward Burnett Tylor (1832–1917). Tylor ve svých pracích vychází z předpokladu, že člověk ve všech kulturách dospívá k přibližně stejným výsledkům a pohybuje se na podobné úrovni. Z tohoto předpokladu je možné vymezit obecně platný model vývoje náboženství, protože vývoj zákonitosti myšlení a náboženství probíhají paralelně. Tylorův model se nazývá animismus. Vychází

z dualismu lidské zkušenosti: člověk má zkušenosti s normálním životem, ale také zkušenosti s věcmi v rozporu se známou realitou. Tylor teorii animismu považoval za základ všech náboženství (Horyna, 1994).

Mezi představitele novějších evolučních teorií patřili např. Robert N. Bellah nebo Niklas Luhman. Robert N. Bellah ve vývoji náboženství rozlišuje pět stupňů. Prvním stupněm je primitivní náboženství, které je charakteristické vírou ve vyšší bytosti. Druhým stupněm jsou archaická náboženství. Tento stupeň je typický vznikem polyteistických systémů a dochází k diferenciaci představ o vyšších bytostech. Třetím stupněm jsou historická náboženství. Na rozdíl od předchozích dvou stupňů nepředpokládá jednotu světa v náboženských představách. Čtvrtým stupněm vývoje jsou raně moderní náboženství. Při tomto stupni vývoje se v náboženství začíná projevovat reformace. Dochází k rozvoji sebeidentity a autonomie člověka. Pátým stupněm jsou moderní náboženství. Vývoj náboženství v pátém stupni směřuje stále k větší diferenciaci a k rozpadání velkých celků náboženství na menší útvary. Bellah vidí vrchol náboženské evoluce v tom, že vývoj náboženství postupně směřuje k individuální náboženské autonomii (Horyna, 1994).

Niklas Luhman v dějinách náboženství nevidí nějaké evoluční tlaky, které by náboženství směřovaly určitým směrem. Náboženství chápe jako sociálně kulturní jev velmi propojený se sociálními systémy, s nimiž společně vytváří kulturní systémy (Horyna, 1994).

Teorie náboženské depravace je založená na opačném myšlenkovém směru než teorie evoluční. Evoluční teorie vývoje náboženství předpokládá lineární vývoj náboženství od jednoduchých forem až k vysoce komplexním náboženským systémům. Teorie depravace předpokládá původně velmi vyspělé náboženské útvary, které se postupným vývojem rozpadaly a vznikala diferentní náboženství. K teoriím náboženské depravace můžeme zařadit zejména teorii původního monotheismu, teorii nejvyšší bytosti a teorii kulturních okruhů. Autorem teorie nejvyšší bytosti je Andrew Lang (1844–1912). Nejvyšší bytost podle Langa tvoří základ náboženství. Nejvyšší bytost je tvůrcem světa, je všemohoucí, vševědoucí a nezávislá na všech nositelích moci. V různých kulturách a částech světa je nejvyšší bytost vnímána různým způsobem. Jako příklad je možné uvést pygmeje žijící ve Středoafričské republice, kde je pro ně nejvyšší bytostí pán zvířat a lesů. Jinou představu o nejvyšší bytosti mají např. původní

obyvatelé Austrálie. Nejvyšší bytost může být vyobrazována jako muž, žena, případně bezpohlavní bytost. Existují i rozdíly v uctívání nejvyšších bytostí (Horyna, 1994).

Teorie kulturních cyklů se opět zásadním způsobem liší od evoluční teorie vzniku náboženství. Evoluční teorie tvrdí, že člověk v různých kulturách a odlišných místech na zemi spěje ke stejným výsledkům materiální a duchovní kultury. Teorie kulturních cyklů předpokládá, že hmotná kultura a náboženské představy se šířily stěhováním, obchodováním a mezikulturními styky. Tuto domněnku zastával i Friedrich Ratzel (1844–1904). Ratzel se hlavně zaměřoval na materiální kulturu a všiml si tvaru a užití nástrojů a zbraní v různých oblastech světa. Zjistil, že v určitých částech světa jsou tyto předměty podobné a mají jen málo variací i v sousedních kulturách. Tyto podobnosti v kulturách se dají zanašet i do mapy, a tím se nám ukážou oblasti s určitými kulturními souvislostmi. Ratzelova teorie se stala základem teorie kulturních okruhů (cyklů). Stoupencem Ratzelovy teorie byl i jeho žák Leo Frobenius (1873–1938), který jako první tuto jeho teorii zformuloval (Horyna, 1994).

Frobenius tvrdil, že všechny kultury vytvářejí jeden veliký celek-organismus. Dívá se na kulturu světa komplexněji než jeho předchůdci, ti každou kulturu zkoumali jednotlivě. Lidská kultura podle Frobenia prochází podobným vývojem jako biologické procesy v přírodě. Ve vývoji kultury je důležité pochopit tzv. paideuma. Tento pojem označuje akt výchovy, objekt výchovy a toho, kdo je vychováván. Paideuma je jakýmsi souhrnem mravních hodnot, norem lidského jednání a činností. Dějiny velkých kulturních celků jsou úzce propojeny s paideumem. Tyto kulturní celky Frobenius označil jako kulturní okruhy. Nejvýznamnějším přívržencem teorie kulturních okruhů byl Fritz Graebner (1877–1934). Graebner kladl větší důraz na kulturní migraci. Tvrdil, že když budeme zpětně zkoumat cesty kulturního ovlivňování, můžeme se dostat až k jejich původním kořenům, tedy k původní kultuře (Horyna, 1994).

Nejvýznamnějším představitelem konceptu náboženské depravace byl Wilhelm Schmidt (1868–1954). Stal se zakladatelem etnologicko-religionistické školy ve Vídni a představitelem religionistiky římskokatolické církve. Schmidt se snažil najít původní kulturu, kterou měl začít vývoj. K nalezení místa původní kultury se používají etnologické výzkumy a archeologické nálezy. Dále se snažil nalézt původní náboženství, kterým prvotní kultura disponovala. Původní náboženství Schmidt označoval jako Urmonotheismus. Původní kultury uznávaly pouze jediného Boha jako

nejvyšší bytost. Tato představa je podle Schmidta hlavním prvkem monoteistického náboženství. V současné religionistice není teorie náboženské deprivace přijímána (Horyna, 1994).

Mezi další teorie vzniku náboženství patří **responzivní hypotéza**. V České republice se touto hypotézou zabýval Jan Heller ve své práci *Nástin religionistiky*. Heller tvrdí, že náboženství je pouze u lidí, je produktem lidského myšlení a hledá důvody vzniku náboženství. Základem náboženství je přemýšlení člověka o jeho vlastní existenci. V responzivní hypotéze vzniku náboženství nejde o historické nalezení počátku náboženství, ale o objasnění jevu tzv. reprodukce náboženství (Horyna, 1994).

V religionistice je nutné vymezit čtyři přístupy ve zhodnocování náboženství (Waardenburg, 1997):

- **Historický výzkum:** jedná se zejména o průzkum náboženských textů a spisů v historii. Tento výzkum se zaměřuje na rekonstrukci dějinného průběhu náboženských představ a tradic, které se v průběhu historie mění. Náboženství v dějinách procházelo různým odštěpováním sekt a vedlo ke vzniku nových náboženství.
- **Srovnávací výzkum:** podobně jako historický výzkum se vrací do dějin náboženství. Na rozdíl od historického výzkumu může srovnávat a klasifikovat jevy nezávisle na historických souvislostech. Může porovnávat konkrétní sociální struktury, v nichž se náboženství objevuje. Náboženství je ve srovnávacím výzkumu chápáno jako útvar, který je tvořen z různých prvků (náboženských faktů).
- **Kontextuální výzkum:** k tomuto výzkumu potřebujeme mít určité poznatky o společnostech a kulturách. V náboženství se zaměřujeme na jeho politické, hospodářské, sociální, případně kulturní funkce. Náboženství se zkoumá z hlediska kontextu.
- **Hermeneutický (výkladový) přístup:** zajímá se o to, jaký vliv má náboženství na společnost, skupinu nebo jednotlivce. Tento přístup na rozdíl od předchozích tří přístupů je méně objektivní. Náboženství může být různými skupinami nebo lidmi vnímáno jiným způsobem.

Náboženství dále můžeme třídit podle různých hledisek (Heller, Mrázek, 2004):

- **Geografické:** třídí náboženství podle zemí, kde se vyznává.
- **Etnografické:** dělí náboženství podle kmenů, národů, příp. ras.
- **Genetické:** rozděluje náboženství podle původu.
- **Sociologické:** třídí náboženství podle struktury společnosti (náboženství kmenová, státní a světová) nebo podle přístupu náboženství ke společnosti. Na základě tohoto hlediska můžeme zjistit, že některé druhy náboženství se vyskytují pouze v některých společenských strukturách. Například fetišismus a dynamismus se vyskytují pouze u kmenových struktur. Polyteismus se vyskytuje hlavně v monarchiích nebo u státních zřízení.
- **Morfologické:** rozděluje náboženství do tříd podle forem a náboženských soustav. Toto hledisko není moc použitelné, tudíž se příliš neužívá.
- **Systematické (analytické):** dělí náboženství podle vnitřní a organické souvislosti.

5.1 Světová religionistika

První religionistické katedry a ústavy vznikly v druhé polovině 19. století, zejména v západní Evropě. První katedra dějin náboženství byla zřízena na Teologické fakultě univerzity v Ženevě v roce 1873. Ve stejném roce vznikla rovněž první katedra zabývající se náboženstvím v USA v Bostonu. V roce 1877 bylo ustanoveno v Nizozemí několik religionistických kateder např. na univerzitě v Leidenu a v Amsterdamu. Ve vedení těchto kateder stanuli P. D. Chantepie de la Saussaye a C. P. Tiele. Dále vznikly instituty náboženských dějin i v Utrechtu a Groningenu. Studium religionistiky má významné postavení v Nizozemí i v současné době (Horyna, Pavlincová, 2001).

Ve Francii první studia dějin náboženství vznikla na College de France v roce 1879. Na této škole působili i další významní religionisté, např. H. Hubert, M. Maus, G. Dumézil nebo C. Lévi-Straus. Vedle pařížské univerzity se studia religionistiky ve Francii provozovala i ve Štrassburku. Jejím zakladatelem byl roku 1885 Marcel Simon. V Belgii byla založena první katedra v roce 1884 na univerzitě v Bruselu. Jejím hlavním představitelem byl Eugene Goblet d'Alviella. Ve skandinávských zemích, např. i ve

Švédsku, byla religionistika dlouho nesamostatná, provozovala se pod církevně teologickými pracovišti. První přednášky o religionistice ve Švédsku proběhly na univerzitě v Uppsale, přednášel je Sam Wide. Další instituce zabývající se studiem religionistiky vznikaly i v dalších městech ve Švédsku, např. ve Stockholmu nebo v Lundu. Mezi významné představitele švédské religionistiky patřili např. N.Söderblom, Tor Andrae, Geo Widengren, P. Nilsson nebo Åke Hultkranze (Horyna, Pavlincová, 2001).

První katedra tzv. srovnávací religionistiky byla ve Velké Británii založena až v roce 1904 v Manchesteru. Na Oxfordské univerzitě vznikla katedra přirozeného náboženství a komparativní religionistiky v roce 1908. Mezi hlavní představitele religionistiky ve Velké Británii můžeme zařadit J. G. Frazera nebo M. Müllera. V Německu, Dánsku nebo v Norsku byly samostatné katedry religionistiky zakládány až ve 20. století. V Německu byl na Berlínské univerzitě ustanoven obor obecné dějiny náboženství a filozofie náboženství až v roce 1910. Na této univerzitě, avšak nepůsobil německý religionista, nýbrž dánský Edward Lehmann (1862–1930). Další obor zabývající se náboženstvím vznikl posléze v Bonnu, zde působil C. Clemen (1865–1940). V roce 1912 vznikla katedra dějin náboženství také na univerzitě v Lipsku. Vedoucím katedry se stal N. Söderblom. Roku 1920 v Marburku byla také založena katedra srovnávacích dějin náboženství a filosofie náboženství, jejím vedoucím se stal F. Heiler (1892–1967) (Horyna, Pavlincová, 2001).

V Dánsku bylo první pracoviště zabývající se studiem dějin náboženství založeno v Kodani v roce 1914. V Norsku o rok později na univerzitě v Oslu. V Itálii se religionistika jako samostatný obor na univerzitách prosadila až v roce 1924. Mezi nejvýznamnější představitele italské religionistiky patřil např. R. Pettazzoni (1883–1959). Pettazzoni si založil i vlastní školu Scuola di studi storico-religiosi. Pettazzoniho žáky byli např. Angelo Brelich (1913–1977), Udo Bianchi (1922–1944) a mnozí další (Horyna, Pavlincová, 2001).

Studium religionistiky se ze západní a severní Evropy přemísťovalo i do jižní a východní Evropy a později i do mimoevropských zemí. Tyto státy mimo Evropu mají často jinou než křesťanskou náboženskou tradici. Religionistika je na vysoké úrovni i v Izraeli na univerzitě v Jeruzalémě. Tato studia religionistiky jsou mezinárodně uznávané. Velmi silné postavení má taktéž studium náboženství v Japonsku na Tokijské

univerzitě. Obor religionistika na zdejší univerzitě byl ustanoven v roce 1903. Stala se tak první univerzitou na asijském kontinentu, která umožnila studium religionistiky. Dominantní postavení na světě má severoamerická religionistika zejména kvůli svým finančním možnostem (Horyna, Pavlincová, 2001).

5.2 Česká religionistika

Česká religionistika se odlišuje od vývoje v západní Evropě. Hlavním důvodem je vláda komunistického režimu v Československu v druhé polovině 20. století. Vývoj české religionistiky je možné rozdělit do 3 etap: počátky religionistiky, emigrace religionistiky a znovuoživení religionistiky (Horyna, Pavlincová, 2001).

5.2.1 Počátky religionistiky

První počátky české religionistiky můžeme nalézt v první polovině 19. století. V dílech významných tehdejších českých spisovatelů F. L. Čelakovského (1799–1852) nebo Josefa Jungmanna (1773–1847) můžeme najít známky srovnávací mytologie. Tato srovnávací mytologie se stala základem vývoje české religionistiky a postupně se vyvinula v komparativní religionistiku. Tento vývoj české religionistiky byl výrazně založen na historických skutečnostech o náboženství (Horyna, Pavlincová, 2001).

První pokusy o zformování religionistiky u nás souvisí se vznikem samostatného československého státu. Hlavním představitelem tehdejší religionistiky v Československu byl Otakar Pertold (1884–1965). Jeho dílo *Základy všeobecné vědy náboženské*, které napsal v roce 1920, se stalo základem české religionistiky. Rozlišoval mezi třemi stupni tzv. náboženského světónázoru. Na prvním stupni jsou primitivní náboženství (kult předků, animismus, šamanismus, dynamismus apod.). Druhým stupněm je vývoj teistických náboženství (polyteismus, monoteismus). Ve třetím stupni vznikají tzv. staronové náboženské formy, které nazývá jako pověry (magie, čarodějnictví, okultismus, lidové léčitelství apod.). Podle Pertolda se religionistika skládá ze dvou částí z konkrétní a abstraktní religionistiky. Konkrétní religionistika je založená na náboženských faktech z historie, etnologie, případně jazykovědy. Zkoumá důvody vzniku náboženství a také vliv náboženství na člověka. Úkolem abstraktní religionistiky je klasifikace a hodnocení náboženských pojmů (Horyna, Pavlincová, 2001).

Dalšími vlivnými religionisty v této době na území našeho státu byly Josef Tvrđý (1877–1942) a Emilián Soukup (1886–1962). Zabývali se vlastní podstatou náboženství, jeho definicí, původem, výzkumy náboženství a otázkou toho, co pro člověka bude znamenat náboženství v budoucnu (Horyna, Pavlincová, 2001).

Důležitou pozici v české religionistice mělo i studium konkrétních historických náboženství. Jednalo se o českou egyptologii a orientalistiku. Konkrétně staroegyptská náboženství jsou nejlépe popsána v dějinách náboženství a podíleli se na něm i čeští vědci. Mezi nejznámější české egyptology patřil František Lexa (1876–1960), který v roce 1921 představil své dílo *Náboženská práce staroegyptská*. V české orientalistice patří mezi známé osobnosti např. Bedřich Hrozný (1879–1952). Ve svém díle *Nejstarší dějiny Přední Asie a Indie* v roce 1943 rozluštil i chetitštinu. Mezi významné české orientalisty můžeme zařadit i Václava Hazuku (1875–1947). Hazuka se zajímal o nábožensko-právní vztahy v Babylónii a Asýrii. Významným uznáním pro českou orientalistiku bylo to, že se v Praze v roce 1949 konal světový kongres orientalistů. Počátky české religionistiky taktéž hodně souvisí se studiem staroindických náboženství. Mezi představitele české indologie patří např. Vincenc Lesný, Rudolf Janíček nebo Jaroslav Příkryl (Horyna, Pavlincová, 2001).

Již v první etapě dějin české religionistiky, zejména od třicátých let 20. století, se objevily nábožensko-filozofické práce o religionistice zkoumající náboženství z kulturologického hlediska. V roce 1925 se objevily první náznaky studia náboženství z tohoto hlediska v díle F. Linharta *Náboženství a kultura*. V tomto díle se zabýval původem náboženství, ale řešil i vztahy mezi náboženstvím, vědou, filosofií a uměním apod. (Horyna, Pavlincová, 2001).

5.2.2 Emigrace religionistiky

Tento vývoj české religionistiky je spjatý s obdobím let 1948–1989, tedy vlády komunistického režimu v Československu. Religionistice bylo v tomto období vnucováno k jakým výsledkům má ve svých bádáních dospět. Obor religionistika přestal existovat a vznikl nový obor tzv. vědecký ateismus. Tímto studiem náboženství se zabýval Ústav vědeckého ateismu v Brně (Štampach, 2008). Stoupenci religionistiky byli pronásledováni a násilně utlačováni vládnoucím režimem. Příkladem může být osud religionisty Závise Kalandry (1902–1950), který se věnoval dějinám staroslovanským a pohanským náboženstvím. Jeho nejvýznamnějším dílem z roku 1947

bylo České pohanství. V roce 1949 byl Kalandra zatčen a spolu s Miladou Horákovou a dalšími politickými vězni ve vykonstruovaných procesech v roce 1950 odsouzen k trestu smrti a popraven. Religionistika v období 1948–1989 čelila politickému nátlaku, ale úplně nezanikla, přešla do tzv. duchovní emigrace. Problematiku religionistiky převzaly teologické fakulty, které rozšířily některé své obory. Takovou fakultou byla např. Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze (dříve Husova československá evangelická bohoslovecká fakulta). Fakulta vznikla v roce 1919 a samostatný obor religionistika tady nebyl vyučován. Studium náboženství částečně probíhalo pod katedrou filozofie. Jedním z představitelů této katedry byl František Linhart (1882–1959). Linhart byl zastáncem filozofie náboženství, která je důležitá při studiu náboženství na základě různých výzkumů, analýz a srovnání historických náboženství (Horyna, Pavlincová, 2001).

V roce 1950 se fakulta rozdělila na Husovu československou a Komenského evangelickou fakultu. Katedra filozofie byla přejmenována na katedru všeobecné teorie náboženství. Vedoucím katedry se stal J. M. Lochman. Lochman zkoumal světové náboženské systémy a jejich vztah ke křesťanství. Nástupcem Lochmana ve vedení katedry se stal Jan Heller. Jeho hlavním zájmem bylo studium dějin náboženství. Měl významný vliv na rozvoj české religionistiky. Mezi další vlivné české religionisty této doby patřil i Josef Kubalík (1911–1993). Zastával názor, že křesťanství je jediné pravé náboženství. Zabýval se tedy výhradně katolickou religionistikou. Křesťanství v religionistice a jeho studium se stalo hlavním předmětem zájmu a ostatním náboženstvím nebylo věnováno tolik pozornosti (Horyna, Pavlincová, 2001).

V době komunistického režimu v Československu se na vysoké úrovni držely obory jako egyptologie, orientalistika nebo indologie. Mezi významné egyptology této doby patřili Zbyněk Žába nebo Michal Verner. Studium orientalistiky se zabýval např. Josef Klíma, jeho předmětem zájmu byla zejména Mezopotámie. Mezi vlivné představitele indologie patřil Dušan Zbavitel. Snažil se prosadit hinduismus do studia české religionistiky. V emigraci v zahraničí se po roce 1948 nebo po vstupu vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 ocitlo velké množství českých religionistů. Mezi tyto české religionisty patřil např. egyptolog Jaroslav Černý, který působil v exilu na Oxfordské univerzitě. Mezi dalšími je možné jmenovat indologa Karla Wenera, orientalistu Jaroslava Krejčího nebo afrikanistu Ladislava Holého (Horyna, Pavlincová, 2001).

5.2.3 Znovuoživení religionistiky

Po čtyřicetiletém útlaku bylo nutné znovu obnovit českou religionistiku. Prvním krokem bylo v roce 1990 založení Společnosti pro studium náboženství (později Česká společnost pro studium náboženství). Prvním prezidentem této společnosti se stal Jan Heller. Česká religionistika byla zahrnuta do Světové religionistické organizace. Od roku 1993 pravidelně dvakrát za rok vychází časopis *Religio* (*Revue pro religionistiku*). V roce 1993 v důsledku rozpadu Československa dochází i k dělení československé religionistické organizace na českou a slovenskou sekci. Jan Heller se vzdal funkce prezidenta české religionistické organizace a na jeho místo nastoupil Břetislav Horyna. V akademickém roce 1992/1993 vznikl na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně první samostatný ústav religionistiky v České republice. Postupně byla do studia zařazována i na jiných univerzitách. Od roku 1996 vyhází i knižní edice *Religionistika* (Horyna, Pavlincová, 2001).

5.3 Geografie náboženství

Geografie náboženství (religiózní geografie) zkoumá vzájemné ovlivňování přírodního prostředí, hospodářských, společenských a politických struktur a náboženské projevy. V geografii náboženství můžeme rozlišit dva hlavní směry: vztah mezi geografii a náboženstvím (jaký vliv má geografické prostředí na náboženství) a druhým směrem je popisování rozmístění jednotlivých náboženství v geografii a zároveň zkoumání vztahu náboženství na sociální skupiny. Geografie náboženství studuje okolnosti proniknutí náboženství do určité oblasti, jeho vliv na místní kulturu, která vychází z daných geografických podmínek. Význam a četnost konkrétního náboženství často souvisí se vzdáleností od centra daného náboženství (od místa jeho vzniku) (Kokaisl, 2009). Geografie náboženství má interdisciplinární charakter, dotýká se geografie, religionistiky, historie, sociologie, etnologie a jiných vědních disciplín (Skokan, 2010).

Počátky geografie náboženství je možné nalézt již ve starověkém Řecku. Antičtí učenci (Hippokrates, Aristoteles a Strabón) si všímali vzájemného vztahu mezi geografickým prostředím, klimatem a religiozitou (Matlovič, 2001). Pojem geografie náboženství se poprvé objevil již v roce 1642 v díle anglického filozofa Thomase Browna *Religio Medici*. Z výzkumného charakteru se počátky religiózní geografie

datují až do 19. století. V tomto období se geografie začala více zajímat o různé aspekty lidských činností, včetně náboženství (Skokan, 2010).

Významným milníkem ve vývoji geografie náboženství bylo dílo Maxe Webera *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie*. V této práci se zajímal o vliv náboženství na sociální a ekonomické struktury. Weberovu koncepci více rozpracovali po druhé světové válce C. Troll a P. Deffontaines. Troll podobně jako Weber byl zastáncem geografického výzkumu náboženství a zkoumání jeho vlivu na okolní geografické prostředí. Byl zastáncem oddělení geografie náboženství od religionistiky. Deffontaines poukázal na fakt, že náboženství bylo často iniciátorem vzniku prvních měst (Matlovič, 2001).

Mladší představitelé, kteří se hlásili k tzv. Trollovské škole, se více zaměřovali na sociální stránku výzkumu náboženství. Svou pozornost soustředili na prostorové rozšíření náboženských komunit např. osídlování komunit určité oblasti, její aktivity a vliv na zdravotnictví, školství a sociální správu, jejich způsob trávení volného času apod. Religiózní geografie se tak dostává na pomezí kulturní a sociální geografie. V 60. letech 20. století docházelo k dalšímu vývoji geografie náboženství. Mezi hlavní představitelé religiózní geografie tohoto období patřili D. E. Sopher a M. Büttner. Sopher vytvořil koncepci religiózního systému. Podle něho má religiózní systém několik prostorových charakteristik: míru svého rozšíření, strukturu v prostoru a prostředky, které využívá při svém šíření. Dále rozlišil tři skupiny religiózních systémů: primitivní etnické a kmenové, složité etnické a národní a třetím jsou komplexní univerzální systémy spojené s hlavními civilizacemi (Matlovič, 2001).

Büttner zpravoval tzv. Bochumský model vzájemného působení mezi náboženstvím a geografickým prostředím. Na základě tohoto modelu probíhají interakce na třech úrovních. Na nejvyšší úrovni je ideologická, která je založena na dogmatu a etice. Střední úroveň je sociální, která se skládá ze sociálních skupin a religiózních institucí (církve apod.). Nejnižší úroveň je krajinná, která obsahuje všechny objekty a jevy přírodního nebo socioekonomického charakteru. Na základě prostorového hlediska působení můžeme rozlišit lokální, regionální či nadregionální vliv (Matlovič, 2010).

Z hlediska časového můžeme aktivity religiózního systému rozdělit na pravidelné (denní, týdenní), případně epizodické. Na každé úrovni probíhají

horizontální procesy. Mezi sousedními úrovněmi jsou vertikální vazby. Hlavní tzv. diagonální proces probíhá mezi všemi úrovněmi. Příkladem diagonálního procesu mohou být mormoni, kteří se přemísťovali ze západní části USA do východní části okolo Velkého solného jezera. Tuto část země osídlili jako první, tudíž se nemuseli přizpůsobovat zdejšímu zvyklostem náboženských tradic. Mormoni se však později začali přiklánět zejména k judaismu. V oblasti Velkého solného jezera se nacházely rozlehlé pouště. Mormoni zde viděli podobnost se židovským obyvatelstvem, které muselo putovat čtyřicet let pouští k očištění. Na tomto příkladu můžeme vidět vliv okolní krajiny na ideologickou úroveň náboženství mormonů (Matlovič, 2010).

V roce 1976 byla pod patronátem Mezinárodní geografické unie (IGU) vytvořena pracovní skupina, která se zabývala konfesemi. V roce 1983 byla založena v Münsteru pracovní skupina pro geografii náboženství Německé geografické společnosti. V roce 1985 začal vycházet časopis *Geographia religionum*. V USA jsou geografové zabývající se náboženstvím sdruženi ve skupině GORABS (Speciality Group Geography of Religions and Belief Systems), která je součástí Asociace amerických geografů. Výzkum v oblasti geografie náboženství je nejrozvinutější v Německu, Francii, Polsku, USA, Kanadě, Japonsku, Indii a na Slovensku (Skokan, 2010).

Geografické objekty se často stávají i náboženskými symboly. Mezi takové symboly patří např. posvátné hory, které plní symboliku v blízkosti nebo přibližování se k Bohu. Takovou posvátnou horou byl v antickém Řecku Olymp, který byl sídlem bohů. V Číně byly některé hory považovány přímo za božstva. Takovou horou byla např. Tchajšan, které Číňané přinášeli oběti. Hora Kailás v Číně je posvátnou dokonce pro čtyři náboženství, pro hinduisty, budhisty, bönisty a džinisty. I v judaismu nebo křesťanství můžeme nalézt několik posvátných hor (Kokaisl, 2009):

- Ararat: místo, kde měla přistát po potopě Noemova archa.
- Sinaj: prorok Eliáš se zde setkal s Bohem, nebo Hospodin předal Mojžíšovi svůj zákon.
- Sión: je posvátnou pro izraelský lid.
- Olivetská hora: kam, Ježíš odešel před svým zatčením.
- Kalvárie: místo, na kterém byl Ježíš ukřižován.
- Moria: Abrahám zde měl obětovat svého syna Izáka.

Mezi další symbolické geografické objekty v náboženství můžeme zařadit i posvátné řeky. Jsou typické zejména pro hinduismus. Jedná se např. o řeku Gangu, Jamunu nebo Sarasvátí. Poslední zmiňovaná je pro hinduisty bohyní umění a poznání. Ganga je pro lidi nejen zdrojem obživy, ale slouží i rituální očištění. Křesťany je za velmi posvátnou považována řeka Jordán. V této řece byl pokřtěn i Ježíš a dodnes se často využívá ke křtu a je turisticky velmi navštěvovanou. Mezi další posvátné objekty v náboženství patří i jeskyně. U hor byla symbolika výšky a blízkosti Boha. U jeskyní se jednalo především o jejich nedostupnost. Nejznámější takovou jeskyní je Massabiell v Lurdách. V roce 1858 se zde údajně zjevila Panna Maria mladé francouzské dívky Bernadettě Soubirous a na tomto místě vytryskl i pramen. Lurdská jeskyně se stala křesťany velmi uznávaná, její napodobeniny se staví i v různých městech nebo kostelích po celém světě (Kokaisl, 2009).

Náboženské aktivity byly v historii často provázeny migracemi obyvatel. Taková migrace proběhla např. ve Španělsku v době tzv. reconquisty, po které bylo muslimské a židovské obyvatelstvo, které odmítlo přestoupit ke katolicismu, přinuceno k emigraci. Tito migranti se pak ze Španělska přemísťovali především do severní Afriky. V Evropě docházelo k přesunu obyvatel v době reformace. Tyto přesuny a následně války byly prezentovány náboženskými důvody, ale spíše se jednalo o válku o moc. V naší zemi v minulosti byli nuceni emigrovat např. příslušníci Jednoty bratrské, mezi nimi i Jan Amos Komenský a proběhly i mnohé další násilné přesuny některých skupin obyvatel. Jeden z nejvýznamnějších přesunů obyvatel z náboženských důvodů proběhl v letech 1947–1948. V této době došlo k rozdělení Britské Indie na muslimský Pákistán a hinduistickou Indii. Následně došlo k přesunu 10–15 milionů obyvatel (Kokaisl, 2009).

6 Náboženská struktura břevclavského okresu podle sčítání lidu v letech 1880–2011

Pravidelné soupisy se začaly na našem území provádět ve druhé polovině 18. století. Probíhaly většinou každé 3 roky, někdy i častěji. Soupisy prováděly většinou vrchnostenské nebo vojenské orgány (1770–1857), případně církev (1754–1769). Významným datem v historii sčítání obyvatel byl 13. říjen 1753, kdy Marie Terezie vydala patent o sčítání lidu, které bude probíhat každý rok. První takový soupis obyvatel proběhl v roce 1754. Bylo to poprvé, kdy se soupis obyvatel prováděl na celém území rakouského soustátí (ČSÚ, 2017a). V těchto soupisech byl zpravidla zjišťován věk, pohlaví, manželský původ a rodinný stav obyvatel. Obyvatelstvo bylo rozlišováno na domácí obyvatele a tzv. cizí osoby. Domácí obyvatelé byli ti, kteří se v místě narodili nebo zde již delší dobu žili. Další skupinou obyvatel byly tzv. cizí osoby, které v místě pobývaly pouze dočasně (ČSÚ, 2017b).

Milníkem v historii sčítání lidu, domů a bytů byl také rok 1777. V tomto roce byl vydán nový konskripční patent. Soupisy podle konskripčního patentu probíhaly jen s malými změnami až do roku 1851. Do roku 1828 se sčítání lidu prováděla každý rok. Po tomto roce se konala sčítání lidu až v tříletých periodách. O mužích byly zjišťovány podrobnější informace než o ženách, protože sčítání sloužilo zejména plánovacím potřebám armády. Například na základě věkových skupin byli tříděni jen muži (ČSÚ, 2017b). V roce 1805 bylo nařízeno, aby byly zjišťovány stejné údaje o mužích i ženách a zároveň byly zjišťovány informace o dětech již od narození (ČSÚ, 2017a). Rokem 1851 končí souvislé soupisy obyvatel na našem území. Soupisy obyvatel byly zpočátku tajné a jejich výsledky nebyly přístupné veřejnosti. V letech 1828–1865 byly výsledky publikovány v *Tafeln zur Statistik der Österreichischen Monarchie*. Tato publikace byla původně určena jen pro služební potřebu, teprve od roku 1844 byla zpřístupněna také veřejnosti (ČSÚ, 2017b).

První sčítání lidu odpovídající dnešní definici (zejména s přesným určením rozhodného okamžiku, ke kterému jsou údaje zjišťovány) proběhlo v roce 1857, rozhodným datem byl 31. říjen (ČSÚ, 2017a). Od tohoto roku se na sčítání přestaly podílet vojenské úřady. Organizací byla pověřena obecní představenstva a úřady politických okresů. Do sčítání bylo zařazeno jak domácí obyvatelstvo, tak i cizinci.

K domácímu obyvatelstvu se však počítali i ti, kteří se v době sčítání v dané obci dočasně nenacházeli (ČSÚ, 2017b).

Údaje ze sčítání lidu z roku 1857 se staly nejen základním zdrojem dat o struktuře populace, ale i o ekonomické situaci země (ČSÚ, 2017a). Výsledky ze sčítání lidu z roku 1857 byly zveřejněny v publikaci *Statistische Übersichten über die Bevölkerung und den Viehstand von Österreich nach der Zählung vom 31. October 1857* (ČSÚ, 2017b).

Za první moderní sčítání na našem území je však považován až následující soupis provedený v roce 1869. Sčítání bylo zahájeno na základě zákona přijatého v roce 1869 a vztahovalo se ke sčítání lidu ke dni 31. 12. 1869. Na základě tohoto zákona byla určena další statistická šetření o obyvatelstvu, která mají probíhat v desetiletých obdobích (ČSÚ, 2017a). Od roku 1869 probíhala sčítání lidu na základě zásad mezinárodních kongresů. Byly zjišťovány údaje o obyvatelstvu, které se na daném místě nacházelo v době sčítání. Dále byly zjišťovány informace o obyvatelích, kteří byli dočasně nebo trvale nepřítomni v obci, ke které příslušeli. Sčítání lidu provádělo ministerstvo vnitra a okresní úřady. Na obecní úrovni byly sčítáním pověřeny jednotlivé obecní úřady (ČSÚ, 2017b). Základní sčítací jednotkou byly domácnosti. Dotazníky ke sčítání lidu vyplňovali majitelé jednotlivých domů. Dále byli sčítáním pověřeni i tzv. sčítací komisaři, kteří zjišťovali údaje o obyvatelích na základě ústního sdělení sčítaných osob (ČSÚ, 2017a).

Sčítací archy byly na základě etnické struktury obyvatel překládány i do různých jazyků. V roce 1869 byl také proveden první soupis bytů, který také probíhal v desetiletých intervalech. V roce 1869 byl soupis omezen pouze na Prahu a Brno, ale později se k němu připojila i další města. V roce 1910 byl soupis bytů zaznamenáván již v 37 městech (ČSÚ, 2017b). Sčítání lidu v roce 1869 se stalo základem pro porovnávání základních demografických údajů až po současnost (ČSÚ, 2017a). Výsledky sčítání lidu v Předlitavsku byly od roku 1869 až do rozpadu Rakouska-Uherska publikovány v *Österreichische Statistik* (ČSÚ, 2017b).

6.1 Sčítání lidu v roce 1880

Při tomto sčítání v roce 1880 byly zjišťovány základní demografické údaje jako věk, pohlaví, rodinný stav, dále státní příslušnost a náboženské vyznání. Od roku 1880 byla zjišťována také gramotnost obyvatelstva. Dále se při sčítání zjišťovaly údaje o obcovací řeči, a tím se nepřímou zjišťovala etnická struktura obyvatel v Předlitavsku (ČSÚ, 2017b). Ze sčítání se daly zjistit i údaje o migraci obyvatel (ČSÚ, 2017a). Také byly shromažďovány ekonomické ukazatele o obyvatelích jako pracovní síle např. klasifikace povolání a odvětví. Výsledky sčítání lidu zpracovávala a publikovala C. a k. ústřední statistická komise. Údaje ze sčítání lidu v roce 1880 byly ještě zpracovávány ručně (ČSÚ, 2017b).

Při sčítání v roce 1880 žilo na území současného českého státu 8 279 701 obyvatel. Z celkového počtu obyvatel se ke katolickému vyznání hlásilo 95,01 %, k evangelickému 3,10 % a k židovskému 1,78 %. Na území dnešního okresu Břeclav v roce 1880 žilo 98 724 obyvatel. Převážná většina obyvatel se hlásila ke katolickému vyznání konkrétně 91 891 obyvatel (93,50 %). K evangelickému vyznání se přihlásilo 2 869 obyvatel (2,92 %). Židovského obyvatelstva bylo při sčítání v roce 1880 v okrese Břeclav 3 504 (3,57 %). K jinému vyznání než výše uvedeným se hlásilo pouze 10 obyvatel (0,01 %).

Ve většině obcí okresu Břeclav se obyvatelé hlásili téměř výhradně ke katolickému vyznání. V některých obcích byli katolíci úplně všichni, jednalo se např. o Strachotín, Milovice nebo Klentnici. Nejméně katolíků žilo v Kašnici (pouze 4,02 % z celkového počtu obyvatel obce). Menší zastoupení obyvatel katolického vyznání bylo také v těchto obcích: Morkůvky (23,48 %), Velké Hostěrádky (53,29 %), Klobouky u Brna (66,56 %) nebo v Nikolčicích (71,23 %). V těchto obcích se často nacházely početné komunity evangelického obyvatelstva.

Nejvíce evangelíků bylo v roce 1880 v obci Kašnice, většina obyvatel této obce se hlásila k tomuto vyznání, konkrétně 95,98 %. Dále byly početnější komunity evangelického obyvatelstva v Morkůvkách, kde jich bylo 76,06 %. Ve Velkých Hostěrádkách náležela téměř polovina obyvatel k evangelíkům, přesněji 44,56 %. Mezi další evangelické obce patřily Klobouky u Brna (31,25 %), Nikolčice (28,30 %), Brumovice (17,47 %) a Borkovany (15,32 %). Zhruba v polovině obcí okresu Břeclav nebyl žádný evangelík.

Židů žilo při sčítání v roce 1880 nejvíce v Podivíně, téměř pětina zdejších obyvatel (19,54 %). Další komunity židovského obyvatelstva byly v Mikulově (15,87 %), Břeclavi (7,46 %), Hustopečích (5,94 %) nebo v Lednici (4,57 %).

6.2 Sčítání lidu v roce 1890

V roce 1890 byla při zpracování výsledků sčítání lidu použita poprvé děroštitková technika. Byly využity stroje zkonstruované Hermanem Hollerithem pro americké sčítání lidu v roce 1887. Tato technika poskytla kvalitnější a komplexnější data (ČSÚ, 2017b). Na území dnešní České republiky v roce 1890 bylo 8 725 613 obyvatel. Většina se jich přihlásila ke katolickému vyznání, konkrétně 95,04 % (oproti předchozímu sčítání o 0,03 procentních bodů více). Dále k evangelickému vyznání se hlásilo 3,13 % obyvatel (nárůst o 0,03 p.b.) a k židovskému 1,72 % (pokles o 0,06 p.b.).

Při sčítání lidu v roce 1890 žilo v okrese Břeclav 103 914 obyvatel. Ke katolickému vyznání se hlásilo 92,97 % (oproti sčítání v roce 1880 méně o 0,53 procentních bodů). Osob hlásících se k evangelické církvi bylo v okrese Břeclav 5,36 % (nárůst o 2,44 p.b.). V roce 1890 bylo obyvatel hlásících se k židovskému vyznání 1,66 % (pokles o 1,91 p.b.). K jinému než katolickému, evangelickému nebo židovskému vyznání se přihlásili obyvatelé pouze ve třech obcích. Konkrétně se jednalo o tyto obce: Bořetice (0,11%), Lednice (0,08 %) a Valtice (0,03 %).

Ve většině obcí okresu Břeclav bylo přes 90 % obyvatel katolického vyznání. V některých obcích se všichni obyvatelé hlásili k tomuto vyznání, např. v Brodě nad Dyjí, Dobrém Poli, Klentnici, Milovicích a Strachotíně. V ostatních obcích se k 100 % katolickému vyznání blížili, např. Novosedly (99,93 %), Pavlov (99,91 %), Perná (99,89 %), Starovice (99,84 %) nebo v Bavorech (99,81 %). Naopak v obci Kašnice se ke katolickému vyznání nepřihlásila žádná osoba. Mezi další obce s nižším počtem obyvatel katolického vyznání v rámci okresu Břeclav patří Morkůvky (24,49 %), Velké Hostěrádky (51,95 %), Klobouky u Brna (64,41 %) nebo Nikolčice (81,51 %).

Nejvíce evangelíků bylo v obci Kašnice, kde se k této víře přihlásili všichni obyvatelé této obce. Mezi další obce, kde bylo vyšší zastoupení obyvatel evangelického vyznání, patřily např. Morkůvky (73,46 %), Velké Hostěrádky (46,86 %), Klobouky u Brna (32,96 %) nebo Nikolčice (29,56 %). Odhadem ve třetině obcí okresu Břeclav v roce 1890 se k evangelické církvi nepřihlásili žádní obyvatelé.

Osob s židovským vyznáním žilo nejvíce při sčítání v roce 1890 v těchto obcích: Podivín (16,96 %), Mikulov (12,92 %), Břeclav (6,81 %), Hustopeče (6,54 %) a Lednice (4,80 %). Podobně jako u evangelické víry se v některých obcích k židovskému vyznání nepřihlásil žádný z obyvatel obce.

6.3 Sčítání lidu v roce 1900

Při tomto sčítání byly zjišťovány obdobné údaje o obyvatelích jako v předchozích sčítáních. Jednalo se zejména o základní demografické údaje (věk, pohlaví, rodinný stav), náboženské vyznání, státní příslušnost, fyzické nebo mentální vady apod. (ČSÚ, 2017b). Na území současné České republiky v roce 1900 žilo 9 436 825 obyvatel, z nichž se ke katolickému vyznání přihlásilo 95,01 % (oproti předchozímu sčítání v roce 1890 méně o 0,03 procentních bodů). K evangelíkům se hlásilo 3,21 % obyvatel (nárůst o 0,08 p.b.) a k židům 1,58 % (pokles o 0,14 p.b.).

V roce 1900 žilo v okrese Břeclav 108 802 obyvatel. Ke katolickému vyznání se opět hlásilo nejvíce osob, konkrétně 94,2 % (oproti předchozímu sčítání o 1,05 procentních bodů více). Obyvatel, kteří se přihlásili k evangelickému vyznání, bylo v okrese Břeclav v roce 1900 pouze 3,01 % (pokles o 2,35 p.b.). Židovského obyvatelstva při tomto sčítání bylo 2,95 % (nárůst o 1,29 p.b.). K jinému vyznání se hlásilo pouze 0,02 % obyvatel okresu Břeclav.

Ve většině obcí podobně jako při předcházejícím sčítání se více jak 90 % obyvatel hlásilo ke katolické víře. V některých obcích bylo zastoupení katolíků 100%. Mezi takové obce patřily např. Starovičky, Popice nebo Bavory. Nejmenší zastoupení katolického obyvatelstva bylo v těchto obcích: Kašnice (2,99 %), Morkůvky (28,52 %), Velké Hostěrádky (52,11 %), Klobouky u Brna (63,23 %) nebo v Nikolčicích (69,02 %).

Evangelíků bylo nejvíce v roce 1900 v okrese Břeclav v obci Kašnice (97,01 %). Dále se větší komunity evangelického obyvatelstva nacházely v Morkůvkách (70,86 %), Velkých Hostěrádkách (47,10 %), Kloboukách u Brna (34,14 %) nebo v Nikolčicích (30,98 %). Téměř v polovině obcí okresu Břeclav se k evangelickému vyznání nehlásila žádná osoba.

Osob, které se přihlásily k židovskému vyznání, bylo nejvíce v rámci okresu Břeclav při sčítání roku 1900 v Podivíně (15,82 %), Mikulově (11,12 %), Hustopečích (7,22 %), Břeclavi (6,00 %) nebo v Lednici (3,15 %). V některých obcích se k židovské víře nepřihlásila žádná osoba.

K jinému vyznání se v okrese Břeclav v roce 1900 hlásil jen minimální počet obyvatel, nejvíce ve Valticích (0,24 %), Morkůvkách (0,12 %) nebo v Sedleci (0,10 %). Ostatní obyvatelé se v obcích většinou k nějakému náboženskému vyznání přihlásili.

6.4 Sčítání lidu v roce 1910

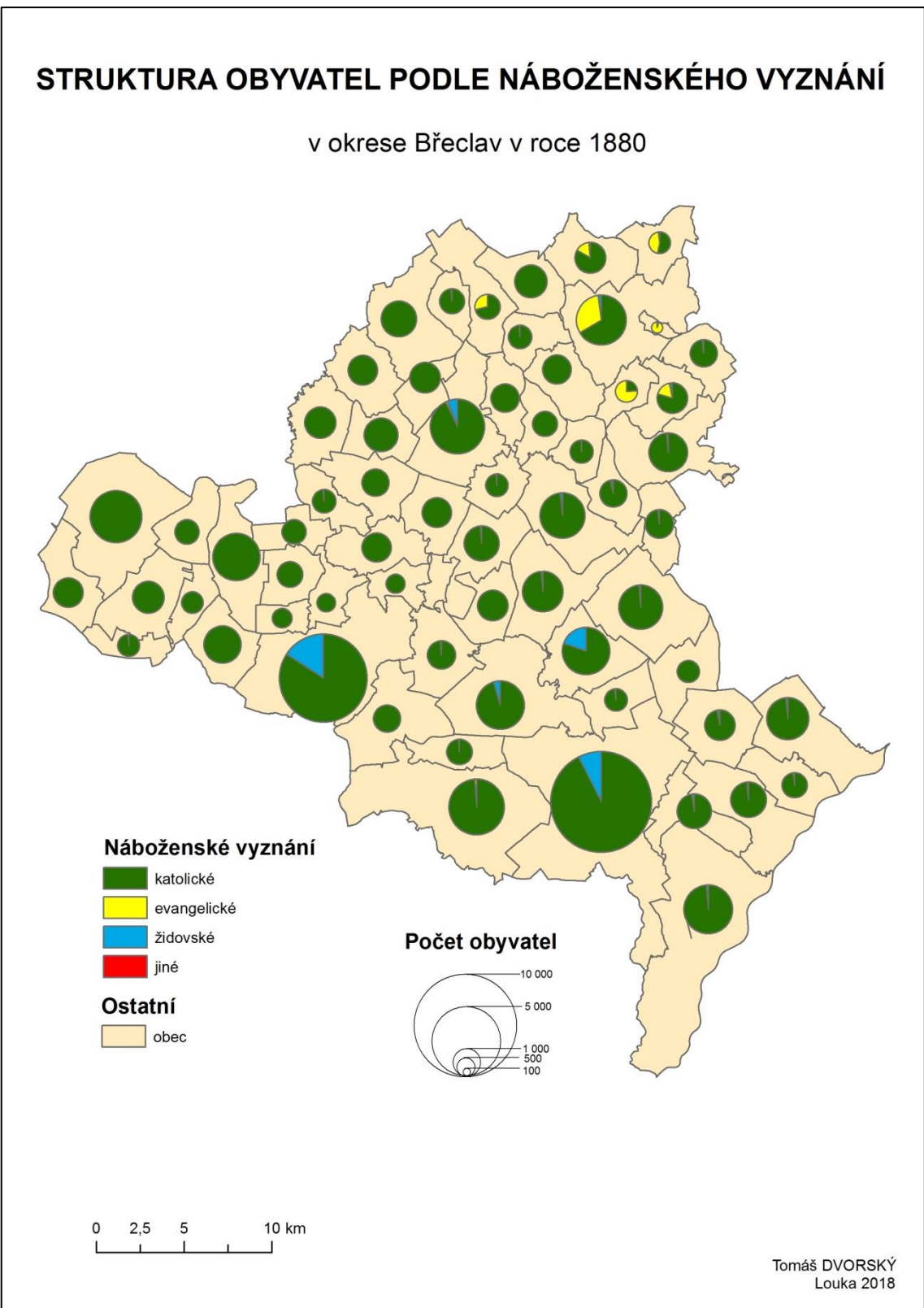
Sčítání lidu v roce 1910 bylo posledním před rozpadem Rakouska-Uherska. Sčítání z let 1890 až 1910 byla na svou dobu velmi kvalitně zpracována a byla základem pro pozdější sčítání v Československu (ČSÚ, 2017b). V roce 1910 na území dnešní České republiky žilo 10 148 768 obyvatel. Z celkového počtu obyvatel se jich 94,76 % hlásilo ke katolickému vyznání (oproti předchozímu sčítání v roce 1900 méně o 0,25 procentních bodů), k evangelickému 3,49 % (nárůst o 0,28 p.b.) a k židovskému 1,38 % (pokles o 0,2 p.b.).

Při sčítání roku 1910 žilo v okrese Břeclav 114 818 obyvatel. Podobně jako v předchozích sčítáních patřila většina obyvatel ke katolíkům, celkově se jednalo o 108 529 obyvatel, tedy 94,52 % z celkového počtu obyvatel (oproti předchozímu sčítání o 0,5 procentních bodů více). Evangelíků žilo v okrese Břeclav podobně jako při předchozím sčítání, tvořili 3,04 % z celkového počtu obyvatel okresu (nárůst o 0,03 p.b.). Židů bylo pouze 2,38 % (pokles o 0,57 p.b.). K jinému vyznání se hlásilo 62 osob, tedy jen 0,05 % obyvatel.

U počtu katolického obyvatelstva byla obdobná situace jako při sčítáních 1880–1900, ve většině obcí převažovali právě katolíci. V některých obcích 100 % jejich obyvatel patřilo k tomuto vyznání. Takovým případem byly např. Milovice, Pavlov a Dobré Pole. Nejnižší počty katolíků byly opět zejména v obcích, kde převažovali evangelíci. Nejméně katolíků z obcí okresu Břeclav v roce 1910 žilo v obci Kašnice, pouze 3,57 %. V Morkůvkách katolické obyvatelstvo tvořilo cca třetinu obyvatel (31,46 %). Nižší počty katolíků byly také v těchto obcích: Velké Hostěrádky (49,33 %), Klobouky u Brna (61,77 %) nebo Nikolčice (67,30 %).

Pokud se jedná o evangelíky v obcích okresu Břeclav, tak nejvyšší jejich počet vzhledem k celkovému obyvatelstvu v obci byl v Kašnici. V této obci téměř všichni obyvatelé se hlásili k tomuto vyznání, konkrétně 96,43 %. Evangelické komunity se nacházely i v Morkůvkách (67,89 %), Velkých Hostěrádkách (49,54 %), Kloboukách u Brna (36,25 %) nebo v Nikolčicích (32,70%). Z geografického hlediska se evangelíci nacházeli zejména v severní části okresu Břeclav.

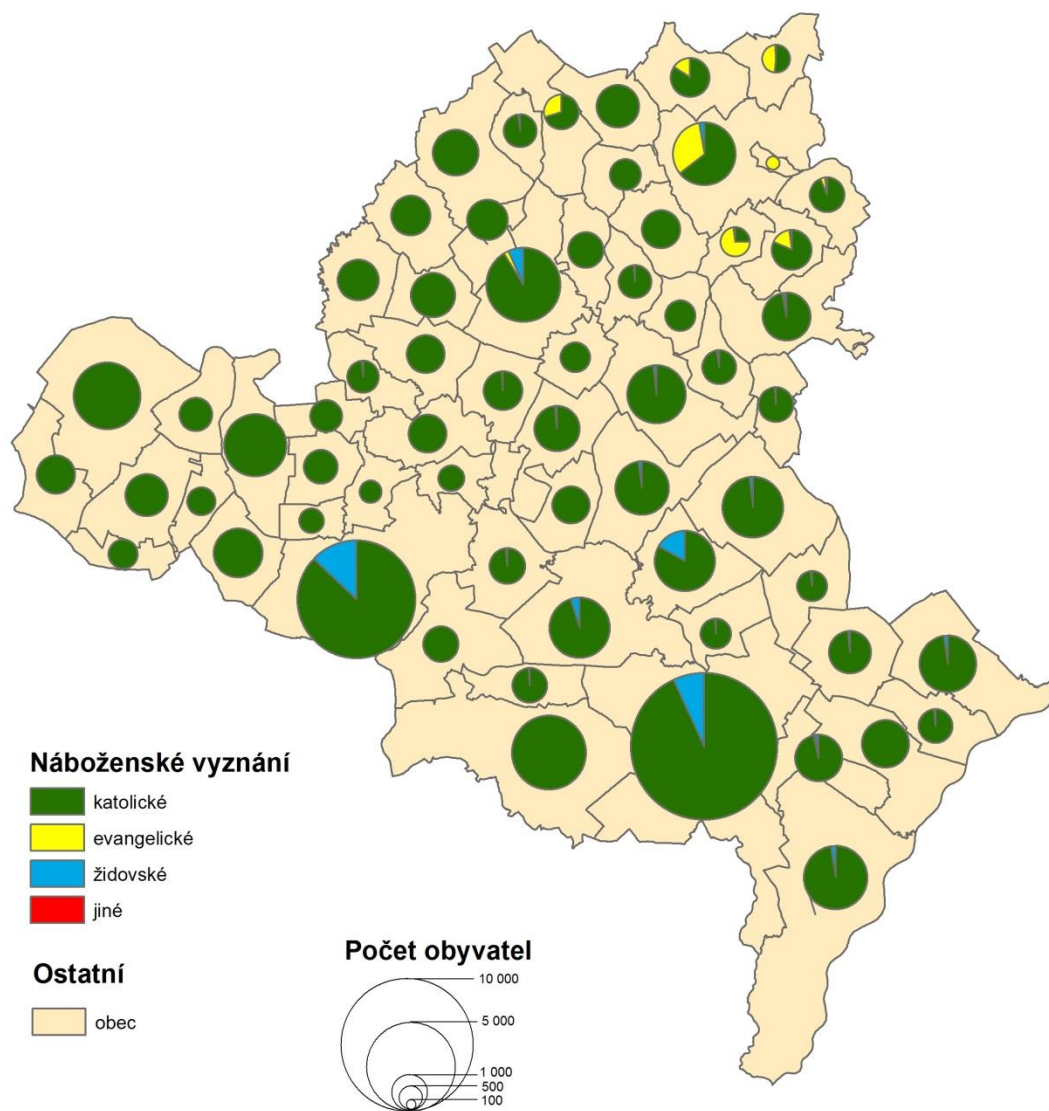
K židovské víře se nejvíce osob hlásilo v Podivíně (13,87 %), Mikulově (9,23 %), nebo případně v Hustopečích (6,16 %). Zastoupení měli židé i v okresním městě Břeclav, zde jich bylo 839, tedy okolo 5 % z celkového počtu obyvatel tohoto města.

Obr. 2: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1880 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Podrobný seznam míst na Moravě (1885), ČSÚ (2015), vlastní zpracování v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 1890

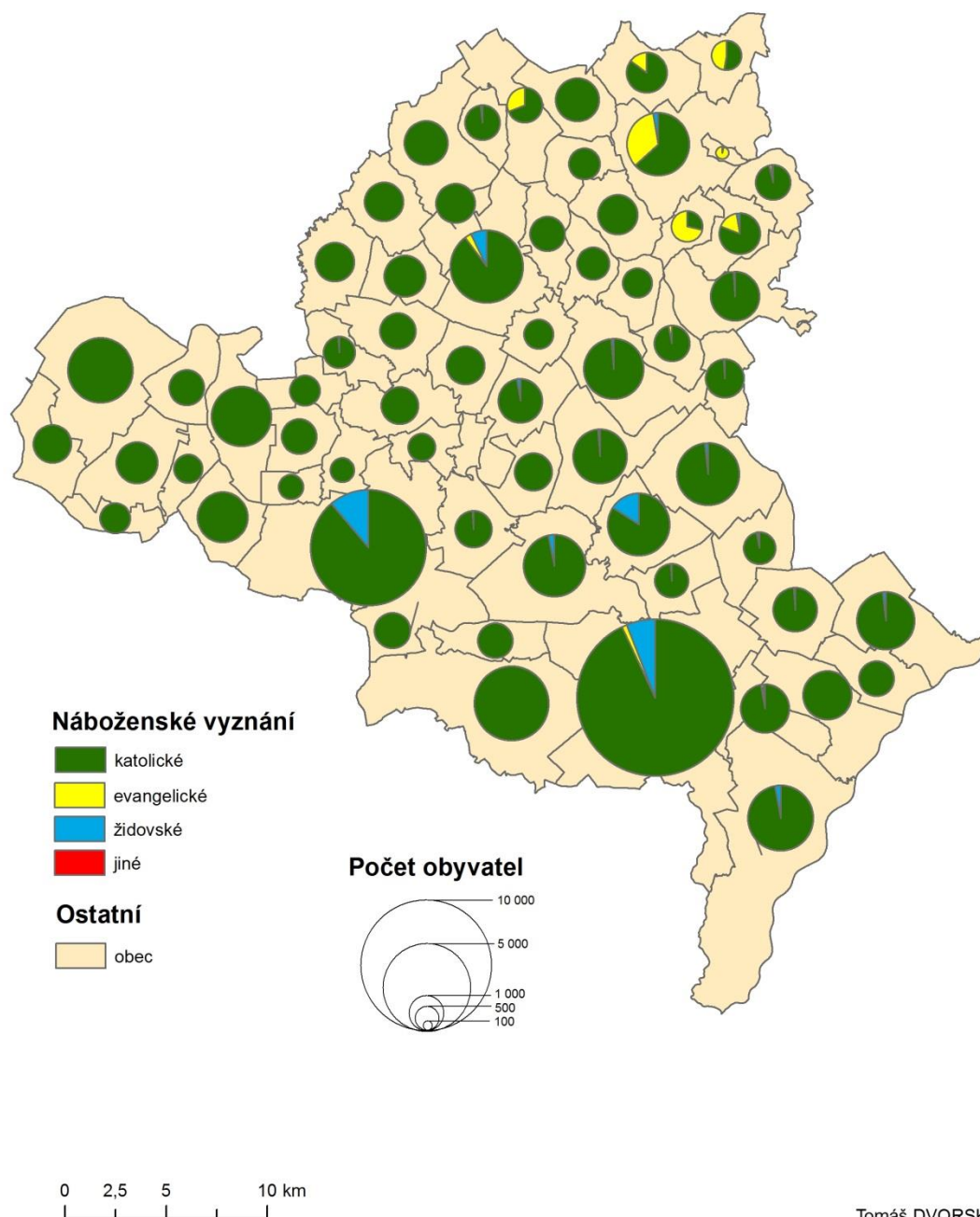
0 2,5 5 10 km

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 3: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1890 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Podrobný seznam míst na Moravě (1893), Special-orts-repertorium von Niederösterreich (1892), vlastní zpracování v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

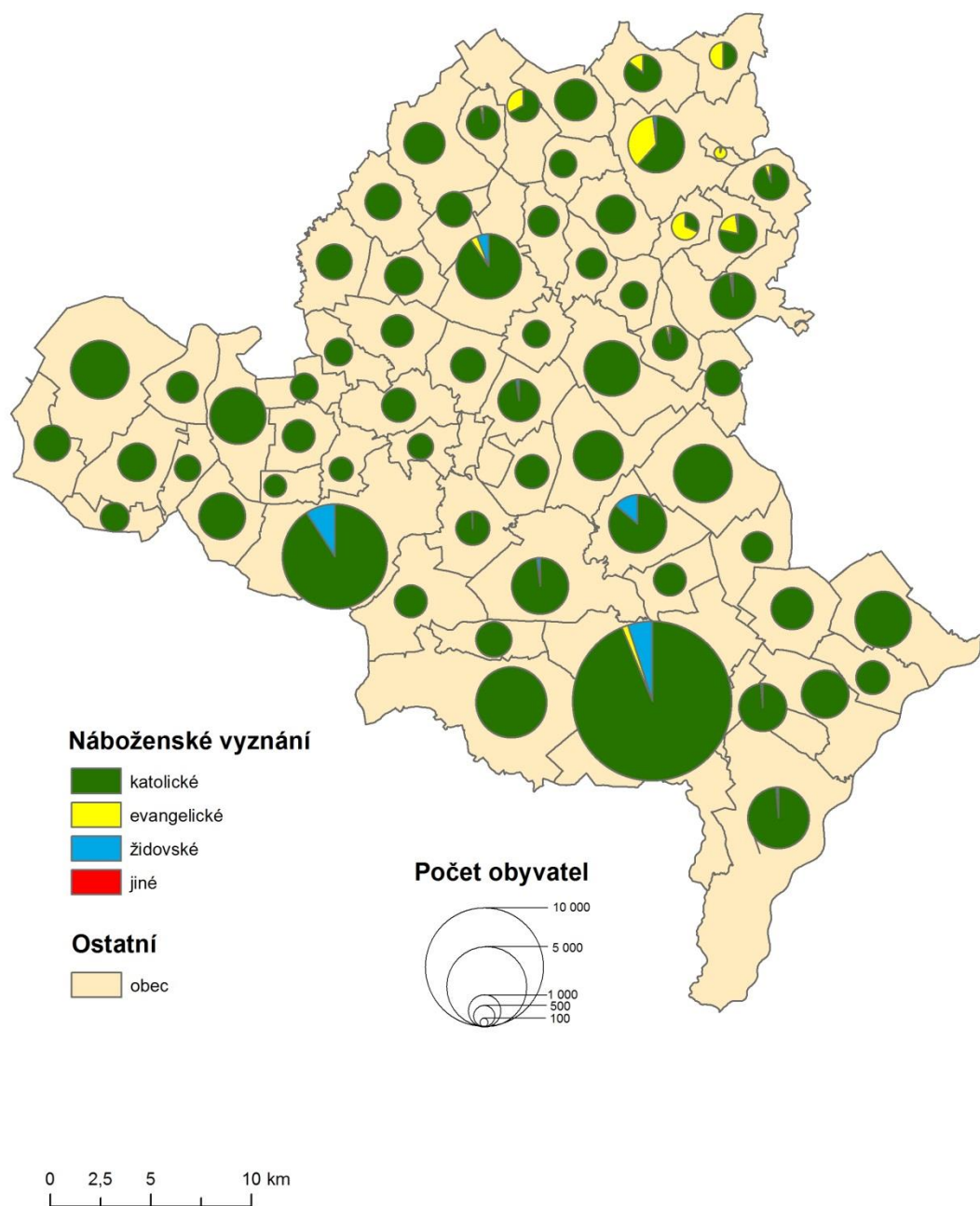
v okrese Břeclav v roce 1900

Obr. 4: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1900 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Lexikon obcí pro Moravu (1906), Gemeindelexikon von Niederösterreich (1903), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 1910

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2018

Obr. 5: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1910 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Spezialortsrepertorium von Mähren (1918), ČSÚ (2015), vlastní zpracování v ArcMap 10.1)

6.5 Sčítání lidu v roce 1921

V roce 1921 proběhlo první československé sčítání lidu. Při sčítání byly podobně jako v době Rakouska-Uherska zjišťovány údaje o přítomném obyvatelstvu (ČSÚ, 2017a). V roce 1921 při sčítání byl proveden i částečný soupis bytů ve 28 aglomeracích v Československu, které měly více jak 20 tisíc obyvatel. V českých zemích v těchto městech bydlelo 20 % obyvatel, na Slovensku 6 % (ČSÚ, 2017b).

Mezi nejdůležitější informace zjišťované při tomto sčítání patřily údaje o národnosti obyvatelstva. V předešlých sčítáních byla národnost zjišťována na základě obcovací řeči. Při sčítání v roce 1921 byla přijata nová definice národnosti jako kmenové příslušnosti, jejímž hlavním vnějším znakem je většinou mateřský jazyk. Tím byly odstraněny překážky, které znevýhodňovaly Čechy a Slováky v době Rakouska-Uherska. Poprvé bylo také možné se přihlásit k židovské nebo cikánské národnosti. Oficiálně byla zavedena i československá národnost, i když se daly zjistit počty Čechů a Slováků odděleně (ČSÚ, 2017a).

Důležitým údajem zjišťovaným při tomto sčítání byly informace o povolání, které se porovnávaly s údaji o povolání z 16. července 1914. Hlavním důvodem bylo zjištění změn povolání obyvatel v průběhu války (ČSÚ, 2017a). Dále byly shromažďovány údaje o gramotnosti obyvatel (znalost čtení a psaní). Obyvatelstvo bylo sčítáno na základě sčítacích archů pro domácnosti. Sčítání v roce 1921 bylo prováděno na Powersových děrnoštítkových strojích. Československá statistika vydala několik rozsáhlých publikací. Výsledky sčítání byly také zveřejněny ve Statistickém lexikonu obcí v Republice československé, odděleně pro Čechy, Moravu, Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus (ČSÚ, 2017a).

Na území současné České republiky v roce 1921 žilo 10 005 734 obyvatel. Z celkového počtu obyvatel se k římskokatolickému vyznání hlásilo 81,97 % obyvatel (oproti předchozímu sčítání v roce 1910 méně o 12,79 procentních bodů), k evangelíkům 3,97 % (nárůst o 0,48 p.b.) a k židovskému vyznání 1,25 % (pokles o 0,13 p.b.). Nově byla zjišťována příslušnost k československé církvi husitské. K této církvi se přihlásilo 5,23 %. V roce 1921 bylo možné ve sčítacím archu zaškrtnout kolonku bez vyznání. V rámci území dnešní České republiky bylo těchto obyvatel 7,16 %.

Při sčítání v roce 1921 žilo v okrese Břeclav 118 127 obyvatel. Nejvíce obyvatel se hlásilo k římskokatolickému vyznání, konkrétně 94,11 % (oproti předchozímu sčítání méně o 0,41 procentních bodů). Druhou nejpočetnější skupinou z hlediska náboženského vyznání byli evangelíci, těch se z celkového počtu obyvatel přihlásilo 3,09 % (nárůst o 0,05 p.b.). K československé církvi husitské se přihlásilo v okrese Břeclav 0,17 % obyvatel. Židů žilo v roce 1921 v okrese Břeclav 1,85 % (pokles o 0,53 p.b.). Osob, které se hlásily k jinému vyznání, bylo 0,23 %. Z celkového počtu obyvatel okresu Břeclav jich bylo jen 0,55 % bez vyznání.

Obyvatel římskokatolického vyznání bylo podobně jako v předchozích sčítáních v převážné většině obcí více než 90 %. V některých obcích se dokonce všichni obyvatelé hlásili k tomuto vyznání, např. v Bavorech, Pavlově nebo v Klentnici. Nejmenší počet obyvatel římskokatolického vyznání byl v obci Kašnice (5,29 %), Morkůvky (32,55 %), Velké Hostěrádky (53,08 %), Klobouky u Brna (61,62 %) nebo v Nikolčicích (67,59 %).

Nejvíce evangelíků žilo v roce 1921 v obci Kašnice, kde se k tomuto vyznání hlásila většina obyvatel, konkrétně 94,71 %. Dále se větší komunity evangelického obyvatelstva vyskytovaly v Morkůvkách (66,95 %), Velkých Hostěrádkách (45,77 %), Kloboukách u Brna (35,40 %) nebo v Nikolčicích (32,32 %). Ve třetině obcí okresu Břeclav nežili v roce 1921 žádní evangelíci.

Při sčítání v roce 1921 se k československé církvi husitské přihlásilo nejvíce obyvatel v obci Vrbice (1,49 %), Moravském Žižkově (1,38 %), Kosticích (0,65 %), Rakvicích (0,63 %) nebo v Podivíně (0,46 %). Největší židovské komunity v okrese Břeclav se v roce 1921 nacházely v Podivíně (10,79 %), Mikulově (7,44 %), Hustopečích (4,58 %), Břeclavi (4,07 %) a Kloboukách u Brna (2,21 %). Zhruba ve třetině obcí podobně jako u evangelického vyznání se nehlásila k židovské víře žádná osoba.

K jinému vyznání než římskokatolické, evangelické, československé nebo židovské se vyjádřil jen minimální počet obyvatel okresu Břeclav. Nejvíce osob jiného vyznání bylo v Mikulově (1,53 %), Sedleci (1,40 %), Němčičkách (0,49 %), Bulharech (0,44 %) nebo v Břeclavi (0,48 %). Jednalo se spíše o individuální osoby. Při sčítání v roce 1921 bylo možné se nehlásit k žádnému vyznání. Nejvíce obyvatel bez vyznání

žilo v Týnci (6,54 %), Rakvicích (2,48 %), Podivíně (1,99 %), Břeclavi (1,71 %) nebo v Lanžhotě (0,91 %). Většina obyvatel okresu Břeclav se k nějakému vyznání přihlásila.

6.6 Sčítání lidu v roce 1930

Sčítání v roce 1930 bylo druhým československým sčítáním. Při tomto sčítání se zjišťovaly údaje o minulém bydlišti sčítané osoby, pokud osoba nebyla sečtena v rodné obci. Dalším důležitým údajem zjišťovaným v roce 1930 byla plodnost žen, avšak zjišťovala se plodnost jen v manželství (ČSÚ, 2017a). Při sčítání byla dále pokládána otázka na tělesné vady obyvatel. Byly zjišťovány informace o gramotnosti obyvatel do větších podrobností než při předchozích sčítáních. Údaje o povolání byly rozšířeny o vedlejší povolání (ČSÚ, 2017b).

Oproti sčítání v roce 1921 byla jiným způsobem vymezena národnost, bylo to na základě mateřského jazyka. Při sčítání v roce 1930 byl proveden i soupis bytů ve městech s více než 10 tisíci obyvateli. Výsledky sčítání byly zveřejněny v 8 svazcích Československé statistiky. Dále v roce 1934 a 1935 byl vydán čtyřdílný statistický lexikon obcí v Republice československé, opět odděleně pro Čechy, Moravu se Slezskem, Slovensko a Podkarpatskou Rus (ČSÚ, 2017b).

Na území současného českého státu v roce 1930 žilo 10 674 386 obyvatel. Nejvíce obyvatel se hlásilo k římskokatolickému vyznání, konkrétně 78,49 % (oproti předchozímu sčítání v roce 1930 méně o 3,48 procentních bodů). K evangelickému vyznání se hlásilo 4,68 % obyvatel (nárůst o 0,71 p.b.), k židovskému 1,10 % (pokles o 0,15 p.b.). K československé církvi husitské se z celkového počtu obyvatel přihlásilo 7,30 % (nárůst o 2,07 p.b.) a osob bez vyznání bylo 7,81 % (nárůst o 0,65 p.b.).

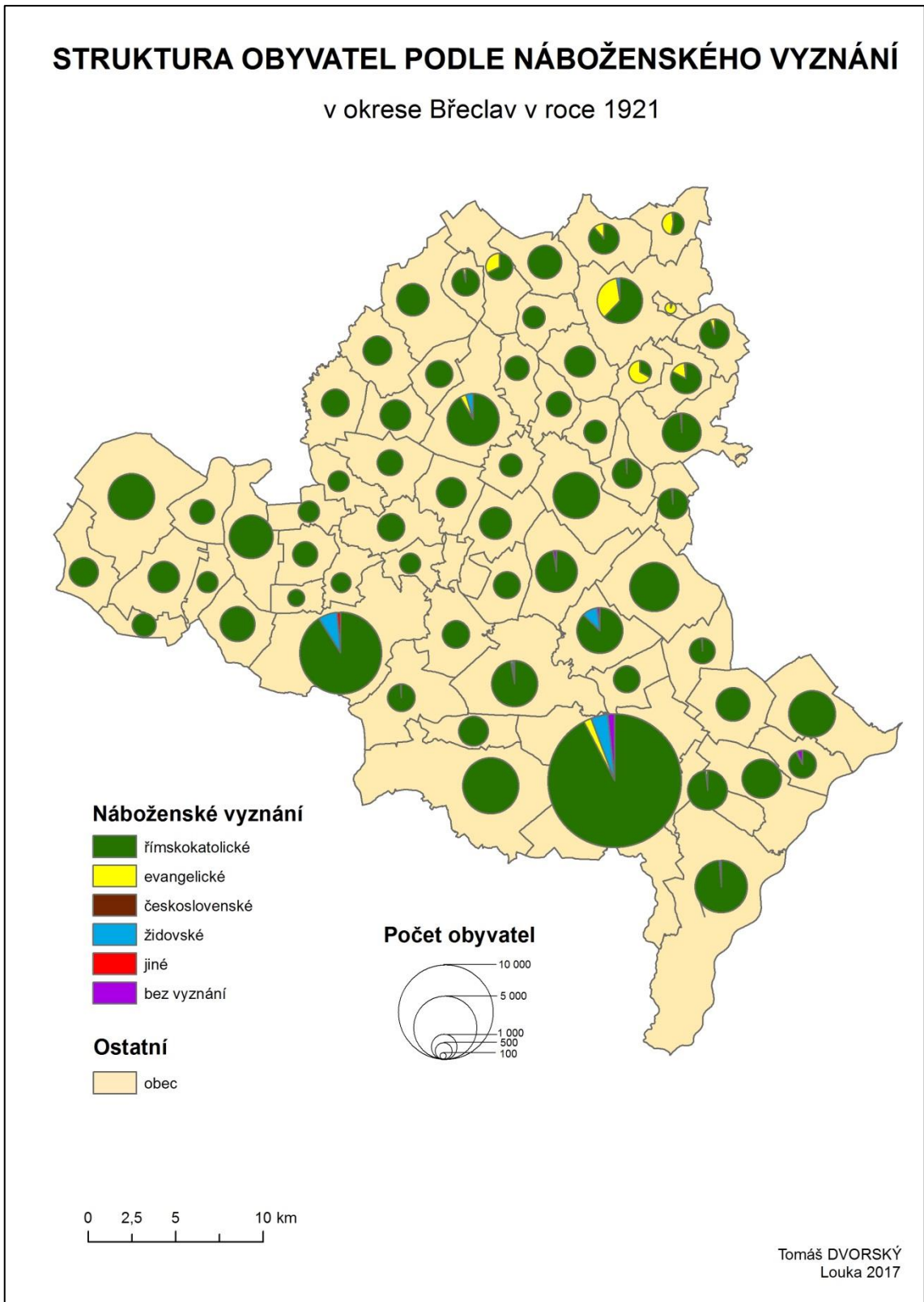
Při sčítání v roce 1930 žilo v okrese Břeclav 121 195 obyvatel. Nejvíce obyvatel se hlásilo k římskokatolickému vyznání, konkrétně 93,37 % (oproti předchozímu sčítání méně o 0,74 procentních bodů). K evangelické víře se přihlásilo 3,37 % (nárůst o 0,22 p.b.). Osob hlásících se v okrese Břeclav k československé církvi bylo pouze 0,56 % (nárůst o 0,39 p.b.). Židovského obyvatelstva v roce 1930 bylo 1,32 % (pokles o 0,53 p.b.). Osob, které se přihlásily k jinému vyznání nebo vyznání neuvedly, bylo 0,25 %. Obyvatel, kteří ve sčítacím archu vyplnili kolonku bez vyznání, bylo při sčítání v roce 1930 v okrese Břeclav jen 1,18 % (nárůst o 0,63 p.b.).

K římskokatolickému vyznání se ve většině obcí okresu Břeclav hlásilo více než 90 % zdejších obyvatel, podobně jako v předchozích sčítáních. V pěti obcích okresu se dokonce všichni obyvatelé přihlásili k této víře, např. v Bavorech, Milovicích nebo v Horních Věstonicích. Nejméně římskokatolíků žilo v Kašnici (7,98 %), Morkůvkách (31,33 %), Velkých Hostěrádkách (50,33 %), Kloboukách u Brna (60,79 %) nebo v Nikolčicích (67,40 %).

Nejvyšší počet evangelického obyvatelstva žil v roce 1930 v obci Kašnice (92,02 %), Morkůvkách (66,75 %), Velkých Hostěrádkách (49,14 %), Kloboukách u Brna (35,14 %) nebo v Nikolčicích (32,42 %). Nejvíce obyvatel evangelického vyznání žilo v obcích, kde bylo méně římskokatolíků. Ve většině obcí se k evangelické víře přihlásil jen minimální počet osob. V některých obcích se k tomuto vyznání nepřihlásila žádná osoba.

K československé církvi se také hlásilo jen velmi málo obyvatel v obcích okresu Břeclav. Nejvíce obyvatel se k československému vyznání hlásilo v obci Němčičky (6,76 %), Hustopečích (1,75 %), Břeclavi (1,64 %), Brumovicích (0,87 %) nebo ve Valticích (0,82 %). Ve většině obcí se k této církvi nepřihlásil žádný obyvatel. Nejvyšší počet židů žil při sčítání v roce 1930 v Podivíně (7,69 %), Mikulově (5,61 %), Břeclavi (3,10 %), Hustopečích (2,77 %) nebo v Kloboukách u Brna (1,72 %). Zhruba v polovině obcí okresu Břeclav se k židovské víře nepřihlásila žádná osoba.

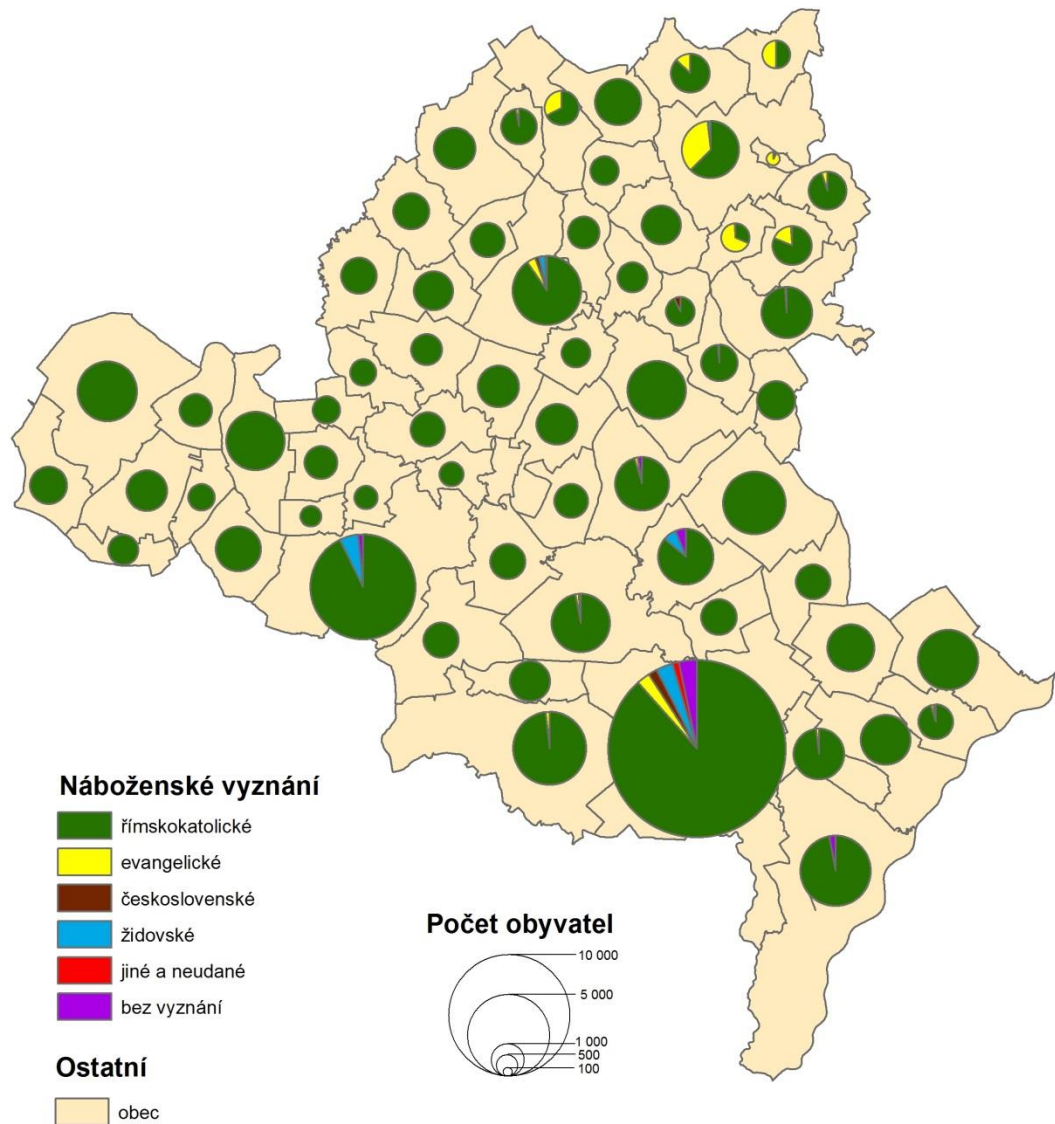
Nejvíce obyvatel, kteří se hlásili k jiné víře nebo vyznání vůbec neuvedli, bylo v Břeclavi (1,12 %), Kloboukách u Brna (0,93 %), Němčičkách (0,37 %), Dobrém Poli (0,29 %), nebo v Bulharech (0,26 %). Ve většině obcí se však obyvatelé k římskokatolickému, evangelickému, československému nebo židovskému vyznání hlásili. Obyvatel bez vyznání bylo při sčítání v roce 1930 v okrese Břeclav nejvíce v Podivíně (6,08 %), Břeclavi (3,34 %), Lanžhotě (2,91 %), Rakvicích (2,62 %) nebo v Týnci (2,31 %). Nevěřících bylo v roce 1930 jen minimum obyvatel v obcích okresu Břeclav.

Obr. 6: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1921 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Statistický lexikon obcí v Republice československé: Morava a Slezsko (1924), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 1930

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 7: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1930 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Statistický lexikon obcí v Republice československé: Země Moravskoslezská (1935), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

6.7 Sčítání lidu v letech 1950–1980

První sčítání po druhé světové válce proběhlo v Československu 1. března 1950. Při tomto sčítání byl proveden i soupis zemědělských, průmyslových a živnostenských podniků. Toto sčítání bývá někdy nazýváno Národní sčítání 1950. Hlavním cílem při tomto sčítání bylo zjistit změny v československé společnosti v průběhu druhé světové války a po ní např. násilný odsun německých obyvatel, doosídlování českého pohraničí apod. Oproti předcházejícímu sčítání v roce 1930 byla přijata nová definice národnosti. Osoba se hlásí k určité národnosti na základě vnitřních pocitů a vztahu k národu po kulturní a pracovní stránce. Byly vytvořeny nové klasifikace: odvětvová a profesní (ČSÚ, 2017a). V odvětvové klasifikaci byla rozlišena velkovýroba a malovýroba (ČSÚ, 2017b).

Za úspěšné provedení sčítání v roce 1950 odpovídaly příslušné národní výbory. Při zpracování výsledků sčítání byla využita opět tradiční děrnoštítková technika. Výsledky sčítání v roce 1950 nebyly zprvu veřejně publikovány, byly určeny pouze pro ústřední orgány nebo národní výbory. V roce 1955 byl vydán Statistický lexikon obcí republiky Československé (ČSÚ, 2017b). Pro veřejnost byly výsledky odtajněny až v roce 1962 (ČSÚ, 2017a).

Další sčítání v Československu proběhlo 1. března 1961 a to poprvé pod názvem sčítání lidu, domů a bytů (SLDB). Na rozdíl od předcházejících sčítání byly zjišťovány údaje o trvale bydlících obyvatelích (ČSÚ, 2017a). Při sčítání v roce 1961 byla poprvé zjišťována dojíždka do zaměstnání. Dále byly shromažďovány také podrobnější informace o bytech a domech, např. vybavení, velikost, stáří nebo druh domu a mnohé další charakteristiky (ČSÚ, 2017b).

Při tomto sčítání byly zjišťovány i podrobnější informace o vzdělanostní struktuře obyvatelstva podle věkových skupin a pohlaví. Údaj o náboženské struktuře obyvatel byl jako nepotřebný a pro stát zbytečný ze sčítacích archů vyškrtnut (ČSÚ, 2017a). Výsledky sčítání byly vyhodnocovány centrálně v Praze a v Bratislavě a bylo využito ještě děrnoštítkové techniky. Výsledky byly zpracovány až na úroveň obcí. V roce 1966 byl vydán Statistický lexikon obcí ČSSR 1965, který byl zpřístupněn veřejnosti (ČSÚ, 2017b).

Následující sčítání proběhlo 1. prosince 1970. Při tomto sčítání byly zjišťovány údaje o rodném čísle, mateřském jazyce, státní příslušnosti, dojíždka do zaměstnání a škol apod. Při tomto sčítání se rovněž nezjišťovaly údaje o náboženské příslušnosti (ČSÚ, 2017a). Výsledky sčítání již nebyly zpracovány pomocí děrnoštitkové techniky, nýbrž za pomoci velkokapacitního sálového počítače typu CDC 3300 (ČSÚ, 2017b).

Výsledky sčítání byly poprvé zpracovávány až na úroveň jednotlivých základních sídelních jednotek. Předběžné výsledky sčítání roku 1970 se objevily již čtyři měsíce po konání sčítání. Při dalších sčítáních byly později také vydávány předběžné výsledky. Výsledky sčítání byly publikovány v edici Československé statistiky pod názvem Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970 (ČSÚ, 2017b).

V pořadí další sčítání se konalo 1. listopadu 1980. Toto sčítání bylo velmi podobné předchozímu sčítání v roce 1970. Mezi nové informace, které se při sčítání zjišťovaly, patřily údaje o plodnosti žen, třídění základních prostorových jednotek podle velikosti a typu, dále byly zjišťovány i směry dojíždky do zaměstnání (ČSÚ, 2017a).

Při sčítání v roce 1980 byl také proveden soupis obyvatel romského původu. Výsledky sčítání byly zpracovány na počítači typu CYBER 180 z USA. Tento počítač přispěl k rychlejšímu zpracování výsledků i k jejich zveřejnění. Základní výsledky sčítání byly opět zveřejněny v edici Československé statistiky. V roce 1984 byl vydán Statistický lexikon obcí ČSSR (ČSÚ, 2017b).

6.8 Sčítání lidu v roce 1991

Sčítání v roce 1991 bylo posledním československým sčítáním. Sčítání probíhalo pro trvale bydlící obyvatele. Do sčítání byla opět zařazena otázka na náboženské vyznání obyvatel (ČSÚ, 2017a). Byly shromažďovány také informace o trvalém bydlišti osob v době narození. Hlavním důvodem bylo zjistit údaje o migraci obyvatel a počtech rodáků (ČSÚ, 2017b).

Při sčítání v roce 1991 byla přijata nová definice národnosti. Na základě tohoto pojetí bylo na každé osobě a její svobodné vůli k jaké národnosti se přihlásila. U dětí mladších 15 let se národnost přiřazovala na základě národnosti rodičů. Vyjádření národnosti nebylo nikterak omezené. Člověk se mohl tedy přihlásit k jakékoliv národnosti. Poprvé se ve sčítání objevila moravská a slezská národnost (ČSÚ, 2017a).

Na rozdíl od sčítání v roce 1980 byly zjišťovány údaje o nezaměstnaných a zaměstnavatelích apod. Osoby ekonomicky aktivní byly rozděleny podle sektorů národního hospodářství na státní a soukromý. Dále byly také nově shromažďovány údaje o chatách, chalupách a objektech určených k individuální rekreaci. Výsledky byly zpracovány Federálním statistickým úřadem pomocí výpočetního systému Cyber. Výsledky sčítání byly zveřejněny v edici České statistiky. V roce 1994 byl vydán Statistický lexikon obcí České republiky (ČSÚ, 2017b).

Na území současné České republiky v roce 1991 žilo 10 302 215 obyvatel. Z celkového počtu obyvatel se jich nejvíce hlásilo k římskokatolickému vyznání 39,03 % (oproti sčítání v roce 1930 méně o 39,46 procentních bodů). K evangelické církvi se přihlásilo 2,33 % obyvatel (pokles o 2,35 p.b.) a k československé církvi husitské 1,73 % (pokles o 5,57 p.b.). Bez náboženské víry bylo 39,32 % obyvatel (nárůst o 32,11 p.b.) a 16,17 % náboženské vyznání neuvedlo.

V okrese Břeclav při sčítání v roce 1991 žilo 113 261 obyvatel. K římskokatolickému vyznání se na rozdíl od předchozích sčítání hlásilo pouze 54,63 % obyvatel (oproti sčítání v roce 1930 méně o 38,74 procentních bodů). Příznivců československé církve husitské bylo jen 0,23 % (pokles o 0,33 p.b.). Evangelíků žilo v roce 1991 v okrese Břeclav 2,31 % (pokles o 1 p.b.). Ostatní vyznání uvedlo 0,39 %. Oproti minulým sčítáním, kdy se zjišťovalo náboženské vyznání, přibýlo osob bez vyznání, konkrétně při tomto sčítání jich bylo 27,22 % (nárůst o 26,04 p.b.). U 15,22 % obyvatel okresu Břeclav (nárůst o 14,04 p.b.) nebylo náboženské vyznání zjištěno.

Nejvíce obyvatel římskokatolického vyznání žilo v roce 1991 v obci Šitbořice (89,98 %), Křepice (85,96 %), Velké Bílovice (80,27 %), Velké Němčice (79,80 %) nebo Vrbice (79,42 %). Nejméně římskokatolíků bylo v obci Kašnice (9,80 %), Morkůvky (26,38 %), Březí (28,89 %), Nový Přerov (29,03 %) a Přítluky (31,11 %).

K československé církvi se v okrese Břeclav přihlásil pouze minimální počet osob. Nejvíce obyvatel se k této církvi hlásilo v obci Němčičky (5,19 %), Milovice (0,67 %), Dolní Věstonice (0,60 %), Drnholec (0,51 %) nebo Popice (0,42 %). Ve třetině obcí se k této církvi nehlásil žádný obyvatel obce např. v Moravském Žižkově, Šakvicích nebo ve Vrbici. Evangelíků žilo v roce 1991 nejvíce v tradičních oblastech: Kašnice (46,22 %), Morkůvky (30,05 %), Velké Hostěrádky (24,75 %), Nový Přerov

(23,87 %) nebo Klobouky u Brna (18,40 %). V obci Bavory, Dobré Pole a Starovičky se k evangelické víře nepřihlásil žádný obyvatel.

K ostatním vyznáním než k výše zmiňovaným se přihlásilo nejvíce osob v obci Strachotín (2,03 %), Nový Přerov (1,61%), Dobré Pole (1,46 %), Dolní Dunajovice (1,23 %) a Bulhary (0,77 %). V některých obcích se k ostatnímu vyznání nehlásila žádná osoba např. v Divákách, Kašnici nebo v Pavlově.

Osob bez vyznání žilo nejvíce v obci Klentnice (49,80 %), Březí (45,63 %), Mikulov (42,32 %), Drnholec (39,18 %) nebo v obci Bulhary (38,79 %). Naopak nejméně obyvatel obce bez vyznání bylo v Šitbořicích (3,32 %), Křepicích (6,61 %), Borkovanech (8,21 %), Brumovicích (8,71 %) nebo v Horních Bojanovicích (9,70 %).

Nejvíce osob, u kterých nebylo vyznání zjištěno, žilo v obci Přítluky (40,58 %), Dolní Věstonice (33,53 %), Zaječí (26,36 %), Pavlově (26,01 %) nebo v Starovičkách (24,42 %). Naopak nejméně osob bez zjištěného vyznání bylo v obci Křepice (5,04 %), Šitbořice (6,12 %), Bořetice (7,63 %), Velké Němčice (8,56 %) nebo ve Velkých Bílovicích (8,58 %).

6.9 Sčítání lidu v roce 2001

Sčítání v roce 2001 se nijak významně nelišilo od sčítání v roce 1991. Zjišťovalo se druhé nebo další zaměstnání sčítaných osob. Dále byly shromažďovány údaje o vybavení domácností počítačem. Již se nezjišťovalo vybavení domácnosti mrazničkou, automatickou pračkou nebo televizí. Při tomto sčítání bylo možné uvést dokonce dvě národnosti. Poprvé bylo použito optického snímání sčítacích formulářů. Výsledky sčítání v roce 2001 byly zpracovány nejen v tištěné podobě jako při předchozích sčítáních, ale i v elektronické podobě, které jsou k dispozici na internetových stránkách Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2017b).

V České republice v roce 2001 žilo 10 230 060 obyvatel. Hlavním náboženským vyznáním mezi obyvateli republiky bylo římskokatolické, přihlásilo se jich při sčítání 26,79 % (oproti předchozímu sčítání v roce 1991 méně o 12,24 procentních bodů). K evangelickému vyznání se hlásilo 1,43 % obyvatel (pokles o 0,9 p.b.) a k československé církvi husitské 0,97 % (pokles o 0,76 p.b.). V České republice bylo v roce 2001 bez náboženské víry 59,04 % obyvatel (nárůst o 19,12 p.b.) a 8,82 % (pokles o 7,35 p.b.) náboženské vyznání neuvvedlo.

Při sčítání v roce 2001 žilo v okrese Břeclav 114 197 obyvatel. Zhruba polovina obyvatel byla věřících, konkrétně 45,66 %. Většina obyvatel se hlásila k římskokatolickému vyznání, jednalo se o 41,46 % obyvatel okresu Břeclav (oproti předchozímu sčítání méně o 13,17 procentních bodů). K československé církvi se hlásilo pouze 0,17 % (pokles o 0,06 p.b.). Podobná situace nastala i u evangelického vyznání, ke kterému se hlásilo jen 1,39 % (pokles o 0,92 p.b.). Také pravoslavná církev neměla na Břeclavsku významné postavení, k této víře se hlásilo jen 71 osob (0,06 % obyvatel okresu Břeclav).

Nově bylo možné se při sčítání v roce 2001 přihlásit k společnosti Svědků Jehovových. V okrese Břeclav se k tomuto uskupení hlásilo 0,12 %. Polovina obyvatel byla v roce 2001 bez vyznání, konkrétně 47 % (nárůst o 19,78 p.b.). Osob, u kterých nebyla zjištěna náboženská víra, bylo 7,34 % (pokles o 7,88 p.b.).

Nejvíce obyvatel římskokatolického vyznání bylo v obci Šitbořice (84,80 %), Křepice (76,18 %), Uherčice (71,29 %), Vrbice (70,35 %) nebo v Divákách (69,36 %). Nejméně římskokatolíků v okrese Břeclav v roce 2001 žilo v obci Kašnice (8,68 %), Nový Přerov (13,40 %), Morkůvky (18,34 %), Břeží (19,49 %) a Přítluky (21,55 %).

K československé církvi se hlásil největší počet obyvatel v Němčičkách (3,99 %), Dolních Věstonicích (0,88 %), Brumovicích (0,74 %), Strachotíně (0,52 %), nebo v Kašnici (0,46 %). Ve třetině obcí se k tomuto vyznání nehlásili žádní občané, např. v Hruškách, Kosticích nebo v Týnci. Největší evangelické komunity byly v obci Kašnice (34,70 %), Morkůvky (19,65 %), Velké Hostěrádky (18,75 %), Klobouky u Brna (15,04 %) a Nikolčice (11,92 %). Ve většině obcí nebyly počty evangelíků nijak vysoké. V některých obcích nebyl dokonce žádný evangelík.

Obyvatel pravoslavného vyznání bylo nejvíce v obci Strachotín (1,31 %), Krumvíř (0,27 %), Starovičky (0,27 %), Lednice (0,25 %) a Boleradice (0,24 %). V polovině obcí okresu Břeclav nežil žádný pravoslavný obyvatel např. v Hlohovci, Hruškách nebo v Lanžhotě. Společnost Svědkové Jehovovi měla největší zastoupení v obci Jevišovka (2,53 %), Nový Přerov (0,93 %), Starovičky (0,81 %), Týnec (0,79 %) a Hustopeče (0,31 %).

Bez vyznání žilo nejvíce obyvatel v obci Přítluky (73,68 %), Dobré Pole (73,35 %), Březí (71,35 %), Nový Přerov (67,60 %) a Pavlov (66,11 %). Nejméně osob bez vyznání bylo v obci Šitbořice (11,19 %), Křepice (12,97 %), Brumovice (20,23 %), Horní Bojanovice (21,08 %) nebo ve Velkých Bílovicích (23,61 %). Obyvatel, u kterých nebylo zjištěno náboženské vyznání, žilo nejvíce v obci Horní Bojanovice (14,87 %), Kašnice (13,70 %), Dolní Věstonice (13,27 %), Kurdějov (12,97 %) a Hustopeče (12,80 %). Naopak v obci Uherčice bylo náboženské vyznání zjištěno u všech obyvatel obce.

6.10 Sčítání lidu v roce 2011

Sčítáním lidu v roce 2011 byli pověřeni sčítací komisaři, z 95 % se jednalo o pracovníky České pošty. Byly také shromažďovány údaje o osobách bez domova. Při tomto sčítání bylo možné sčítací formuláře vyplnit také elektronicky na internetu. Nově byla zjišťována informace o registrovaném partnerství. V otázce náboženské víry bylo možné se přihlásit k věřícím, i když se daná osoba k žádné konkrétní církvi nehlásila. Ve vybavenosti domácnosti bylo zjišťováno připojení k internetu. Výsledky sčítání jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2017a).

Na území České republiky při sčítání v roce 2011 žilo 10 436 560 obyvatel. K římskokatolickému vyznání se hlásilo pouze 10,37 % obyvatel (oproti předchozímu sčítání v roce 2001 méně o 16,42 procentních bodů), k evangelickému 0,58 % (pokles o 0,85 p.b.). Československá církev husitská měla z celkového počtu obyvatel jen 0,38 % (pokles o 0,59 p.b.). V České republice žilo 34,53 % obyvatel bez náboženské víry (pokles o 24,51 p.b.) a téměř polovina obyvatel republiky náboženské vyznání nevedlo, konkrétně 44,67 % (nárůst o 35,85 p.b.).

V okrese Břeclav v roce 2011 žilo 112 828 obyvatel. Věřících, kteří se nehlásili k žádné církvi, bylo 7,42 %. Obyvatel, kteří se přihlásili k určité církvi, bylo 21,29 %. Nově bylo možné při sčítání v roce 2011 se hlásit k Církvi adventistů sedmého dne. V okrese Břeclav bylo příslušníků této církve pouze 0,08 %. Podobně také jako při předchozích sčítáních se k československé církvi husitské hlásil jen minimální počet občanů okresu. K této církvi se při tomto sčítání hlásilo jen 0,08 % (pokles o 0,09 p.b.). Římskokatolická církev měla opět v okrese Břeclav největší počet přívrženců ze všech církví. V roce 2011 se k ní hlásilo 17,96 % obyvatel (oproti předchozímu sčítání méně

o 23,50 procentních bodů). K evangelické církvi se hlásilo pouze 0,61 % (pokles o 0,78 p.b.).

Společnost Svědkové Jehovovi měla pouze 72 příslušníků (0,06 %). Také pravoslavná církev neměla velké zastoupení v okrese Břeclav, jen 0,11 % obyvatel se k ní přihlásilo. Ve sčítání v roce 2011 se bylo možné přihlásit i k Slezské církvi evangelické augsburského vyznání nebo ke Starokatolické církvi. V okrese se však k Slezské církvi přihlásilo pouze 5 osob. K Starokatolické církvi jen 7 občanů. Nevěřících obyvatel, kteří uvedli bez náboženského vyznání, bylo 28,57 % (pokles o 18,43 p.b.). Téměř polovina obyvatel se k náboženskému vyznání nevyjádřila, konkrétně 42,65 % obyvatel okresu Břeclav (nárůst o 35,31 p.b.).

Věřících, kteří se však nehlásili k žádné určité církvi, bylo nejvíce v obci Pouzdřany (10,60 %), Dolní Věstonice (10,54 %), Bulhary (10,53 %), Klentnice (9,46 %) a Bořetice (9,15 %). Nejméně těchto věřících bylo v Šitbořicích (4,23 %), Kašnici (4,72 %), Březí (4,89 %), Boleradicích (5,00 %) nebo v Horních Bojanovicích (5,09 %). Věřící, kteří se přihlásili ke konkrétní církvi, měli nejvyšší zastoupení v obci Šitbořice (51,83 %), Uherčice (39,75 %), Velké Bílovice (39,04 %), Boleradice (38,02 %) nebo v Křepicích (37,39 %). Naopak nejméně obyvatel, kteří se hlásili k církvi nebo náboženské společnosti, bylo při sčítání v roce 2011 v obci Zaječí (7,42 %), Přítluky (7,45 %), Klentnice (8,88 %), Milovice (9,24 %) a Pavlov (9,51 %).

Přívrženců Církve adventistů sedmého dne bylo nejvíce v obci Morkůvky (0,93 %), Lanžhot (0,33 %), Krumvíř (0,27 %), Valtice (0,25 %) a Sedlec (0,24%). Ve většině obcí se k tomuto náboženskému uskupení nepřihlásil žádný obyvatel. Osob československého vyznání bylo nejvíce v obci Němčičky (0,83 %), Brod nad Dyjí (0,43 %), Klentnice (0,39 %), Dolní Věstonice (0,34 %) a Kobyly (0,29 %).

Nejvíce příznivců podobně jako ve všech předchozích sčítáních měla římskokatolická církev. Římskokatolíků žilo nejvíce v obci Šitbořice (48,75 %), Uherčice (36,73 %), Velké Bílovice (35,85 %), Boleradice (34,42 %) nebo v Moravském Žižkově (33,55 %). Nejméně příslušníků této církve bylo v těchto obcích: Morkůvky (4,86 %), Zaječí (5,60 %), Nový Přerov (5,69 %), Přítluky (6,41 %) a Klentnice (6,76 %).

Největší komunity evangelíků se nacházely v podobných obcích jako při předchozím sčítání. Nejvíce jich bylo v obci Kašnice (13,68 %), Klobouky u Brna (7,48 %), Morkůvky (7,41 %), Velké Hostěrádky (6,36 %) a Brumovice (4,72 %). Ke společnosti Svědkové Jehovovi se nejvíce občanů hlásilo v obci Jevišovka (1,22 %), Týnec (0,80 %), Starovice (0,60 %), Pouzdřany (0,27 %) a Tvrdonice (0,24 %).

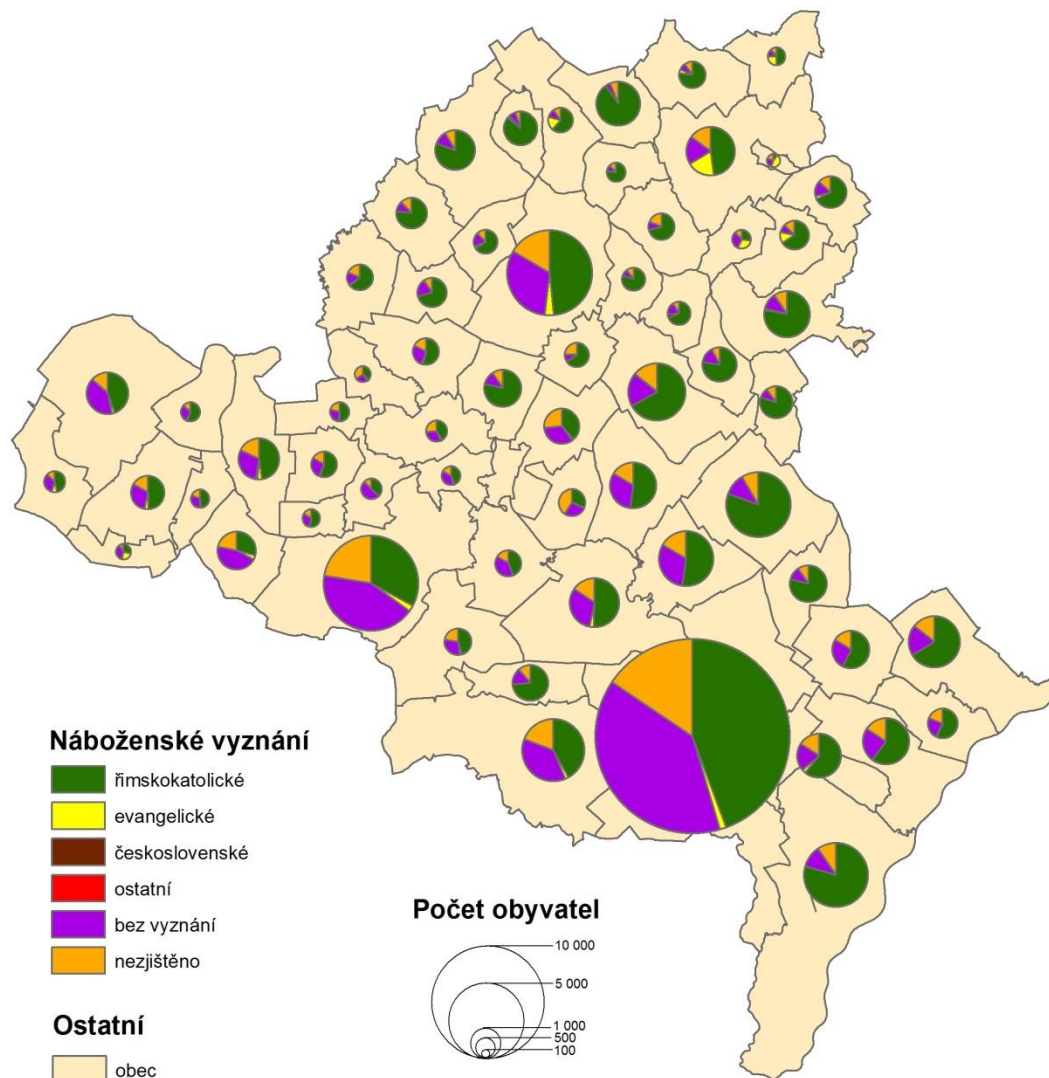
Pravoslavná církev měla při sčítání v roce 2011 velmi málo přívrženců. Pravoslavných obyvatel bylo nejvíce v Strachotíně (0,74 %), Horních Věstonicích (0,71 %), Podivíně (0,70 %), Borkovanech (0,53 %) nebo v Týnci (0,50 %).

Nevěřících obyvatel (osob bez vyznání) bylo nejvíce v obci Březí (45,51 %), Sedlec (40,74 %), Mikulov (39,62 %), Přítluky (39,48 %), nebo v Bulharech (39,14 %). Naopak nejméně osob bez vyznání žilo v Šitbořicích (10,13 %), Křepicích (12,41 %), Velkých Bílovicích (14,46 %), Vrbici (15,28 %) a Bořeticích (15,83 %).

Osob, které náboženské vyznání vůbec neuvedly, bylo nejvíce v obci Klentnice (55,21 %), Horní Bojanovice (53,90 %), Jevišovka (52,60 %), Milovice (50,95 %) a Kurdějov (50,92 %). Naopak nejméně osob, které své vyznání nevyjádřily, bylo v těchto obcích: Šitbořice (33,82 %), Hrušky (34,96 %), Uherčice (36,83 %), Drnholec (36,91 %) a Moravský Žižkov (37,03 %).

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 1991

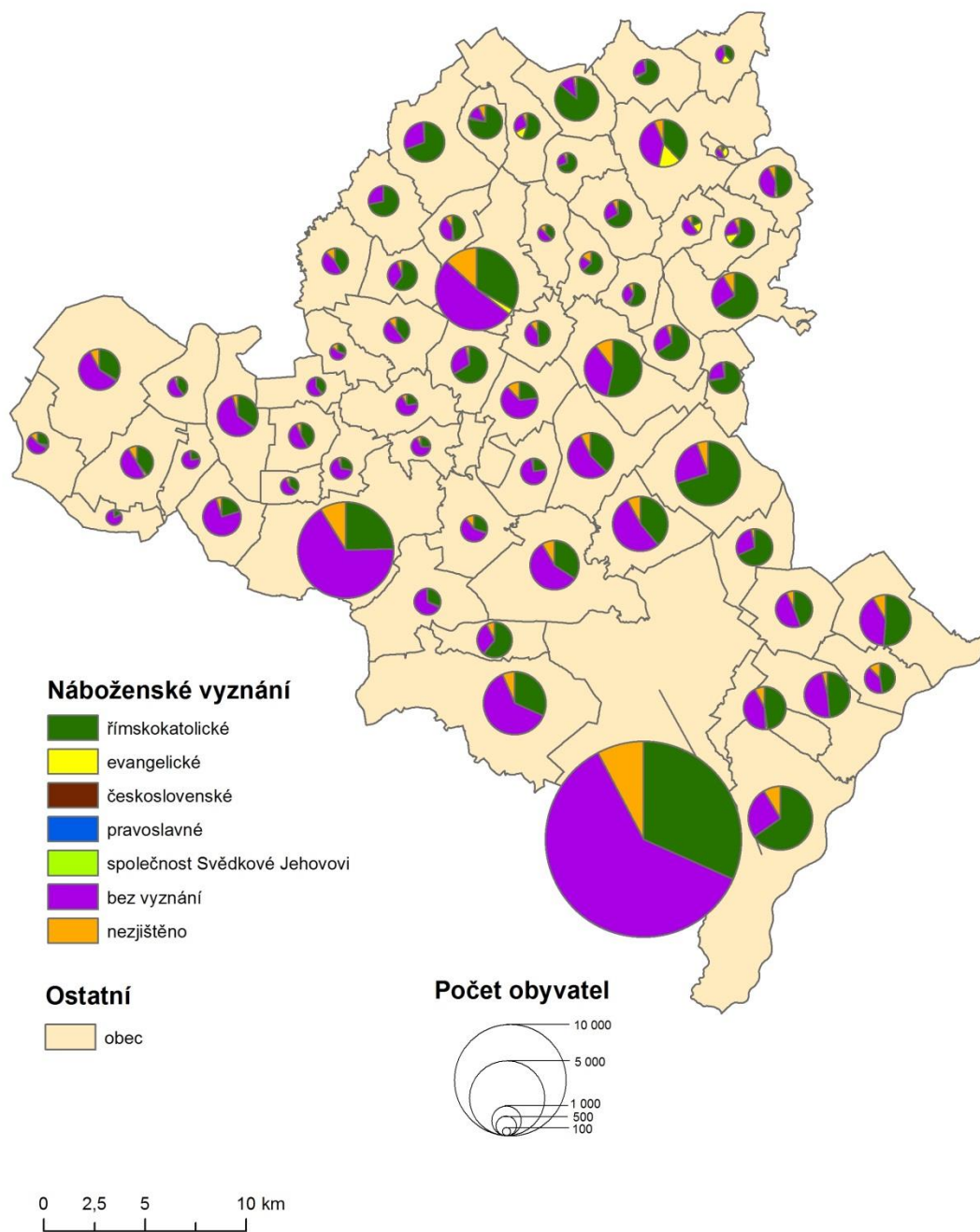
Poznámka: Obec Kurdějov byla od r. 1976 do r. 1997 součástí města Hustopeče.
Obec Ladná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 8: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1991 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav (1992), Brichtová a kol. (1996), Obec Ladná (2017), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 2001

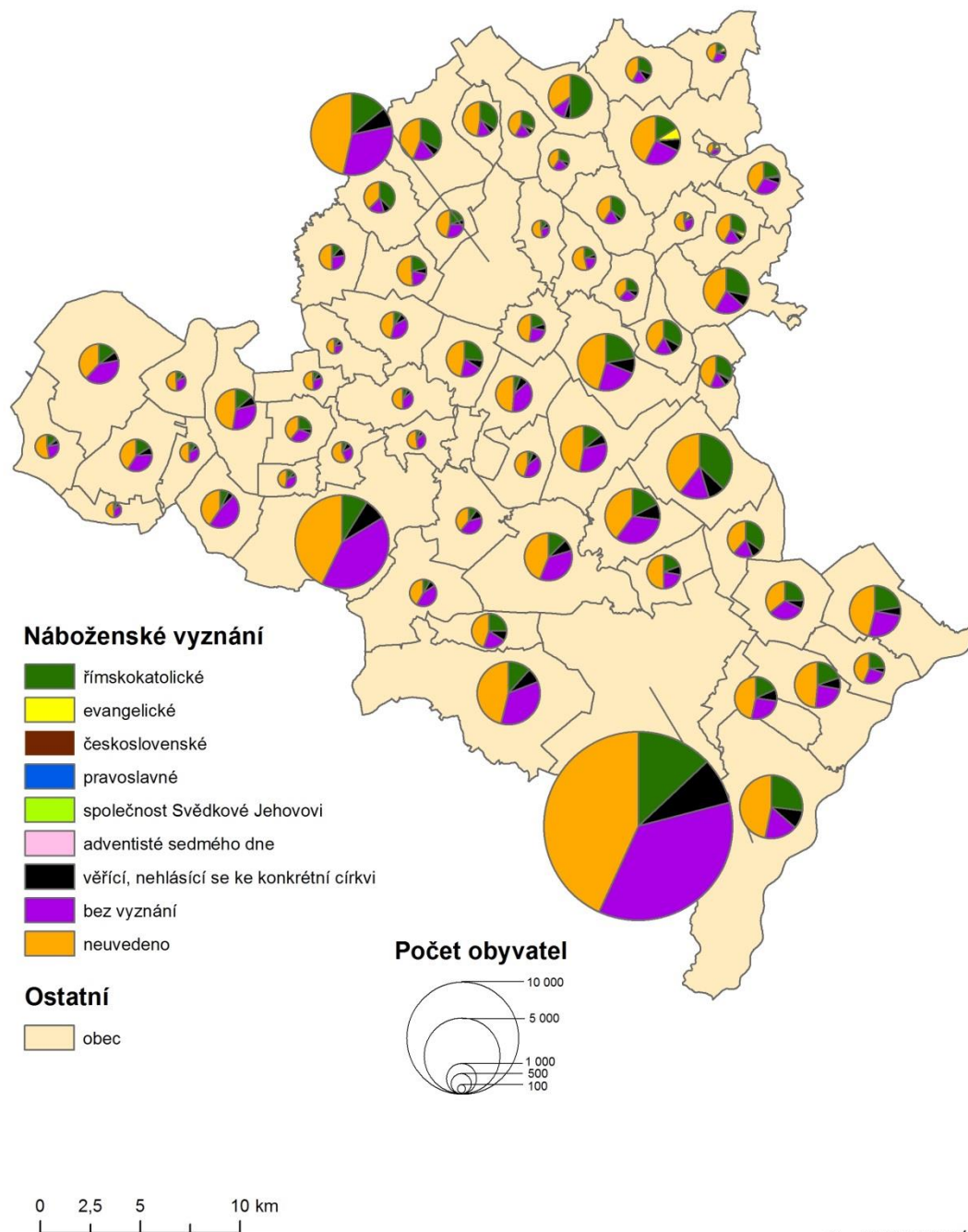
Poznámka: Obec Ladná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 9: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2001 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), ČSÚ (2003), Obec Ladná (2017), vlastní zpracování v ArcMap 10.1)

STRUKTURA OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 2011

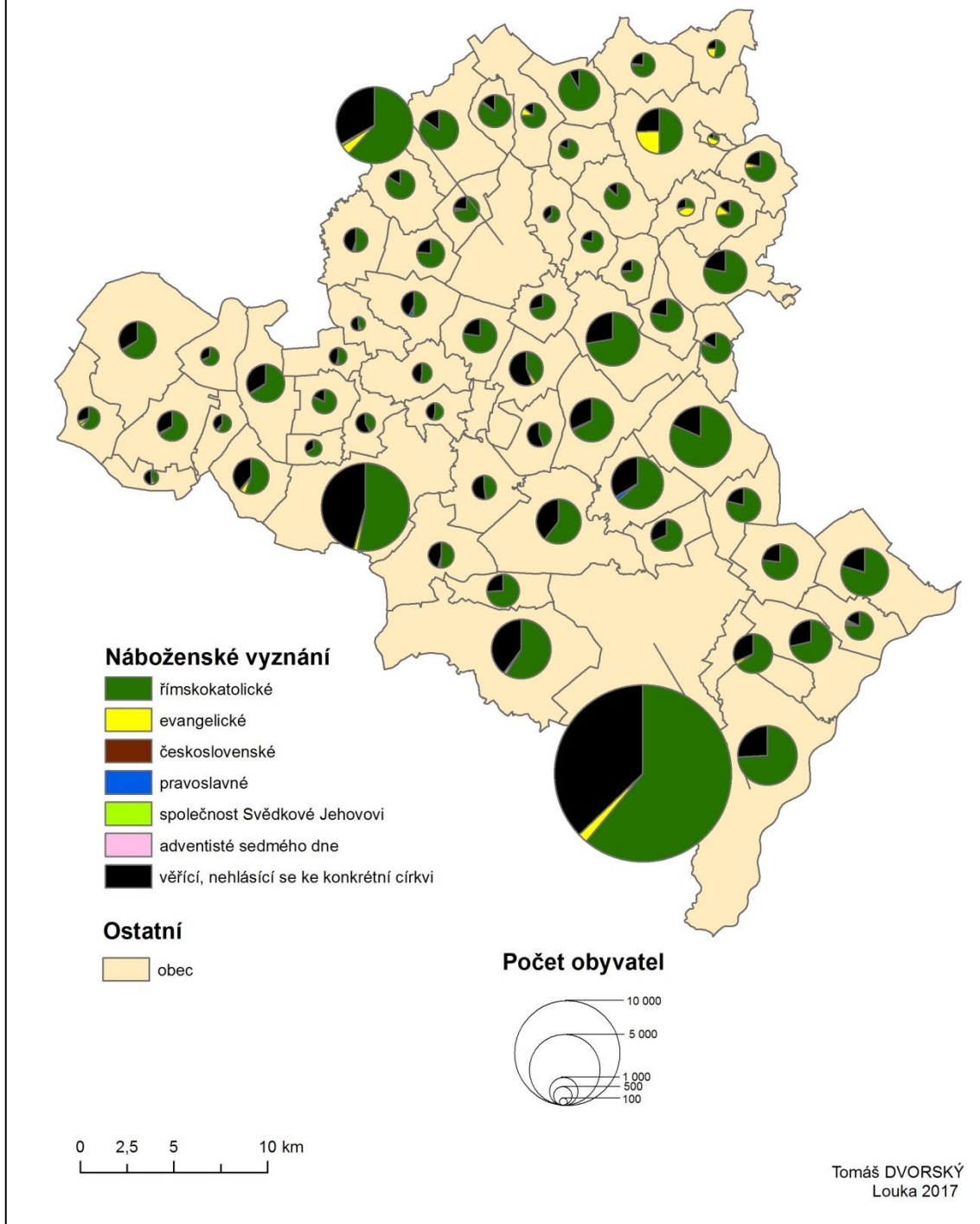

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 10: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2011 (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), ČSÚ (2017c), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

STRUKTURA VĚŘÍCÍCH OBYVATEL PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

v okrese Břeclav v roce 2011

Obr. 11: Struktura věřících obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2011

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), ČSÚ (2017c), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

Na obrázku 11 můžeme vidět strukturu věřících obyvatel v okrese Břeclav při sčítání v roce 2011. Věřících obyvatel žilo v tomto roce v okrese Břeclav 32 391, což je 28,71 % z celkového počtu obyvatel. Věřících obyvatel, kteří se nehlásili ke konkrétní církvi nebo společnosti, bylo 25,86 % z celkového počtu věřících obyvatel v roce 2011.

Z věřících osob, které se přihlásily ke konkrétní církvi nebo společnosti, se jich nejvíce hlásilo k římskokatolickému vyznání (62,55 %). K ostatním církvím se jich hlásil jen minimální počet, např. k evangelické církvi (2,12 %), pravoslavné (0,38 %), Církvi adventistů sedmého dne (0,29 %), československé církvi husitské (0,27 %) a ke společnosti Svědkové Jehovovi (0,22 %).

Věřících, kteří avšak nevyplnili konkrétní církev, bylo v roce 2011 nejvíce v obci Přítluky (51,69 %), Klentnice (51,58 %), Zaječí (51,20 %), Dolní Věstonice (46,27 %) nebo v Bulharech (45,25 %). Nejméně jich pak bylo v Šitbořicích (7,54 %), v této obci byl také nejvyšší počet římskokatolíků ze všech věřících v obci. Dále se malé množství obyvatel nehlásilo ke konkrétní církvi, ale byli věřící, např. v Boleradicích (11,62 %), Křepicích (12,66 %) nebo Nikolčicích (13,29 %).

Věřících, kteří se hlásili k církvi nebo společnosti, žilo v okrese Břeclav nejvíce v Šitbořicích, kde se jednalo o 92,46 %, dále v Boleradicích (88,38 %), Křepicích (87,34 %), Nikolčicích (86,71 %) nebo v Brumovicích (86,65 %). Nejméně těchto věřících v roce 2011 v okrese Břeclav bylo v Přítlukách (48,31 %), Klentnici (48,42 %), Zaječí (48,80 %), Dolních Věstonicích (53,73 %) a Bulharech (54,75 %).

Římskokatolíků bylo z celkového počtu věřících nejvíce v těchto obcích: Šitbořice (86,96 %), Boleradice (80,00 %), Uherčice (78,42 %), Velké Němčice (77,96 %) a Velké Bílovice (76,13 %). Nejméně jich bylo v obci Morkůvky (22,58 %), Kašnice (27,87 %), Nový Přerov (29,82 %), Klentnice (36,84 %) nebo v Zaječí (36,84 %). Obyvatelstvo římskokatolického vyznání se vyskytovalo zhruba rovnoměrně rozmístěné po celém území okresu Břeclav.

Druhým nejvíce zastoupeným náboženstvím v okrese Břeclav při sčítání v roce 2011 bylo evangelické. Evangelíků žilo nejvíce v Kašnici, téměř polovina věřících byla evangelického vyznání (47,54 %). Dále byly komunity evangelíků v Morkůvkách (34,41 %), Velkých Hostěrádkách (21,48 %), Kloboukách u Brna (21,35 %) nebo

v Brumovicích (11,08 %). Evangelické obyvatelstvo se v roce 2011 nacházelo zejména v severní části okresu Břeclav.

Ostatní církve vyskytující se v okrese Břeclav při posledním sčítání měly v obcích okresu Břeclav jen minimální zastoupení. Věřících obyvatel hlásících se k pravoslavné církvi bylo nejvíce ve Strachotíně (3,77 %), Horních Věstonicích (3,23 %), Podivíně (2,34 %), Týnci (1,58 %) a Borkovanech (1,25 %). Církev adventistů sedmého dne měla největší zastoupení z celkového počtu věřících obyvatel v Morkůvkách (4,30 %), Sedleci (1,25 %), Valticích (1,16 %), Lanžhotě (0,86 %) a Krumvíři (0,85 %).

Církev československá husitská měla nejvíce příznivců z věřících obyvatel v Němčičkách (2,22 %), Brodě nad Dyjí (2,13 %), Klentnici (2,11 %), Dolních Věstonicích (1,49 %) a Strachotíně (1,26 %). Příslušníci společnosti Svědkové Jehovovi se nejvíce nacházeli v Jevišovce (5,63 %), Týnci (2,52 %), Starovicích (2,07 %), Pouzdřanech (1,10 %) a Hustopečích (1,01 %).

7 Zhodnocení náboženského vyznání obyvatel okresu Břeclav

V okrese Břeclav se více jak 90 % obyvatel ve sčítáních 1880–1930 hlásilo k římskokatolické církvi. Obyvatelstvo evangelického vyznání se koncentrovalo převážně v severní části okresu Břeclav. V období 1880–1930 jich žilo v okrese Břeclav 3–5 %. Evangelíci žili převážně v těchto obcích: Kašnice, Morkůvky, Velké Hostěrádky, Klobouky u Brna, Nikolčice, Brumovice a Borkovany. Obec Kašnice byla typickou evangelickou obcí, kde se v tomto období přihlásili k této víře téměř všichni její obyvatelé. Určité zastoupení měli evangelíci i v Břeclavi nebo v Hustopečích.

Židů v okrese Břeclav v období 1880–1930 žilo většinou v rozmezí 2–3 %. Od sčítání roku 1921 docházelo k jejich úbytku na území okresu Břeclav. Významné komunity židovského obyvatelstva se nacházely v Podivíně, Mikulově, Hustopečích, Břeclavi nebo v Lednici. K církvi československé husitské se hlásil v okrese Břeclav pouze minimální počet osob. V roce 1921–1930 to bylo v rozmezí 0,2–0,5 % obyvatel okresu Břeclav. Při posledním sčítání lidu v roce 2011 se jednalo pouze o 0,08 %. Nejvyšší počet příznivců měla tato církev v přepočtu na celkový počet obyvatel v obci Němčičky (6,78 %) při sčítání lidu v roce 1930.

K jinému vyznání se v období 1880–1930 v okrese Břeclav hlásily spíše jednotlivé osoby. K menšímu nárůstu obyvatel jiného vyznání došlo při sčítáních v roce 1921 a 1930, i tak se jednalo pouze o 1 % obyvatel z celkového počtu obyvatel okresu Břeclav. Ve sčítáních v letech 1921 a 1930 bylo možné vyplnit údaj o bez vyznání, avšak většina obyvatel okresu Břeclav byla věřících. Nevěřících obyvatel bylo pouze okolo 1 %.

Ve sčítáních po roce 1990 docházelo k výraznému úbytku věřících obyvatel v okrese Břeclav i na území České republiky. V období sčítání let 1991–2011 docházelo k dalšímu výraznému snižování počtu obyvatel římskokatolického vyznání. Zatímco při sčítání v roce 1991 se k tomuto vyznání přihlásila ještě polovina obyvatel okresu Břeclav. Při posledním sčítání v roce 2011 to byla již jen zhruba pětina zdejších obyvatel. Evangelíků bylo v období 1991–2011 okolo 1–2 %. Jejich koncentrace byla v severní části okresu Břeclav v obcích, kde se vyskytovali i historicky při sčítáních 1880–1930. Avšak došlo k výraznému snížení jejich počtu.

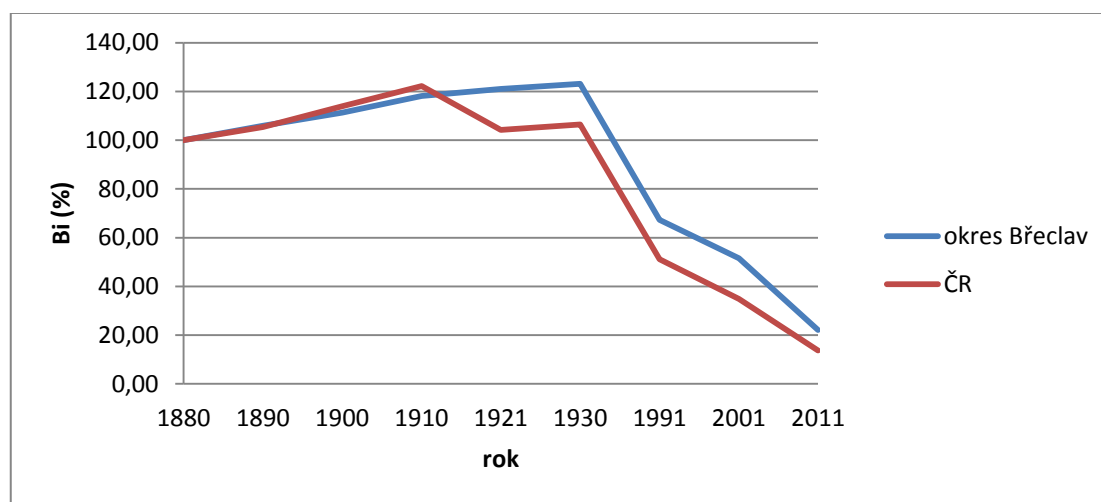
Většina obyvatel okresu Břeclav je v současnosti bez vyznání, anebo své náboženské vyznání neuvedli. V období sčítání 1991 a 2001 došlo k výraznému přírůstku obyvatel bez vyznání. Při sčítání v roce 1991 jich bylo okolo 30 %, v roce 2001 to byla již polovina obyvatel. V roce 2011 bylo těchto osob již jen okolo 30 %, ale významněji vzrostl oproti roku 2001 počet obyvatel, kteří vyznání neuvedli. Při sčítání v roce 2011 vyznání neuvedlo téměř 43 % obyvatel okresu Břeclav.

Při posledním sčítání se bylo možné také hlásit k věřícím bez příslušnosti k nějaké konkrétní církvi nebo společenství. Takových obyvatel bylo v okrese Břeclav 7,42 %. Zastoupení ostatních církví u zdejších obyvatel bylo minimální. Okres Břeclav v rámci všech okresů České republiky patří k těm s vyšší mírou religiozity obyvatel.

V České republice se více jak 60 % obyvatel považuje za ateisty a jsme jedním z nejvíce ateistických národů v Evropě. V rámci celé republiky jsou v dnešní době častěji věřícími osobami méně vzdělaní občané žijící ve venkovských oblastech a jedná se především o ženy. U mladších věřících obyvatel je tendence hlásit se spíše k netradičním církvím (Lužný, Nešpor a kol., 2008).

7.1 Bazický index

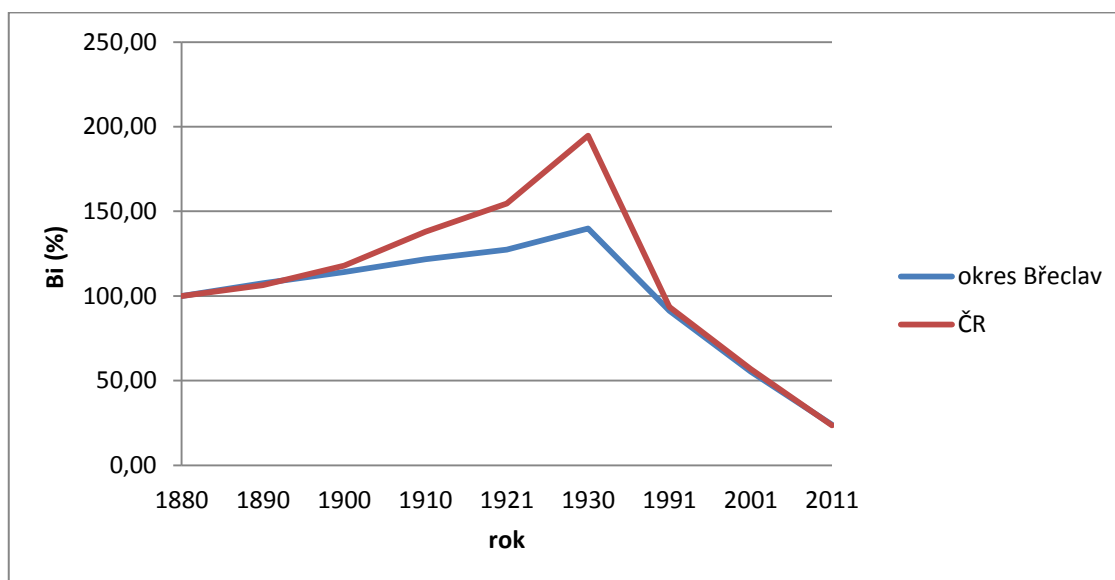
Bazický index se používá pro porovnávání různých časových řad. Je indexem se stálým základem (Brázdil a kol., 1995).

Obr. 12: Bazický index vývoje počtu římskokatolíků v okrese Břeclav a v České republice v období let 1880–2011

(zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 12 je znázorněn bazický index vývoje počtu obyvatel římskokatolického vyznání v okrese Břeclav a na území současné České republiky při sčítáních lidu v letech 1880–2011. Za základ pro výpočet bazického indexu byl zvolen rok 1880 (100 %). Průběh vývoje počtu římskokatolíků je velmi podobný v okrese Břeclav i v České republice. V okrese Břeclav se zvyšoval počet římskokatolíků až do sčítání lidu v roce 1930, na území současné České republiky pouze do roku 1910. Bazický index vývoje počtu obyvatel římskokatolického vyznání byl nejvyšší v roce 1930 v okrese Břeclav 123,15 % (oproti roku 1880 více o 23,15 procentních bodů). Na území dnešní České republiky byl nejvyšší v roce 1910, konkrétně 122,25 % (více o 22,25 p.b.). Nejnižší hodnoty bazický index vývoje počtu římskokatolíků dosáhl v okrese Břeclav i v ČR v roce 2011. V okrese Břeclav byl 22,05 % (méně o 77,95 p.b.) a v případě České republiky 13,76 % (méně o 86,24 p.b.).

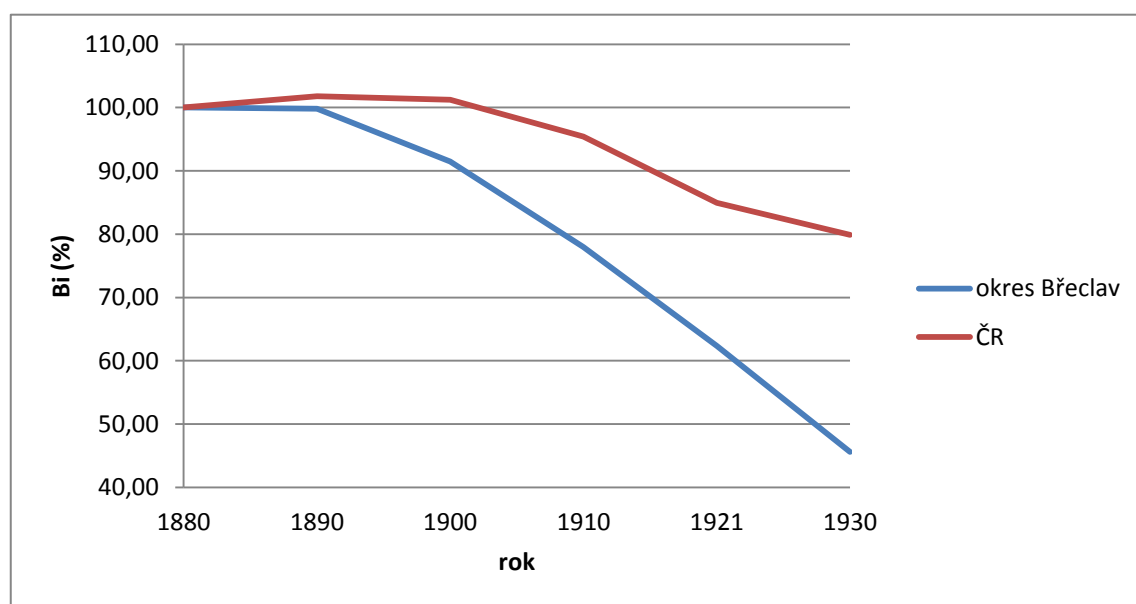
Obr. 13: Bazický index vývoje počtu evangelíků v okrese Břeclav a v ČR v období let 1880–2011

(zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 13 můžeme vidět bazický index vývoje počtu obyvatel evangelického vyznání v okrese Břeclav a na současném území České republiky v období let 1880–2011. Základem pro výpočet bazického indexu byl rok 1880. V letech 1880 až 1930 se počet evangelíků zvyšoval v okrese Břeclav i v ČR. Nárůst počtu obyvatel evangelického vyznání byl ve sčítáních v roce 1900 až 1930 výraznější

na území dnešní České republiky než v okrese Břeclav. Bazický index dosáhl nejvyšší hodnoty v roce 1930 v okrese Břeclav 139,84 % (oproti roku 1880 více o 39,84 p.b.) a v ČR 194,67 % (více o 94,67 p.b.).

Při posledních třech sčítání lidu v letech 1991–2011 dochází k poklesu počtu evangelíků v okrese Břeclav i v ČR. Bazický index vývoje počtu evangelického obyvatelstva byl nejnižší v roce 2011. V okrese Břeclav byl 23,95 % (méně o 76,05 p.b.) a v ČR 23,55 % (méně o 76,45 p.b.).

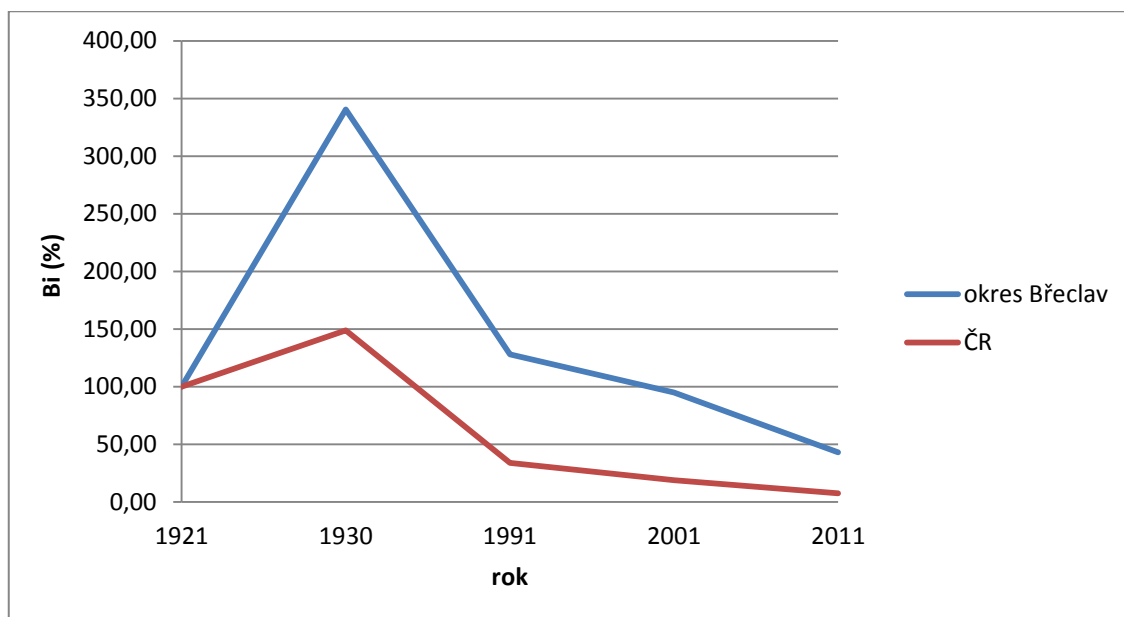

.Obr. 14: Bazický index vývoje počtu židů v okrese Břeclav a na území současné České republiky v období let 1880–1930

(zdroj: Sčítání lidu 1880–1930, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 14 je pomocí spojnicového grafu znázorněn bazický index vývoje počtu obyvatel hlásících se k židovskému vyznání v okrese Břeclav a na území dnešní České republiky v letech 1880–1930. Počet židů byl nejvyšší v okrese Břeclav v roce 1880 (100 %), který byl zvolen jako základ. Od roku 1890 do roku 1930 se jejich počet snižoval. Nejnižší počet židů byl v tomto období v roce 1930, kdy byl bazický index vývoje počtu židů v okrese Břeclav 45,63 % (oproti roku 1880 méně o 54,37 p.b.). Na území současné České republiky byl počet židů nejvyšší v roce 1890, bazický index dosáhl 101,79 % (více o 1,79 p.b.). Od sčítání v roce 1900 se počet obyvatel židovského vyznání snižoval a nejnižší byl v roce 1930, konkrétně 79,87 % (méně

o 20,13 p.b.). Úbytek obyvatelstva židovského vyznání byl výraznější v okrese Břeclav než na území dnešní České republiky.

Obr. 15: Bazický index vývoje počtu obyvatel hlásících se k československé církvi husitské v okrese Břeclav a v ČR v období let 1921–2011

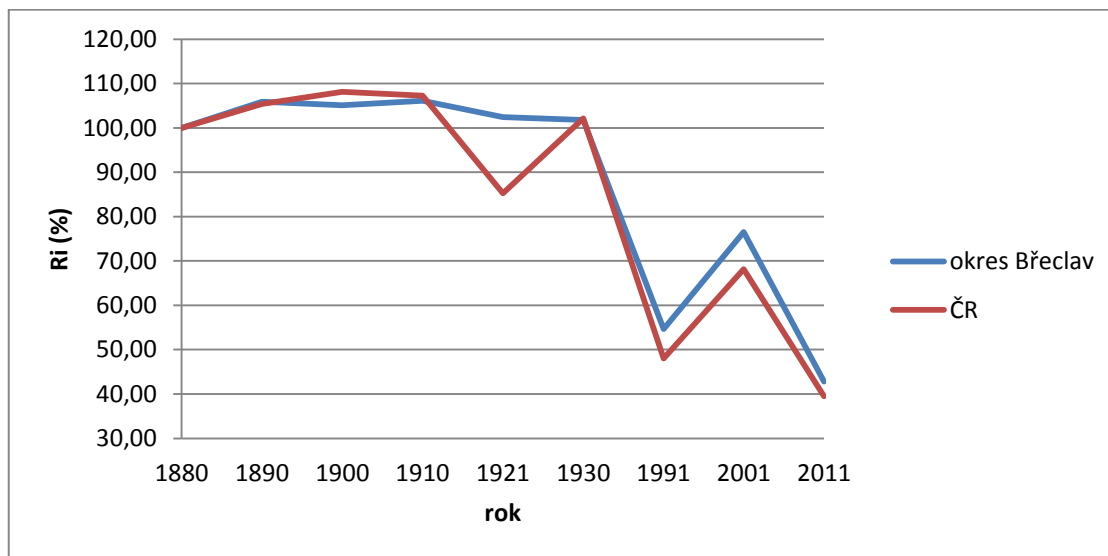
(zdroj: Sčítání lidu 1921–2011, ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 15 můžeme vidět bazický index vývoje počtu obyvatel, kteří se při sčítáních v letech 1921–2011 přihlásili k československé církvi husitské v okrese Břeclav a na území současné České republiky. Základem pro výpočet bazického indexu byl rok 1921 (100 %). Mezi lety 1921 a 1930 docházelo ke zvyšování počtu osob hlásících se k československé církvi husitské v okrese Břeclav i na území dnešní České republiky. V okrese Břeclav byl mezi těmito lety výraznější nárůst.

Při sčítání v roce 1930 bylo nejvíce obyvatel, kteří se hlásili k této církvi, v okrese Břeclav i na území současné České republiky. Bazický index vývoje počtu obyvatel hlásících se k československé církvi byl v okrese Břeclav v tomto roce 340,50 % (oproti roku 1880 více o 240,5 p.b.) a na území dnešní České republiky 149,01 % (více o 49,01 p.b.). V roce 1991, 2001 a 2011 docházelo k úbytku obyvatel v okrese Břeclav i v ČR. Bazický index byl nejnižší v roce 2011, v okrese Břeclav pouze 43,00 % (méně o 57,00 p.b.) a v ČR jen 7,50 % (méně o 92,50 p.b.).

7.2 Řetězový index

Řetězový index bývá někdy také nazýván koeficientem růstu. Jedná se o index s pohyblivým základem (Brázdil a kol., 1995).

Obr. 16: Řetězový index vývoje počtu obyvatel římskokatolického vyznání v okrese Břeclav a v ČR v období let 1880–2011

(zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 16 je pomocí spojnicového grafu znázorněn řetězový index vývoje počtu římskokatolíků v okrese Břeclav a na území dnešní České republiky v období let 1880–2011. Průběh vývoje počtu obyvatel hlásících se k římskokatolickému vyznání je velmi podobný v okrese Břeclav i na území současné České republiky. Mezi sčítáním lidu v roce 1910 a 1921 byl výraznější úbytek římskokatolíků v ČR než v okrese Břeclav. Při sčítání lidu v roce 1930 pak došlo oproti sčítání v roce 1921 k významnějšímu nárůstu římskokatolíků na současném území České republiky než v okrese Břeclav.

Největší rozdíl mezi jednotlivými sčítáními lidu byl mezi lety 2001 a 2011, kdy došlo k výraznému úbytku počtu římskokatolíků. V případě České republiky se jednalo o úbytek 60,51 procentních bodů a v okrese Břeclav pokles počtu obyvatel římskokatolického vyznání o 57,21 p.b. oproti předchozímu sčítání. Nejmenší rozdíl mezi sčítáními lidu byl v okrese Břeclav mezi lety 1921 a 1930, konkrétně nárůst počtu

římskokatolíků o 1,80 p.b. Na území současné České republiky také v těchto letech byl nejmenší rozdíl, došlo k nárůstu pouze o 2,15 p.b.

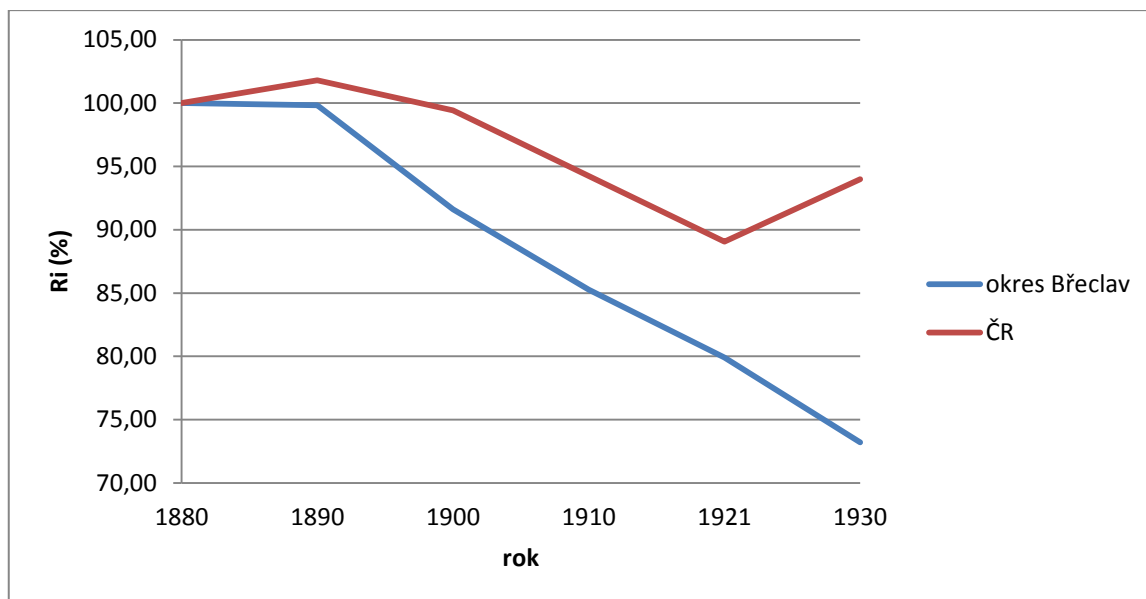

Obr. 17: Řetězový index vývoje počtu obyvatel evangelického vyznání v okrese Břeclav a v ČR v období let 1880–2011

(zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 17 můžeme vidět řetězový index vývoje počtu evangelíků v okrese Břeclav a na území dnešní České republiky v období let 1880–2011. Až do roku 1930 se počet obyvatel evangelického vyznání spíše zvyšoval. Od roku 1991 jejich počet strmě klesal. Největší rozdíl mezi jednotlivými sčítáními byl mezi lety 2001 a 2011, v České republice poklesl počet obyvatel evangelického vyznání o 58,64 p.b. V okrese Břeclav byl pokles počtu evangelíků mezi těmito lety o 56,66 p.b.

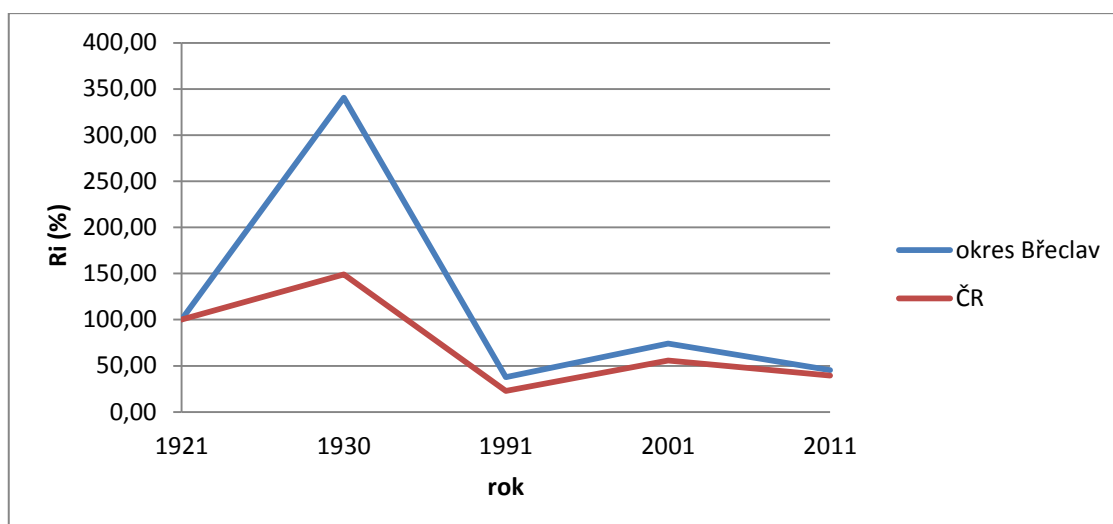
Nejmenší rozdíl v počtu obyvatel evangelického vyznání byl na současném území České republiky mezi lety 1880 a 1890, došlo k nárůstu pouze o 6,45 p.b. V okrese Břeclav byl nejmenší rozdíl mezi jednotlivými sčítáními v letech 1910 a 1921, jednalo se o nárůst jen 4,64 p.b.

Obr. 18: Řetězový index vývoje počtu obyvatel hlásících se k židovské víře v okrese Břeclav a na současném území České republiky v období let 1880–1930 (zdroj: Sčítání lidu 1880–1930, Státní úřad statistický (1920), ČSÚ (2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 18 je znázorněn řetězový index vývoje počtu židů v okrese Břeclav a na území dnešní České republiky v letech 1880–1930. V okrese Břeclav byl počet židů nejvyšší v roce 1880 a po roce 1890 se jejich počet snižoval. Na území současné České republiky rostl počet obyvatel, kteří se přihlásili k židovskému vyznání do roku 1890, po roce 1900 strmě klesal počet židů na našem území. V okrese Břeclav byl největší rozdíl v počtu obyvatel židovské víry mezi lety 1921 a 1930, došlo k poklesu o 26,79 p.b.

Na území dnešní České republiky byl největší rozdíl mezi lety 1910 a 1921, pokles počtu židů o 10,93 p.b. Nejmenší rozdíl v počtu obyvatel hlásících se k židovskému vyznání byl v okrese Břeclav mezi sčítáními v letech 1880 a 1890, kdy byl počet židů stabilní, poklesl jejich počet pouze o 0,17 p.b. Na území současné České republiky mezi lety 1890 a 1900, poklesl jen o 0,57 p.b.

Obř. 19: Řetězový index vývoje počtu obyvatel hlásících se k československé církvi husitské v okrese Břeclav a v České republice v období let 1921–2011

(zdroj: Sčítání lidu 1921–2011, ČSÚ (2013, 2018), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 19 je pomocí řetězového indexu znázorněn vývoj počtu obyvatel hlásících se k československé církvi husitské v okrese Břeclav a na území dnešní České republiky při sčítání v letech 1921–2011. Průběh vývoje počtu osob, které se přihlásily k československé církvi husitské, je podobný v okrese Břeclav i na současném území České republiky. Mezi lety 1921 a 1930 došlo k významnějšímu nárůstu počtu těchto osob v okrese Břeclav než na území dnešní ČR.

Největší rozdíl v počtu obyvatel hlásících se k československé církvi husitské na území současné České republiky byl mezi lety 1930 a 1991 došlo k poklesu o 77,17 p.b. V okrese Břeclav byl největší rozdíl v počtu těchto osob mezi lety 1921 a 1930, nárůst dokonce o 240,50 p.b. Nejmenší rozdíl mezi počtem příslušníků československé církve husitské byl mezi lety 1991 a 2001. V okrese Břeclav poklesl jejich počet o 25,78 p.b. a na území dnešní České republiky o 44,34 p.b.

7.3 Index ateizace

Sekularizaci obyvatel je možné zjistit podle tzv. „indexu ateizace“ (Daněk, Štěpánek, 1992). Někdy bývá tento index nazýván také indexem sekularizace (Havlíček, Hupková, 2007).

Tab. 1: Index ateizace 1 v letech 1991 a 2011 v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice

Území	1991			2011			
	Celkový počet obyvatel	Počet osob bez vyznání	Podíl	Celkový počet obyvatel	Počet osob bez vyznání	Podíl	Index ateizace (%)
Okres Břeclav	113 261	30 832	0,27	112 828	32 239	0,29	1,86
Jihomoravský kraj	1 130 890	332 115	0,29	1 163 508	335 805	0,29	-0,72
ČR	10 302 215	4 112 864	0,40	10 436 560	3 604 095	0,35	-8,97

(zdroj: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji (1992, 1993), Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (1995), ČSÚ (2017c), vlastní úprava v MS Excel 2010)

V tabulce 1 je vypočítán index ateizace 1 v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice v letech 1991 a 2011. Index ateizace 1 v případě České republiky (-8,97 %) i Jihomoravského kraje (-0,72 %) měl zápornou hodnotu, docházelo k mírnému přírůstku věřících obyvatel. Zatímco v okrese Břeclav (1,86 %) nabývá index ateizace 1 kladné hodnoty, což značí zvyšující se sekularizaci obyvatel. Vyšší kladné hodnoty indexu ateizace 1 byly zejména v severní části okresu.

Ve většině obcí okresu Břeclav mezi lety 1991 a 2011 docházelo k nárůstu nevěřících obyvatel. V jednotlivých obcích okresu Břeclav došlo k největšímu úbytku věřících podle indexu ateizace 1 mezi lety 1991 a 2011 v těchto obcích: Přítluky (17,14 %), Starovičky (16,81 %) a Velké Hostěradky (15,93 %). Naopak největší přírůstek věřících obyvatel byl na základě indexu ateizace v obci Klentnice (-46,53 %), Jevišovka (9,61 %) a Nový Přerov (-7,29 %). Při sčítání lidu v roce 2011 se velká část obyvatel ke svému náboženskému vyznání nevyjádřila (v některých případech více než 50 % obyvatel), což výrazně zkresluje výsledky. Další možností výpočtu indexu ateizace je tedy od celkového počtu obyvatel odpočítat ty osoby, které vyznání neuvědly.

Tab. 2: Index ateizace 2 v letech 1991 a 2011 v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice

Území	1991			2011			
	Celkový počet obyvatel (-nezjištěno)	Počet osob bez vyznání	Podíl	Celkový počet obyvatel (-nezjištěno)	Počet osob bez vyznání	Podíl	Index ateizace (%)
Okres Břeclav	96 022	30 832	0,32	64 709	32 239	0,50	26,09
Jihomoravský kraj	963 564	332 115	0,34	669 930	335 805	0,50	23,89
ČR	8 636 598	4 112 864	0,48	5 774 105	3 604 095	0,62	28,25

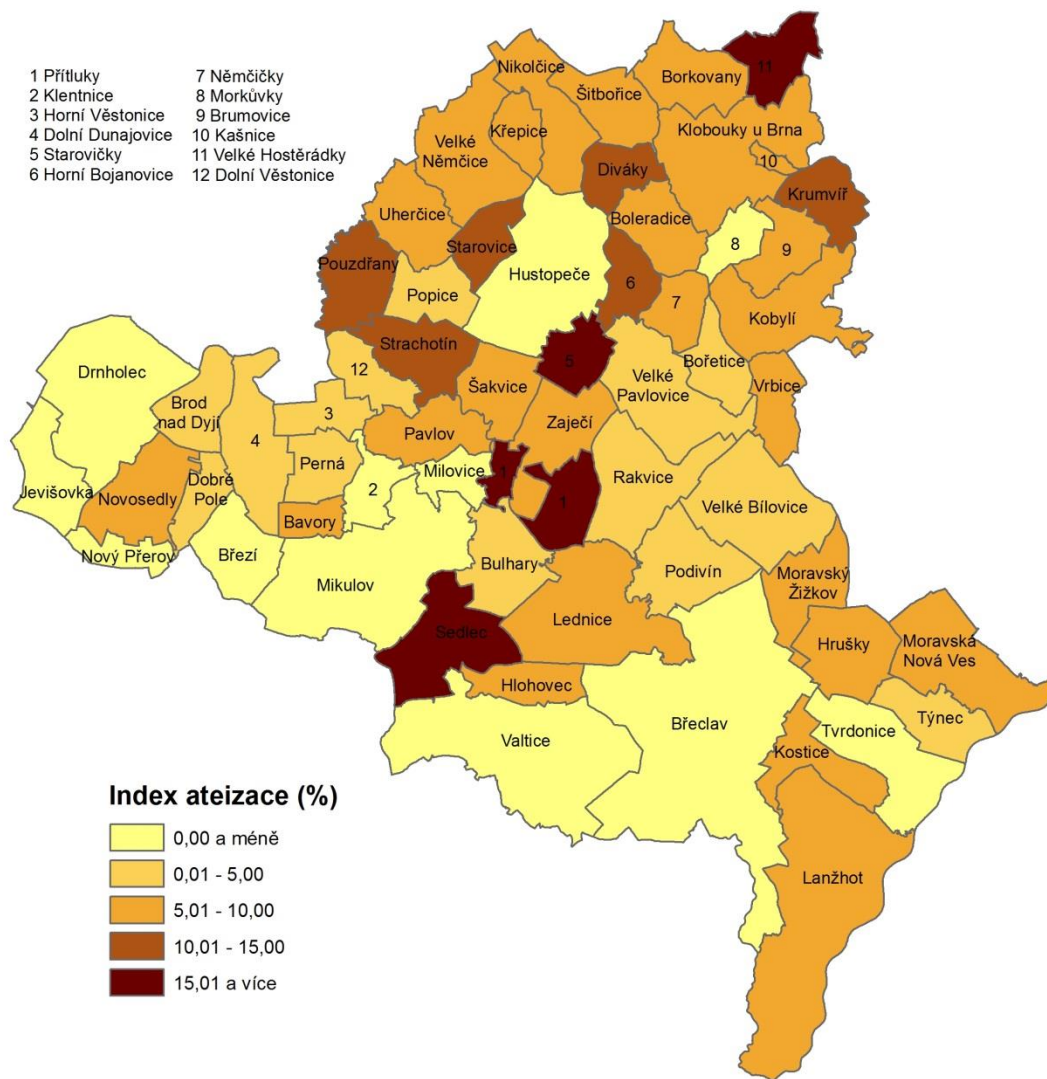
(zdroj: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji (1992, 1993), Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (1995), ČSÚ (2017c), vlastní úprava v MS Excel 2010)

V tabulce 2 je index ateizace 2, kdy od celkového počtu obyvatel byly odpočítány osoby, které náboženské vyznání neuvěděly. Index ateizace 2 byl v tomto případě v České republice 28,25 %, což znamená zvyšující se sekularizaci obyvatelstva ve zkoumaném období. V Jihomoravském kraji pak index dosahuje 23,89 % (přírůstek nevěřících obyvatel mezi lety 1991 a 2011). Index ateizace 2 činil v okrese Břeclav 26,09 %, podobně jako v celé České republice nebo v Jihomoravském kraji znamená úbytek věřících obyvatel. Z územního hlediska dosahuje index ateizace 2 nejvyšších kladných hodnot v západní části okresu Břeclav.

Ve všech obcích okresu Břeclav na základě indexu ateizace 2 přibylo nevěřících obyvatel mezi lety 1991 a 2011. Největší sekularizace obyvatel v obcích okresu Břeclav nastala v Přítlukách (48,93 %), Sedleci (48,39 %) a ve Strachotíně (47,73 %). Naopak nejmenší úbytek věřících podle indexu ateizace 2 byl v těchto obcích: Klentnice (4,95 %), Šitbořice (12,19 %) a Bořetice (12,20 %). Obě dvě varianty indexu ateizace se významně liší svými výsledky.

INDEX ATEIZACE 1 V OBCÍCH OKRESU BŘECLAV

mezi lety 1991 a 2011

Poznámka: Obec Kurdějov byla od r. 1976 do r. 1997 součástí města Hustopeče.
Obec Ladaná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

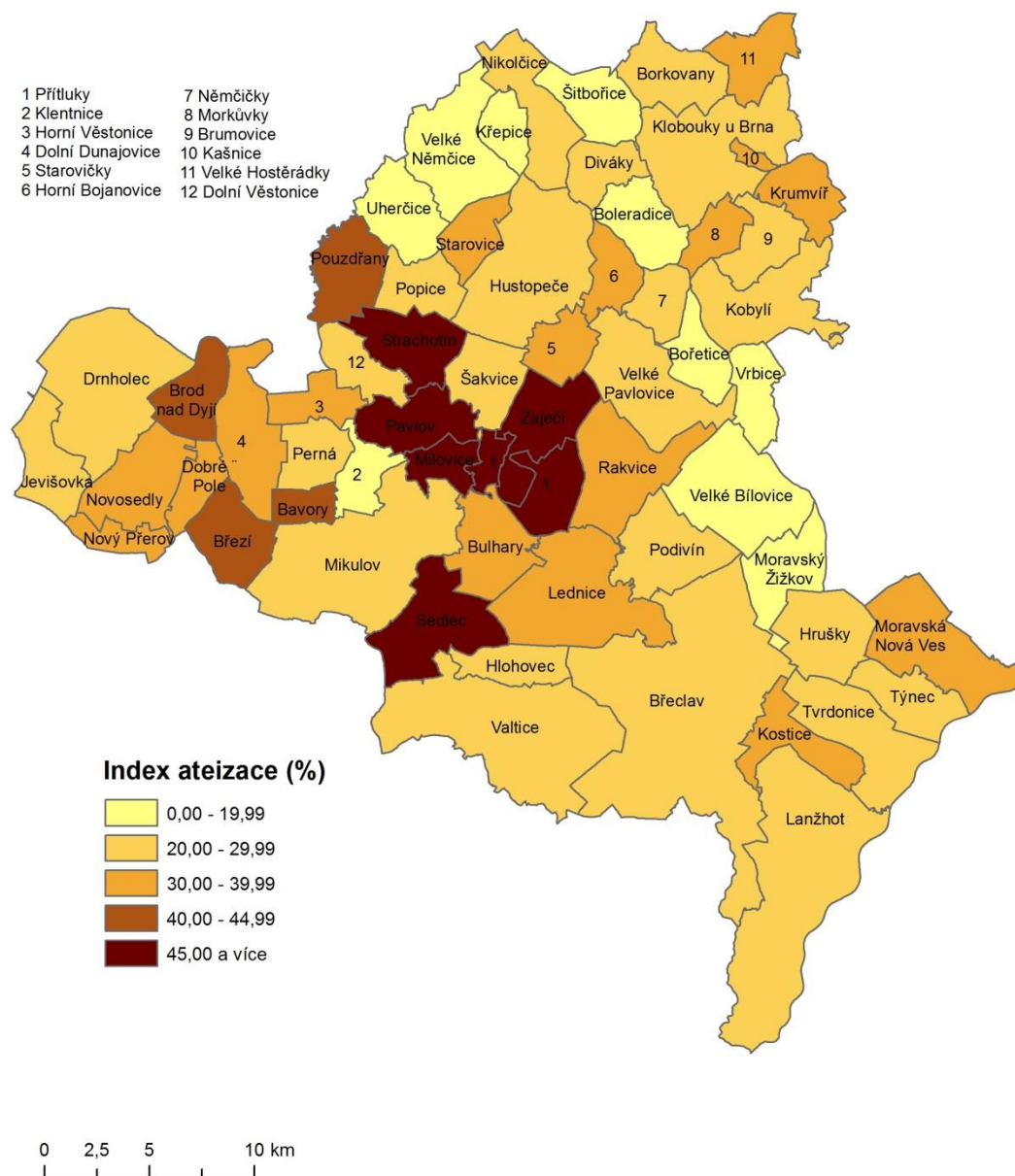
Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 20: Index ateizace 1 v obcích okresu Břeclav mezi lety 1991 a 2011

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav (1992), ČSÚ (2017c), Brichtová a kol. (1996), Obec Ladaná (2017), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

INDEX ATEIZACE 2 V OBCÍCH OKRESU BŘECLAV

mezi lety 1991 a 2011

Poznámka: Obec Kurdějov byla od r. 1976 do r. 1997 součástí města Hustopeče.
Obec Ladaná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 21: Index ateizace 2 v obcích okresu Břeclav mezi lety 1991 a 2011

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav (1992), ČSÚ (2017c), Brichtová a kol. (1996), Obec Ladaná (2017), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

8 Círky v okrese Břeclav

Na duchovní rozvoj obyvatel okresu Břeclav měly v historii vliv hlavně tyto církve: římskokatolická, židovská a evangelická. Ostatní církevní uskupení v této oblasti působila spíše ojediněle (Kordiovský, Danihelka, 1999).

8.1 Římskokatolická církev

Počátky křesťanství souvisí s historickou postavou Ježíše Krista a jeho spásou. Ježíš Kristus je zachycen i v Novém Zákoně. Narodil se v roce 4 nebo 5 před naším letopočtem. Byl ukřižován mezi lety 30 až 33 po Kristu (Franzen, 2006). Mezi hlavní a posvátnou knihu křesťanů patří Bible, která je souborem knih a skládá se ze dvou částí- Nový a Starý zákon. Bible je využívána jak pro soukromé účely, tak při pořádání bohoslužeb (Keene, 2003).

Křesťanská církev se dříve označovala jako katolická a vyjadřovala jednotu, kterou mezi sebou křesťanské obce měly. Katolická církev je také synonymem pro římskokatolickou církev. Tato církev uznává za svého hlavního představitele římského biskupa (papeže). Prvním koncilem konaným katolickou církví po oddělení protestantských církví byl tridentský koncil (Vojtíšek, 2004). Tridentý koncil se konal od roku 1545 do roku 1563 (Franzen, 2006). Koncil potvrdil dogma o chlebu a vínu v Ježíšově těle a krvi v eucharistii. Dále byl ustanoven rozsah svatého textu Bible (Vojtíšek, 2004).

Další koncil katolické církve se konal ve Vatikánu v letech 1846–1876. Byla potvrzena role papeže jako úřední osoby v rozhodování ve věcech víry a mravů. Druhý vatikánský koncil proběhl v letech 1962 až 1965 (Franzen, 2006). Tento koncil formuloval cíle katolické církve v podmínkách současného světa a kladl důraz zejména na duchovní stránku církve (Vojtíšek, 2004). Katolická církev se rozděluje na východní a západní větev, tyto dvě části fungují částečně nezávisle na sobě. Křesťanství má v současnosti nejvíce příznivců po celém světě a je geograficky nejvíce rozšířené (Keene, 2003).

Mezi základní správní jednotku katolické církve patří diecéze. Tyto diecéze jsou spravovány biskupy a někdy se mohou sdružovat do větších celků-provincií. Ve vedení provincií jsou arcibiskupové. Diecéze se pak územně dělí na vikariáty nebo děkanáty, které se skládají z několika farností (Vojtíšek, 2004). Katolická církev se v České

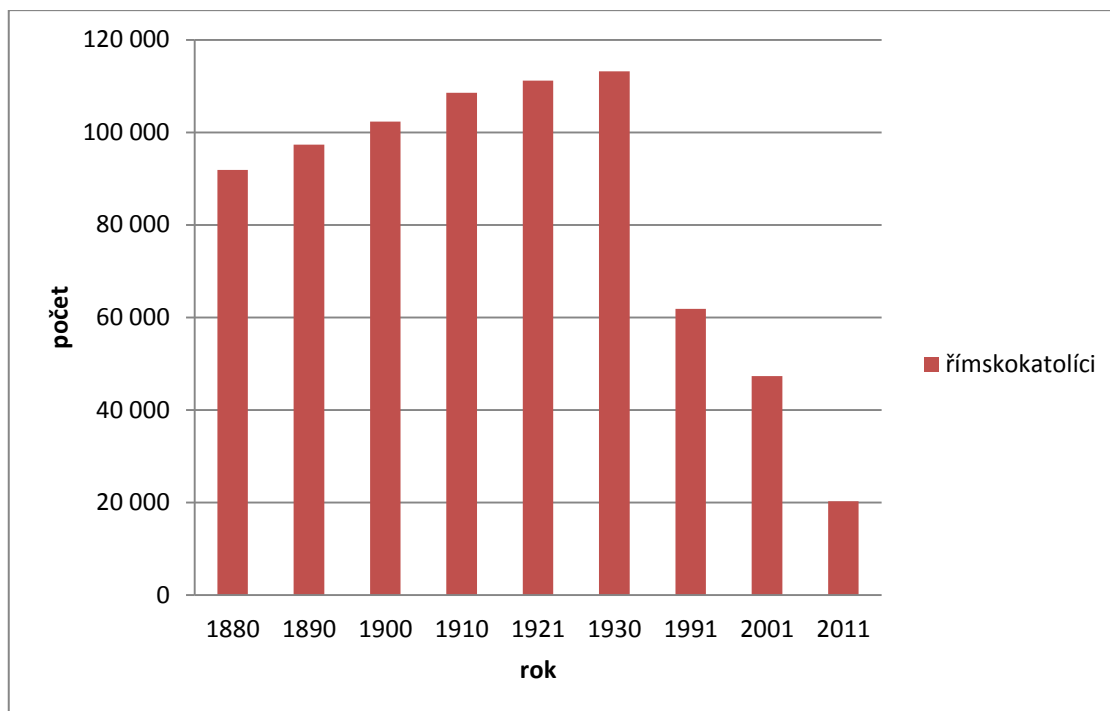
republiky skládá ze dvou církevních provincií: české a moravské. K české církevní provincii patří arcidiecéze pražská, diecéze českobudějovická, královehradecká, litoměřická a plzeňská. V čele pražské arcidiecéze je kardinál Dominik Duka. Do moravské provincie spadají arcidiecéze olomoucká, diecéze brněnská a ostravsko-opavská. Hlavním představitelem olomoucké arcidiecéze je arcibiskup Jan Graubner (Církev.cz, 2018a).

Nejvyšším zástupcem církve na světě je papež. V současnosti tuto funkci zastává papež František, vlastním jménem Jorge Mario Bergoglio. Pochází z Argentiny, je prvním papežem v novodobé historii, který nepochází z Evropy. Funkci papeže zastává od 13. března 2013 (Církev.cz, 2018b). Volbu papeže provádí sbor kardinálů. Katolická církev má přesah i mimo církve zejména na základě instituce v sociální oblasti-charitě. Až na úroveň jednotlivých farností a měst vznikly místní organizace charity (Vojtíšek, 2004). V České republice je těchto místních organizací 348 (Charita Česká republika, 2018). Všechny tyto lokální organizace jsou sdruženy pod Českou katolickou charitou. Hlavní náplní práce charity je péče o starší osoby, postižené a těžce nemocné apod. Zajišťují ošetrovatelskou a pečovatelskou službu (Vojtíšek, 2004).

Mimo českou katolickou charitu existují další samostatné organizace, složené zejména z řad římskokatolických dobrovolníků. Jedná se například o tyto organizace (Vojtíšek, 2004):

- Nadace sv. Františka z Assisi: zajišťuje pomoc v rozvojových státech.
- Společenství pomocníků Řádu sv. Lazara: provozuje hospice.
- Sdružení pro dětský život: zajišťuje pomoc matkám v nouzi.
- Komunita svaté Zdislavy (Cenacolo): pomáhá a léčí drogově závislé.

Dále se římskokatolická církev zajímá o výchovu a vzdělání dětí a mládeže. Zřizuje několik mateřských, základních, středních nebo vyšších odborných škol. Vydává také časopisy zaměřené pro děti a mládež např. Nezbeda nebo Anno Domini (Vojtíšek, 2004).

Obr. 22: Počet římskokatolíků v období let 1880–2011 v okrese Břeclav (zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 22 je pomocí sloupcového grafu znázorněn počet římskokatolíků v okrese Břeclav při sčítání v období let 1880–2011. V období let 1880–1930 docházelo ke zvyšování počtu obyvatel římskokatolického vyznání. Nejvyšší počet římskokatolíků byl v roce 1930, kdy v okrese Břeclav žilo 113 164 obyvatel tohoto vyznání. Nejméně jich bylo při posledním sčítání v roce 2011, jednalo se jen o 20 260 obyvatel římskokatolického vyznání. Při sčítání v posledních dvaceti letech docházelo k výraznému úbytku římskokatolíků.

Okres Břeclav spadá pod brněnskou diecézi. Na území okresu Břeclav působí tři děkanství: břeclavské, hustopečské a mikulovské (Biskupství brněnské, 2012).

Břeclavské děkanství

Děkan břeclavského děkanství sídlí ve farnosti Lanžhot (Biskupství brněnské, 2012). K břeclavskému děkanátu spadají tyto farnosti a obce nebo části obcí: Břeclav (Stará Břeclav), Břeclav-Poštorná (Břeclav-Charvátská Nová Ves), Bulhary, Lanžhot, Lednice na Moravě (Nejdek), Moravská Nová Ves (Hrušky a Týnec), Podivín (Ladná), Rakvice (Nové Mlýny a Přítluky), Tvrdonice (Kostice), Valtice (Hlohovec a Úvaly),

Velké Bílovice (Moravský Žižkov) a Zaječí (Stoklasa, 2007, Biskupství brněnské, 2012).

Hustopečské děkanství

Hustopečský děkan má své sídlo v Hustopečích u Brna (Biskupství brněnské, 2012). Děkanství hustopečské se skládá z těchto farností, obcí nebo jejich částí: Boleradice, Bořetice u Hustopečí, Borkovany, Brumovice na Moravě (Morkůvky), Diváky, Horní Bojanovice, Hustopeče u Brna, Klobouky u Brna (Bohumilice, Časkovec, Kašnice a Velké Hostěrádky), Kobylí na Moravě, Křepice u Hustopečí, Krumvíř, Kurdějov, Němčičky, Nikolčice, Popice u Hustopečí, Starovice, Starovičky, Strachotín, Šakvice, Šitbořice, Uherčice u Hustopečí, Velké Němčice, Velké Pavlovice a Vrbice u Břeclavi (Stoklasa, 2007, Biskupství brněnské, 2012).

Mikulovské děkanství

Mikulovský děkan sídlí ve farnosti Pohořelice. K mikulovskému děkanství patří tyto farnosti, obce nebo části obcí: Bavory, Brod nad Dyjí, Březí u Mikulova, Dobré Pole, Dolní Dunajovice, Dolní Věstonice, Drnholec, Horní Věstonice, Ivaň, Jevišovka, Klentnice, Mikulov na Moravě-sv. Jan, Mikulov na Moravě-sv. Václav, Milovice u Mikulova, Novosedly, Nový Přerov, Pasohlávky (Mušov), Pavlov u Mikulova, Perná, Pohořelice (Cvrčovice), Pouzdřany, Příbice, Sedlec u Mikulova, Vlasatice (Nová Ves) a Vranovice nad Svratkou (Biskupství brněnské, 2012).

PŮSOBNOST DĚKANSTVÍ ŘÍMSKOKATOLICKÉ CÍRKVE

na území okresu Břeclav

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2017

Obr. 23: Působnost děkanství římskokatolické církve na území okresu Břeclav (zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Biskupství brněnské (2012), Stoklasa (2007), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

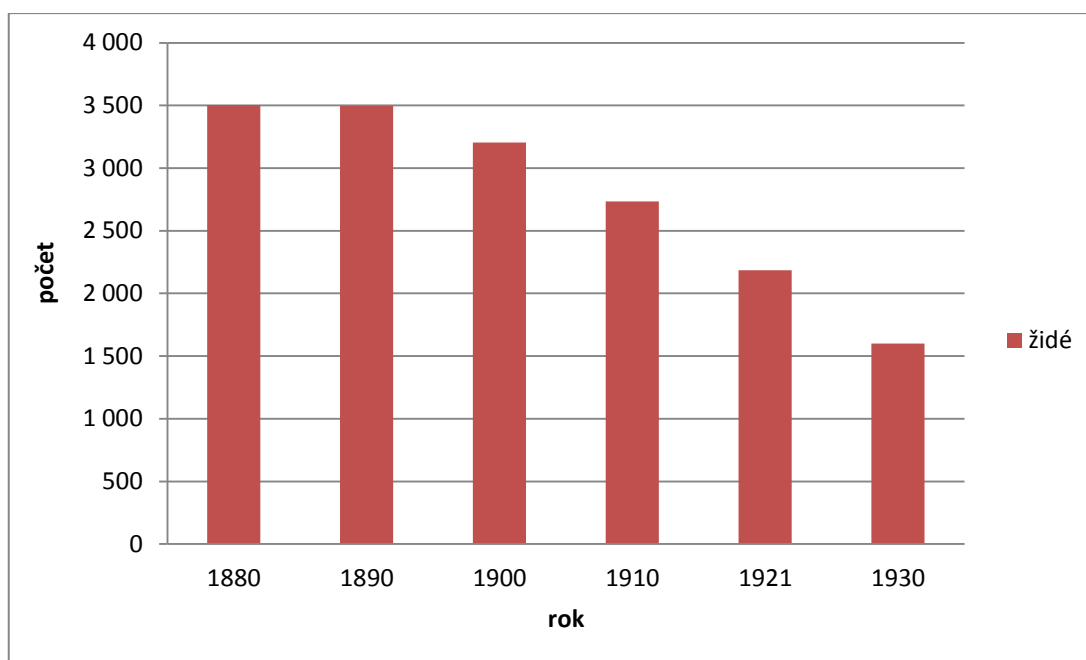
8.2 Judaismus

Judaismus za svého zakladatele a otce národa považuje Abraháma. Mojžíše za toho, kdo dal judaismu formu náboženské víry. Mojžíš je také posvátnou osobou pro židovský národ, neboť je vyvedl z egyptského otroctví do Zaslíbené země. Posvátným spisem a písmem židů je Tanach. Je napsán v hebrejštině a skládá se ze tří částí: Tóra, Proroci a Ktuvim. Synagoga je veřejným místem, kde se setkávají židé k modlení, avšak většina náboženských rituálů se odehrává v domácím prostředí. Šabat je pro židy dnem odpočinku (Keene, 2003).

Ortodoxní židy lze poznat i podle typického zevnějšku. Mají na sobě plášť-kaftan a klobouk. Necháávají si často narůst dlouhé vousy a mají pejzy (kudrny vlasů u ucha). Neortodoxní židé nosí na hlavě při náboženských příležitostech jako znak úcty pokrývku hlavy-kipu (Küng, 2006). V celé své historii byli židé pronásledováni a utlačováni. Vrcholem antisemitismu byla 30. a 40. léta 20. století, kdy v Německu byli u vlády nacisté. Židé byli hromadně posíláni do koncentračních táborů, kde byla většina z nich usmrcena. Takových táborů bylo po Evropě několik desítek (např. Osvětim, Buchenwald a Dachau). V táborech docházelo k nelidskému zacházení. Nacisté vyvraždili v Evropě na okupovaných územích šest milionů židů, což představovalo asi třetinu tehdejší židovské populace na světě (Keene, 2003).

Na počátku 20. století žilo nejvíce židů ve východní Evropě (převážně v Polsku a Rusku) a v USA. Po druhé světové válce, kdy byla židovská populace zdecimována, si židé vytvořili v roce 1948 vlastní stát Izrael (Keene, 2003). Nejvíce židů na světě v současnosti nežije v Izraeli, ale v USA (Kokaisl, 2009).

Na území českého státu byl v historii judaismus relativně tradičním náboženstvím podobně jako křesťanství. Vyskytoval se na našem území již od 10. století. Podobně jako v jiných částech světa čelili židé u nás pogromům a byli na okraji společnosti. Výnosem čtvrtého lateránského koncilu z roku 1215 byli židé nuceni se uchýlit do ghett a měli daná pravidla, kdy se směli setkávat s většinovou křesťanskou populací. Po celou historii na našem území byli židé utlačováni. Za druhé světové války byl velký počet židů poslán do koncentračních táborů. V současnosti se na území České republiky nachází jen minimální počet příslušníků této církve. Existuje u nás Federace židovských obcí, která sídlí v Praze a sdružuje několik českých a moravských měst (Vojtíšek, 2004).

Obr. 24: Počet židů v období let 1880–1930 v okrese Břeclav

(zdroj: Sčítání lidu 1880–1930, vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 24 je znázorněn vývoj počtu židů v okrese Břeclav při sčítání lidu v letech 1880 až 1930 v okrese Břeclav. Můžeme vidět, že v roce 1880 a 1890 byl počet židů stabilní. Od sčítání lidu v roce 1900 jejich počet klesal až do roku 1930. Nejvyšší počet židů byl v roce 1880. V tomto roce žilo v okrese Břeclav 3 504 obyvatel židovského vyznání. Naopak nejméně bylo židů v okrese Břeclav v roce 1930, jen 1 599. Židovské komunity na území okresu Břeclav byly zejména v Podivíně, Mikulově, Hustopečích nebo v Břeclavi.

První zmínky o židech žijících v Podivíně se objevily na začátku 17. století. V tomto období žilo na území města asi 140 židů. Od roku 1690 do roku 1900 se jejich počet pohyboval od 70 do 506. Křesťanská a židovská obec žila vedle sebe v Dolní a Horní čtvrti. Židé v Podivíně zejména obchodovali a provozovali některá řemesla. Centrem židovské obce v Podivíně byla Dolní čtvrť. Tady se nacházela synagoga, lázně, nemocnice, byt rabína a jiné budovy a instituce. Do současné doby se z židovských památek v Podivíně dochovalo jen malé množství. Nejvýznamnější je židovský hřbitov s obřadní vstupní halou. Na hřbitově se nachází asi tisíc náhrobních kamenů, z nichž nejstarší je z roku 1694. Obřadní vstupní hala pochází z druhé poloviny 19. století a je významnou dominantou Podivína. Nad vstupní branou býval v dřívějších dobách nápis: „Přijde mír, odpočinou navždy v hrobech“ (Město Podivín, 2018).

První informace o židech, kteří se vyskytovali na území města Mikulov, pochází z roku 1369 (Nováček, 1997). Toto osídlení nebylo však ještě trvalé a jednalo se spíše o jednotlivé osoby. Trvalejší židovské osídlení se datuje do 15. století. V roce 1421 byli židé vyhoštěni vévodou Albrechtem z Dolních Rakous a Vídně a přicházeli právě i do Mikulova. Další vlna židovských přistěhovalců do tohoto města nastala v roce 1454, kdy byli židé vyhoštěni z českých a moravských královských měst. Do Mikulova přišli židé převážně ze Znojma a Brna. Židé se usazovali zejména na západním svahu Zámeckého kopce. Postupně skupovali i okolní křesťanské obydlí a tím se rozšiřovala židovská obec v Mikulově. Byli zdatnými obchodníky a stali se zajímavými i pro vrchnost, neboť platili podstatně vyšší daně než křesťané (Veselská, Vrbková, 2004).

Roku 1591 dostali židé privilegium od Maxmiliána Dietrichsteina, na základě kterého se mohli vykoupit z robotní povinnosti penězi nebo naturáliemi. V roce 1612 přešla židovská obec z městského práva pod vrchnostenskou a židům bylo povoleno obchodovat s mikulovským vínem. Židovská obec v Mikulově se postupně rozrůstala a stala se největší moravskou židovskou komunitou. Její význam ještě vzrostl, když se Mikulov stal sídlem moravského zemského rabína. Od poloviny 16. století do poloviny 19. století byl Mikulov centrem moravských židů, jak po duchovní, politické i kulturní stránce. Mikulov měl výhodnou polohu i z hlediska obchodu s Rakouskem, Uhrami a Moravou. Židé zde tak mohli dále rozvíjet obchod s vlnou, kůžemi, dobyt看em, vínem a dalším zbožím. Důležité bylo také vybudování císařské silnice spojující Brno s Vídní, která procházela právě i Mikulovem. V roce 1754 po dokončení této silnice ve městě otevřel Bernard Goldschmied první židovský velkoobchod a do konce 18. století přibývaly další. Mikulov se tak stal významným moravským obchodním centrem (Veselská, Vrbková, 2004).

Židé se nezabývali jenom obchodem, ale v 17. a 18. století vzrostl také počet židovských řemeslníků. Rozvoj obchodu i řemesel vedl k dalšímu rozšiřování židovské čtvrti. V roce 1669 žilo v Mikulově již 146 židovských rodin. Po roce 1670 po vyhnání židů z Vídně se dalších 80 rodin židovského původu usadilo v Mikulově. Vzhledem k rostoucí populaci židů ve městě a nedostatku domů se v jednom domě tísnilo např. i 8 rodin. V roce 1721 byla židovská čtvrť v Mikulově téměř zničena, protože zde vypukl velký požár. Židovské ghetto se však podařilo obnovit zejména kvůli

příspěvkům vídeňských židů a dalších příbuzných mikulovských židů (Veselská, Vrbková, 2004).

Židovská populace se v Mikulově nesměla již dále rozšiřovat. Roku 1726 byl přijat familiantský zákon, který povolil sňatek jen nejstaršímu synovi. Po přijetí tohoto zákona někteří židé odcházeli z Moravy na Slovensko nebo do Uher. Počet židovských rodin se měl ustálit na počtu 600. Na základě tereziánského katastru bylo v Mikulově 107 židovských domů. Celkově žilo v židovské čtvrti v Mikulově asi 2 000 lidí, což byla třetina obyvatel tehdejšího města. Počet židů v Mikulově se nadále zvyšoval, v roce 1836 zde žilo již 3 520 židů, tehdy tvořili 42 % obyvatel města. V polovině 19. století byli nejpočetnější židovskou komunitou na Moravě. Vybudování železniční tratě, která spojovala Brno s Vídní, avšak již neprocházela Mikulovem, znamenalo úpadek města i jeho židovské čtvrtě. V letech 1848 až 1919 měly židovské čtvrti vlastní samosprávu. Židé získali plná občanská práva, mohli vlastnit nemovitý majetek a směli se volně stěhovat. Ve druhé polovině 19. století se židovská obec v Mikulově rychle vylidňovala. Její obyvatelé odcházeli za lepšími podmínkami, zejména do Vídně a Brna (Veselská, Vrbková, 2004).

Po vzniku Československa byla v roce 1919 zrušena politická židovská obec v Mikulově a stala se součástí města. Ve dvacátých letech 20. století postihly židovskou čtvrt' dva ničivé požáry. Pro obyvatele, kteří přišli o své domy, byly vybudovány nové v tzv. židovských zahradách. Počet židovských obyvatel v Mikulově nadále klesal. V roce 1930 zde žilo jen 437 židů. V roce 1938 po podepsání Mnichovské dohody přešla velká část území Mikulovska a Břeclavska pod správu sudetoněmeckého landrátu Mikulov. V roce 1939 většina židovských i českých občanů prchala z Mikulova do vnitrozemí Československa (Veselská, Vrbková, 2004).

V letech 1942–1945 bylo z Mikulova a Hustopečí deportováno do Terezína již jen 30 osob. Po druhé světové válce se do Mikulova vrátilo asi 40 židů, protože hovořili německým jazykem, nebyli zde vítanými občany. Později z Mikulova odešli k příbuzným nebo do zahraničí. Židovská komunita v Mikulově byla obnovena jen na velmi krátkou dobu v letech 1945–1948. Posléze byla ukončena éra židovské obce v Mikulově. Toto město bylo někdy moravskými a rakouskými židy nazýváno Hvězdou Izraele (Veselská, Vrbková, 2004). Do současnosti se dochovala pouze jedna synagoga z původních dvanácti, které se nacházely v Mikulově. V této synagoze sídlí Muzeum

židovské kultury. Dále se dochovaly zbytky židovského ghetta a židovský hřbitov, který patří k nejstarším a nejvýznamnějším na Moravě (Lužný, Nešpor a kol., 2008).

V Hustopečích nemají židé tak dlouhou historii jako v Mikulově. Začali se na území města usazovat až po roce 1848. V Hustopečích žilo asi 300 osob židovského původu. I přes jejich nízký počet měli židé významný podíl na dění ve městě. Hustopečští židé se většinou stali obětí holocaustu ve 30. a 40. letech 20. století. V Terezíně zahynul v roce 1943 i rabín Dr. Isidor Böck. Po druhé světové válce nebyla již židovská obec v Hustopečích obnovena. Židé, kteří přežili koncentrační tábor, se z Hustopečí většinou stěhovali do jiných měst v republice nebo do zahraničí. Židovské památky tedy chátraly a do současnosti se dochoval pouze židovský hřbitov (Město Hustopeče, 2013).

Významná komunita židovského obyvatelstva se nacházela i v Břeclavi. První zmínky o židovské obci v Břeclavi pochází z 16. století. Roku 1572 se v Břeclavi konala generální synoda moravských židů. V 17. století během třicetileté války byla židovská obec v Břeclavi zničena. Nově začala být osídlována po roce 1650 obyvatelstvem z Valtic. V roce 1670 povolila vrchnost židům v Břeclavi trvalý pobyt a bylo jim umožněno postavit si synagogu. Židé žili ve velmi stísněných podmínkách. Ve dvanácti domech se tísnilo i třicet rodin. Pro Břeclav byl stanoven v roce 1726 maximální počet židovských rodin na 66. Až za doby vlády císaře Josefa II. se židé dočkali zrovnoprávnění s ostatními náboženskými skupinami. Nemuseli nosit zvláštní označení a byla jim povolena obchodní činnost, řemeslná výroba a práce v zemědělství (Městské muzeum a galerie Břeclav, 2013).

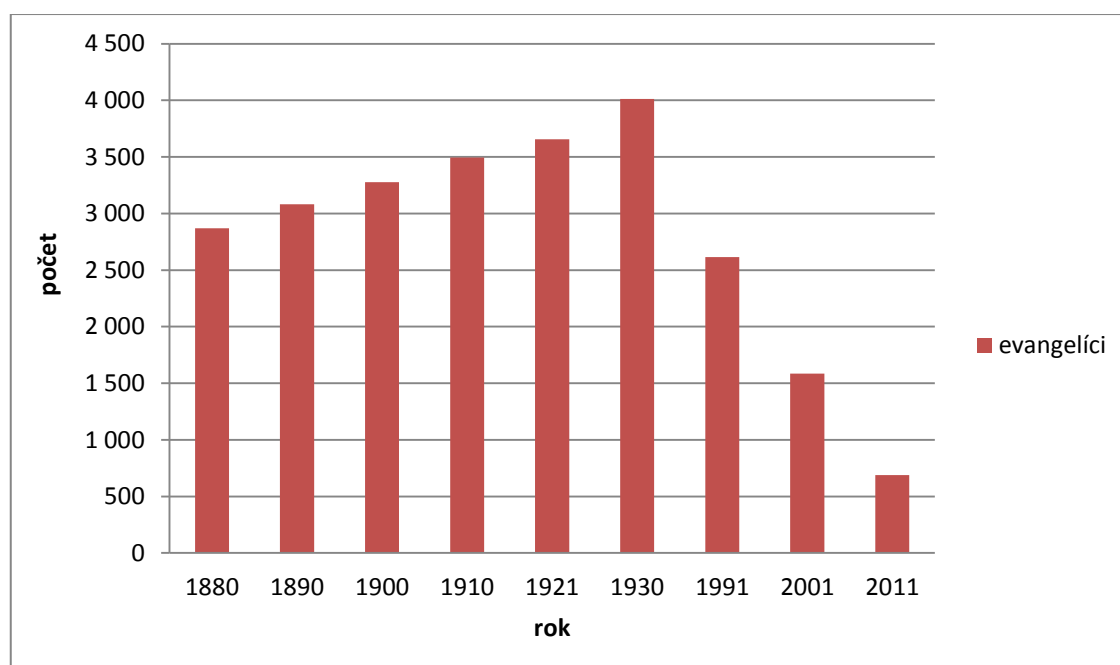
Židovští studenti mohli studovat na vysokých školách a ve větších židovských obcích byl podporován vznik židovských škol s vyučováním němčiny, matematiky, zeměpisu a mravů. V roce 1787 bylo židům nařízeno přijmout německé příjmení a křestní jméno si museli zvolit z vybraných 109 mužských a 35 ženských jmen. Po roce 1848 vznikala v Břeclavi samostatná politická židovská obec, která existovala až do roku 1919. V tomto období se židé zapojovali do hospodářského a kulturního dění v Břeclavi a částečně přispěli k jejímu rozvoji. Významnými židovskými rodinami byli např. Siskindi, Bittneři a Kuffneři. Rodina Kuffnerů vybudovala v roce 1862 cukrovar, který byl v tehdejší době největší v habsburské monarchii. Židé v Břeclavi také často obchodovali s obilím (Městské muzeum a galerie Břeclav, 2013).

Události ve 30. a 40. letech 20. století znamenaly ukončení židovského osídlení v Břeclavi. Po podepsání Mnichovské dohody většina židovského obyvatelstva z města uprchla. Německá armáda Břeclav posléze zabrala 8. října 1938. Židé, kteří ještě zůstali v Břeclavi, byli vystěhováni. Později byli umístěni ve sběrném táboře v Ivančicích, zde byli až do roku 1942. V roce 1942 byli břeclavští židé přemístěni nejprve do Terezína a poté do vyhlazovacích koncentračních táborů Osvětim, Majdanek a Treblinka apod. Po skončení druhé světové války již nebyla židovská obec v Břeclavi obnovena (Městské muzeum a galerie Břeclav, 2013).

Početná skupina židovských obyvatel žila také v Lednici. Židé se zde vyskytovali již od druhé poloviny 17. století. Měli vlastní čtvrť nedaleko zámku, kde měli synagogu, rituální lázně a hřbitov. Židovská čtvrť v Lednici zanikla po druhé světové válce. Do současnosti se jako památka na židovskou populaci v Lednici dochoval pouze židovský hřbitov ze 17. století (Federace židovských obcí v ČR, 2010).

8.3 Evangelická církev

Na území okresu Břeclav působí převážně českobratrská církev evangelická a v Mikulově evangelická církev metodistická (Evangelická církev metodistická-farnost Mikulov, 2018a).

Obr. 25: Počet evangelíků v období let 1880–2011 v okrese Břeclav (zdroj: Sčítání lidu 1880–2011, vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 25 je graficky znázorněn počet obyvatel evangelického vyznání v období sčítání let 1880–2011 v okrese Břeclav. Počet osob evangelického vyznání se zvyšoval od roku 1880 až do roku 1930. Nejvíce evangelíků žilo v okrese Břeclav právě v roce 1930. V tomto roce bylo v okrese Břeclav 4 012 evangelíků. Nejméně obyvatel evangelického vyznání bylo v okrese Břeclav při posledním sčítání v roce 2011, bylo to pouze 687 evangelíků.

8.3.1 Českobratrská církev evangelická

Českobratrská církev evangelická vznikla spojením Evangelické církve augsburského vyznání a Evangelické církve helvétského vyznání v roce 1918. Ke spojení došlo na základě společných husitských a bratrských kořenů a přijali společný název českobratrská církev evangelická (Vaverka a kol., 2004). V roce 1918 měla 250 000 členů. Následující rok založili německy mluvící evangelíci Německou evangelickou církev (Českobratrská církev evangelická, 2018). Po vzniku Československa vznikla také Evangelická teologická fakulta v Praze, která se až v roce 1991 stala součástí Karlovy univerzity (Vaverka a kol., 2004).

Počet přívrženců českobratrské církve evangelické nadále rostl a v roce 1938 měli již 325 000 členů. Za druhé světové války se církev zapojila do odbojové činnosti na území Protektorátu Čechy a Morava. Tajně byla vyučována i teologie. Po nástupu komunistického režimu v Československu byli evangeličtí knězi a členové této církve pronásledováni, vězněni a zbavováni výkonu duchovní služby. Výraznými osobnostmi boje proti komunistickému režimu z řad evangelíků byla Milada Horáková, která byla v roce 1950 popravena. Další takovou osobou byl Jan Palach, který se v roce 1969 upálil na protest proti zhoršující se politické situaci v Československu po invazi vojsk Varšavské smlouvy v srpnu roku 1968. Po roce 1989 se Českobratrská církev evangelická zapojila do společenského dění v České republice (Českobratrská církev evangelická, 2018). Pro veřejnost bylo důležité i obnovení charitativní organizace Diakonie Českobratrské církve evangelické, která zajišťuje sociální služby (Vaverka a kol., 2004).

Evangelíci se nacházeli hlavně v severní části okresu Břeclav, převážně v těchto obcích: Kašnice, Morkůvky, Velké Hostěrádky, Klobouky u Brna, Nikolčice, Brumovice a Borkovany. Tyto obce kromě Nikolčic jsou sdruženy pod farním sborem Českobratrské církve evangelické v Kloboukách u Brna. Sbor byl založen již v roce

1782 (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011a). K 1. 1. 2017 měl 657 členů. Kloboucký sbor náleží k brněnskému seniorátu. Od roku 2014 je kazatelkou a administrátorkou Martina Zuštinová. Kurátorem sboru je Tomáš Vostřák (Evangnet, 2017a).

Evangelíci se kromě hlavního kostela v Kloboukách u Brna scházejí také v kazatelských stanicích. Nacházejí se v Morkůvkách, Brumovicích, Velkých Hostěrádkách nebo v Borkovanech (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011a). V kazatelské stanici Bohumilice a Borkovany se již bohoslužby pro nezáměr lidí nekonají (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011b).

V Morkůvkách se evangelíci scházejí na bohoslužby ve zdejší modlitebně. Vedle této modlitebny byl v roce 1992 vybudován stacionář určený dětem s mentálním postižením. Stacionář byl pojmenován Narnie, jde o pobočku diakonie Betlém, která sídlí v Kloboukách u Brna (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011c). Kazatelská stanice v Brumovicích je největší z hlediska počtu jejich členů i počtu osob, které navštěvují zdejší bohoslužby. Kazatelská stanice byla založena v roce 1901, avšak modlitebna byla postavena až v roce 1927 (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011d).

Ve Velkých Hostěrádkách se evangelíci k bohoslužbám scházejí uprostřed zdejšího hřbitova v evangelické kapli nedaleko římskokatolického kostela. V historii se ve Velkých Hostěrádkách nacházela početná skupina evangelického obyvatelstva. Na počátku 20. století se z celkového počtu obyvatel 760 zhruba polovina obyvatel hlásila k evangelickému vyznání, což znamenalo okolo 350 osob. Při posledním sčítání se přihlásilo k evangelíkům již jen 30 obyvatel (Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, 2011e).

Evangelická komunita se v historii nacházela i v Hustopečích, působí zde farní sbor Československé církve evangelické (Farní sbor ČCE v Hustopečích u Brna, 2014). Tento sbor byl založen v roce 1882. Počet členů k 1. 1. 2017 byl 212. Kazatelkou je od roku 2011 Kateřina Rybáriková, ve funkci administrátorky působí Jarmila Řezníčková. Kurátorem je Pavel Stehlík. Sbor ČCE Hustopeče u Brna má kazatelskou stanici v Pasohlávkách (Evangnet, 2017b).

Početná skupina evangelíků se nacházela i v Nikolčicích. Místní sbor Českobratrské církve evangelické byl založen v roce 1868. K 1. 1. 2017 měl 76 členů. Kazatelkou je od roku 2011 Kateřina Rybáriková a administrátorkou Jarmila Řezníčková. Jako kurátor sboru působí Petr Běhavka. Sbor ČCE Nikolčice spadá pod seniorát brněnský (Evangnet, 2017c). Evangelíci v Nikolčicích navštěvují bohoslužby v místním evangelickém kostele postaveném v roce 1862. Tento kostel byl opraven a modernizován v letech 1951–1952 (Kordiovský, Danihelka, 1999).

Evangelická menšina žila v historii i v Břeclavi. Historie sboru ČCE Břeclav sahá až do roku 1882, kdy zde byla založena kazatelská stanice a modlitebna byla vybudována o dva roky později. Kazatelská stanice tehdy patřila k hustopečskému sboru. Po roce 1900 rychle přibýval počet breclavských evangelíků a v tomto roce měl již 308 členů. Kazatelská stanice byla povýšena na filiální sbor. V roce 1928 se breclavský sbor stal nezávislým na hustopečském a v roce 1930 se úplně osamostatnil. Dále bylo rozhodnuto o vybudování kostela s farou v Břeclavi. Tento kostel byl postaven v roce 1932. V roce 1938 po obsazení československého pohraničí Němci byl breclavský sbor nucen se přesunout do Hodonína. Za druhé světové války kostel využívala německá armáda jako sklad (Českobratrská církev evangelická-sbor Břeclav, 2018).

Břeclavský sbor byl posléze obnoven až v roce 1947. Kostel nemohli ještě využívat evangelíci, neboť se tady nacházela prodejna ryb a zeleniny a v horní části kostela loutkové divadlo. Členové evangelického sboru v Břeclavi se do svého kostela mohli vrátit až po roce 1948 (Českobratrská církev evangelická-sbor Břeclav, 2018). Sbor ČCE Břeclav patří k seniorátu brněnskému. Od roku 2017 je kazatelem a administrátorem David Najbrt a jako kurátor působí Bohumil Posolda. K 1. 1. 2017 měl sbor 193 členů. Sbor ČCE Břeclav má kazatelskou stanici v Novosedlech (Evangnet, 2017d).

8.3.2 Evangelická církev metodistická

Historie evangelické církve metodistické spadá do druhé poloviny 18. století do Anglie a je spjata zejména s anglikánským duchovním Johnem Wesleyem. Metodismus byl v prvopočátcích převážně obrodným hnutím uvnitř církve a společnosti. Metodisty byli nazýváni kvůli svému metodickému zkoumání a studiu Bible. Chtěli striktně uplatňovat biblické principy v reálném křesťanském životě (Vaverka a kol., 2004).

Evangelická církev metodistická vznikla v Československu v roce 1921. Sbory metodistické církve se sdružují do oblastních konferencí. Česká republika má pouze jednu oblast, v jejímž vedení je Rada oblasti a v čele stojí superintendent. Sídlo má Rada v Praze. V hierarchické struktuře evangelické církve metodistické jsou nad oblastními konferencemi centrální (např. pro oblast Evropy a severní Afriky apod.) a nad nimi nejvyšší tzv. generální konference (Vojtíšek, 2004).

Počátky metodistického sboru evangelické církve v Mikulově sahají do 50. let 20. století. Po konci druhé světové války bylo německé obyvatelstvo odsunuto a na jejich místo byli pozváni Češi žijící v zahraničí. Do oblasti Mikulovska přišli Češi z Bulharska z obce Vojvodovo. Tito Češi v Bulharsku přestoupili k evangelické církvi metodistické. Farnost v Mikulově měla již na počátku 50. let 20. století okolo 400 členů. Tato farnost měla dva sbory a čtyři kazatelské stanice. V době vlády komunistického režimu byla náboženská víra potlačována, proto v následujících desetiletích počet členů metodistické církve klesal. V 70. letech měli již jen 200 členů a jejich počet nadále strmě klesal až do roku 1989 (Evangelická církev metodistická-farnost Mikulov, 2018a).

Po sametové revoluci došlo k znovuoživení evangelické církve metodistické v Mikulově a v současnosti má sbor asi 70 členů a jejich počet pozvolna roste (Evangelická církev metodistická farnost Mikulov, 2018a). V roce 2010 byla v Mikulově otevřena nová modlitebna a byla nazvána „Továrna“ (Město Mikulov, 2010). Pod mikulovskou farnost patří dva sbory: Mikulov a Valtice. Dále se metodisté scházejí k bohoslužbám v obci Březí (Evangelická církev metodistická-farnost Mikulov, 2018b).

8.4 Ostatní církve

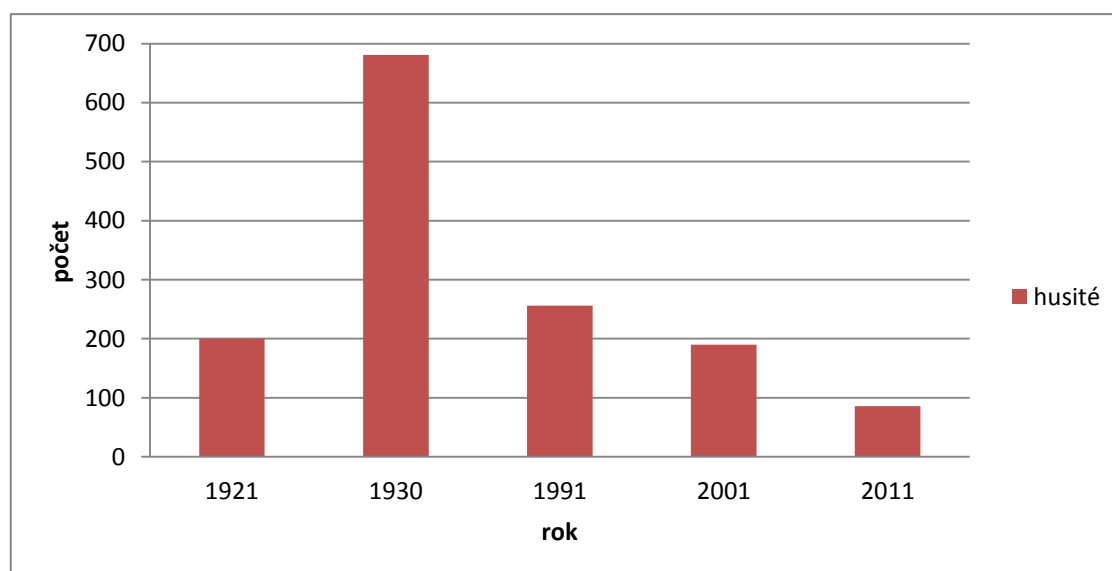
Ostatní církve na území okresu Břeclav působily spíše výjimečně a měly jen malý počet přívrženců.

8.4.1 Československá církev husitská

Československá církev husitská začala působit na našem území na počátku 20. let 20. století. Ve svých počátcích se církev zaměřovala zejména na vytvoření vlastní bohoslužby. Převzala překlady římských liturgií a byla ovlivněna i liturgiemi pravoslavnými a českobratrskými. Československá církev husitská neměla zpočátku své

vlastní kostely, musela tedy vykonávat bohoslužby v římskokatolických kostelech nebo v českobratrských. Po roce 1924 dochází k výstavbě sborů československé církve husitské. Mezi nejvýznamnější architektonické stavby této církve patří Ambrožův sbor v Hradci Králové od Josefa Gočára vybudovaný v letech 1926–1927 (Filip, Schmidt, 2009).

Za druhé světové války byla činnost československé církve husitské potlačena. Členové církve se zapojili do odbojové činnosti během války. Významnou osobou v boji proti nacistům z řad této církve byl Jan Opletal, který byl zabit v roce 1939. Jednoduchou úlohu neměla československá církev husitská ani po nástupu komunistů v Československu. Činnost církve byla omezována. Ke znovuoživení církve došlo až po roce 1989 (Vaverka a kol., 2004). Z organizačního hlediska se církev dělí na náboženské obce a diecéze (Československá církev husitská, 2007a).

Obr. 26: Počet obyvatel hlásících se k československé církvi husitské v okrese Břeclav v období let 1921–2011 v okrese Břeclav

(zdroj: Sčítání lidu 1921–2011, vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 26 jsou počty osob hlásících se k československé církvi husitské v letech 1921–2011 v okrese Břeclav. Na sloupcovém grafu můžeme vidět, že v roce 1930 došlo k výraznému nárůstu obyvatel, kteří se hlásili k této církvi. V tomto roce se k československé církvi husitské hlásilo 681 obyvatel okresu Břeclav. Nejméně přívrženců měla církev při sčítání v roce 2011, jen 86.

Na území okresu Břeclav se nachází náboženská obec československé církve husitské ve městě Břeclav. Spadá pod brněnskou diecézi a vikariát východní Morava. Jako duchovní zde působí biskup brněnské diecéze Mgr. Juraj Dovala a pastoračním asistentem je Petr Vaculovič. Členové náboženské obce československé církve husitské v Břeclavi se scházejí k bohoslužbám v kostele Církve adventistů sedmého dne (Československá církev husitská, 2007b).

8.4.2 Pravoslavná církev

Pravoslaví vzniklo po oddělení patnácti samostatných církví z východní části křesťanské církve v roce 1054. Pravoslavná církev se šířila z byzantské říše zejména na sever do slovanských zemí. Po dobytí Cařihradu roku 1453 Turky se duchovní centrum pravoslavné církve přesunulo do Moskvy. V Československu byla pravoslavná církev oficiálně uznána jako náboženské společenství v roce 1922. Po druhé světové válce se z Ruska do Československa vrátilo asi 40 tisíc volyňských Čechů, kteří byli zejména pravoslavného vyznání. Zvýšil se podstatně počet příslušníků této církve v tehdejší Československu. V 50. letech byla k pravoslavné církvi násilně přiřazena i řeckokatolická církev. Po roce 1989 se začaly budovat nové pravoslavné kláštery (monastýry) např. v Mostě, Chabařovicích nebo v Hrubé Vrbce (Vojtíšek, 2004).

Pravoslavná církev má v Mikulově chrám svatého Mikuláše. Je jediným kostelem pravoslavné církve v širokém okolí a jediným v okrese Břeclav. Počet návštěvníků bohoslužeb v tomto kostele je nízký. Bohoslužby se proto nekonají ani v hlavní místnosti kostela, ale pouze v záměstí (Lužný, Nešpor a kol., 2008). Při posledním sčítání v roce 2011 se k pravoslavné církvi hlásilo 122 obyvatel okresu Břeclav (ČSÚ, 2017c).

8.4.3 Církev adventistů sedmého dne

Církev adventistů sedmého dne se na území českých zemí dostala z Německa. V roce 1892 byla založena v Praze „Společnost většího světla.“ Nejstarší sbor této církve vznikl v roce 1902 v Praze na Vinohradech. V době protektorátu Čechy a Morava byla Církev adventistů sedmého dne úplně zakázána. Podobně tomu bylo i za vlády komunistů v Československu, kdy byli její členové pronásledováni a utlačováni. Ke zlepšení situace církve docházelo jako u jiných církví po roce 1989 (Filip, Schmidt, 2009). Na počátku 90. let 20. století založila Církev adventistů sedmého dne v České republice humanitární organizaci ADRA ČR, která pomáhá lidem v nouzi (ADRA,

2014). Organizačně se církev dělí na čtyři správní stupně: sbor, sdružení, unie a generální konference (Církev adventistů sedmého dne, 2018a).

V okrese Břeclav se nachází pouze jediný sbor Církve adventistů sedmého dne ve městě Břeclav (Církev adventistů sedmého dne, 2018b). Církev má v Břeclavi i svůj kostel (Kordiovský, Danihelka, 1999). Ve sčítání v roce 2011 se k této církvi hlásilo 95 obyvatel okresu Břeclav (ČSÚ, 2017c).

8.4.4 Náboženská společnost Svědkové Jehovovi

Počátky společnosti Svědků Jehovových sahají do 70. let 19. století. První společnost se objevila v USA v pensylvánském městě Allegheny. Jejím hlavním představitelem byl Charles Taze Russel. Na území Československa se společnost Svědků Jehovových dostala v roce 1907, nejprve do Liberce, kde ji šířil Earl z německých Drážďan. V Československu postupně přibýval počet jejich členů. V průběhu druhé světové války byli jejich členové často pronásledováni gestapem, věznění a mnozí byli také posíláni do koncentračních táborů. Po roce 1945 společnost Svědků Jehovových znovu obnovila na našem území činnost, avšak po nástupu komunistů v roce 1948 čelili opět útlaku. V roce 1949 byla jejich společnost zakázána. Po sametové revoluci jim bylo znovu umožněno pořádat shromáždění a sjezdy. V roce 1993 byla společnost Svědků Jehovových oficiálně zaregistrována Ministerstvem kultury ČR jako náboženská společnost (Vaverka a kol., 2004).

V okrese Břeclav působí dva sbory společnosti Svědků Jehovových, v Břeclavi a v Hustopečích (Svědkové Jehovovi, 2018). Při sčítání v roce 2011 se k Svědkům Jehovovým hlásilo 72 osob v okrese Břeclav (ČSÚ, 2017c).

9 Volební podpora KDU-ČSL v okrese Břeclav

KDU-ČSL (Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová) je politická strana založená na křesťanských a konzervativních principech (Matušková, 2010). V současnosti je předsedou strany Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL, 2015).

9.1 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v letech 1996–2006

V roce 1996 se volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR konaly 31. května a 1. června (Volby.cz, 2018a). Při volbách v tomto roce získala KDU-ČSL v okrese Břeclav 12,65 % z celkového počtu hlasů. V Jihomoravském kraji byla volební podpora KDU-ČSL podobná, jednalo se o 12,22 %. V České republice získala KDU-ČSL výrazně méně jen 8,08 %. Z obcí okresu Břeclav měla KDU-ČSL nejvyšší podporu v Šitbořicích (39,62 %), Uherčicích (32,52 %), Křepicích (30,68 %), Boleradicích (30,48 %) a v Moravském Žižkově (28,98 %). Nejméně hlasů pak získala KDU-ČSL v roce 1996 v těchto obcích: Kašnice (1,32 %), Milovice (1,66 %), Sedlec (2,28 %), Přitluky (2,53 %) a Zaječí (3,05%).

Volby do Poslanecké sněmovny v roce 1998 byly předčasné a uskutečnily se ve dnech 19. června a 20. června (Volby.cz, 2018b). V okrese Břeclav měla KDU-ČSL při těchto volbách 13,02 %, v Jihomoravském kraji byla volební podpora o něco nižší, jednalo se o 12,66 %. V ČR získala KDU-ČSL pouze 9,00 %. Nejvyšší počet hlasů z obcí okresu Břeclav měla KDU-ČSL stejně jako v roce 1996 v obci Šitbořice (36,51 %) a Uherčice (32,55 %). Dále měla vysokou podporu voličů v Boleradicích (31,43 %), Křepicích (30,32 %) a Nikolčicích (28,22%). Nejméně hlasů při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1998 získala KDU-ČSL v Milovicích (1,56 %), Novém Přerově (3,73 %), Dolních Věstonicích (3,90 %), Bulharech (4,51 %) a v Přitlukách (4,55 %).

Další volby se konaly již v pravidelném termínu po čtyřech letech v roce 2002 ve dnech 14. a 15. června (Volby.cz, 2018c). Při těchto volbách byla KDU-ČSL v koalici s US-DEU (Unie svobody - Demokratická unie). Získali v okrese Břeclav 17,17 %, v Jihomoravském kraji 17,35 % a v ČR 14,27 %. V obcích okresu Břeclav měla KDU-ČSL společně s US-DEU nejvyšší podporu v Uherčicích (40,52 %), Šitbořicích (37,20 %), Boleradicích (36,42 %), Velkých Němčicích (35,82 %) a v Moravském Žižkově (33,90 %).

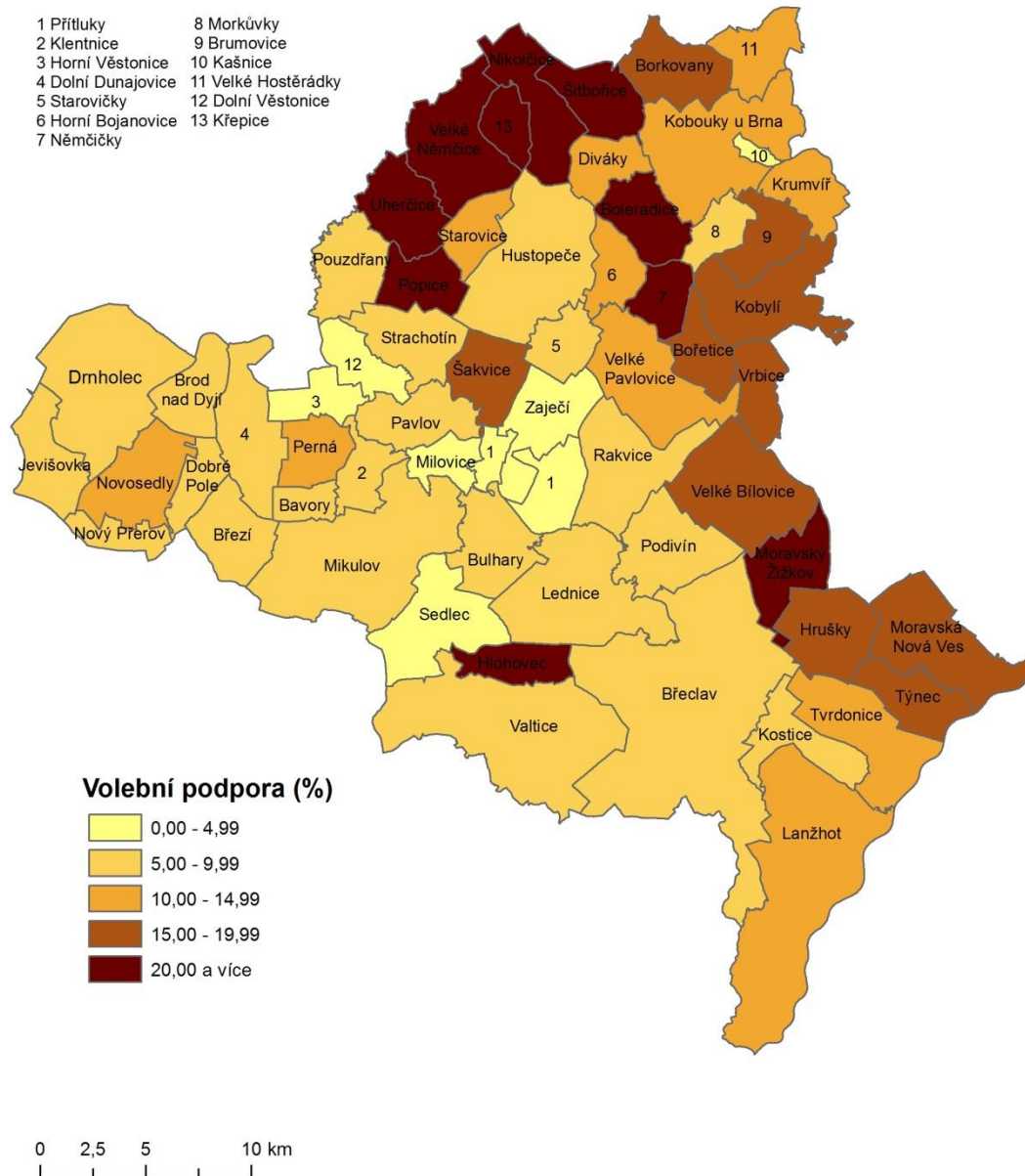
Nejnižší počet hlasů získala tato koalice v těchto obcích: Milovice (3,24 %), Nový Přerov (3,63 %), Bulhary (4,16 %), Přítluky (4,80 %) a Kašnice (5,04 %).

V roce 2006 se volby uskutečnily ve dnech 2. června a 3. června (Volby.cz, 2018d). KDU-ČSL získala v tomto roce v okrese Břeclav 12,57 %. V Jihomoravském kraji získali lidovci o něco nižší podporu, měli 11,14 %. Celorepublikově měla KDU-ČSL jen 7,22 %. V okrese Břeclav v jednotlivých obcích získala KDU-ČSL nejvíce hlasů vzhledem k celkovému počtu platných hlasů v obci Šitbořice (34,21 %), Uherčice (30,67 %), Velké Němčice (29,43 %), Boleradice (28,10 %) a Moravský Žižkov (27,61%). Výsledek byl podobný jako v předchozích volbách v letech 1996–2002. Nízkou podporu voličů měli v Sedleci (2,54 %), Dolních Věstonicích (2,79 %), Bulharech (2,80 %), Milovicích (3,70 %) a v Klentnici (3,72 %).

Volební podpora KDU-ČSL byla vyšší v obcích, kde žilo více obyvatel římskokatolického vyznání při sčítání lidu v roce 1991 a 2001, např. v Šitbořicích a Uherčicích. Naopak nízká v obcích, kde jich bylo málo, např. v Novém Přerově. Z geografického hlediska byla podpora KDU-ČSL vyšší v obcích na severozápadě a severu okresu Břeclav.

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1996

Poznámka: Obec Kurdějov byla od r. 1976 do r. 1997 součástí města Hustopeče.
Obec Ladvá byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

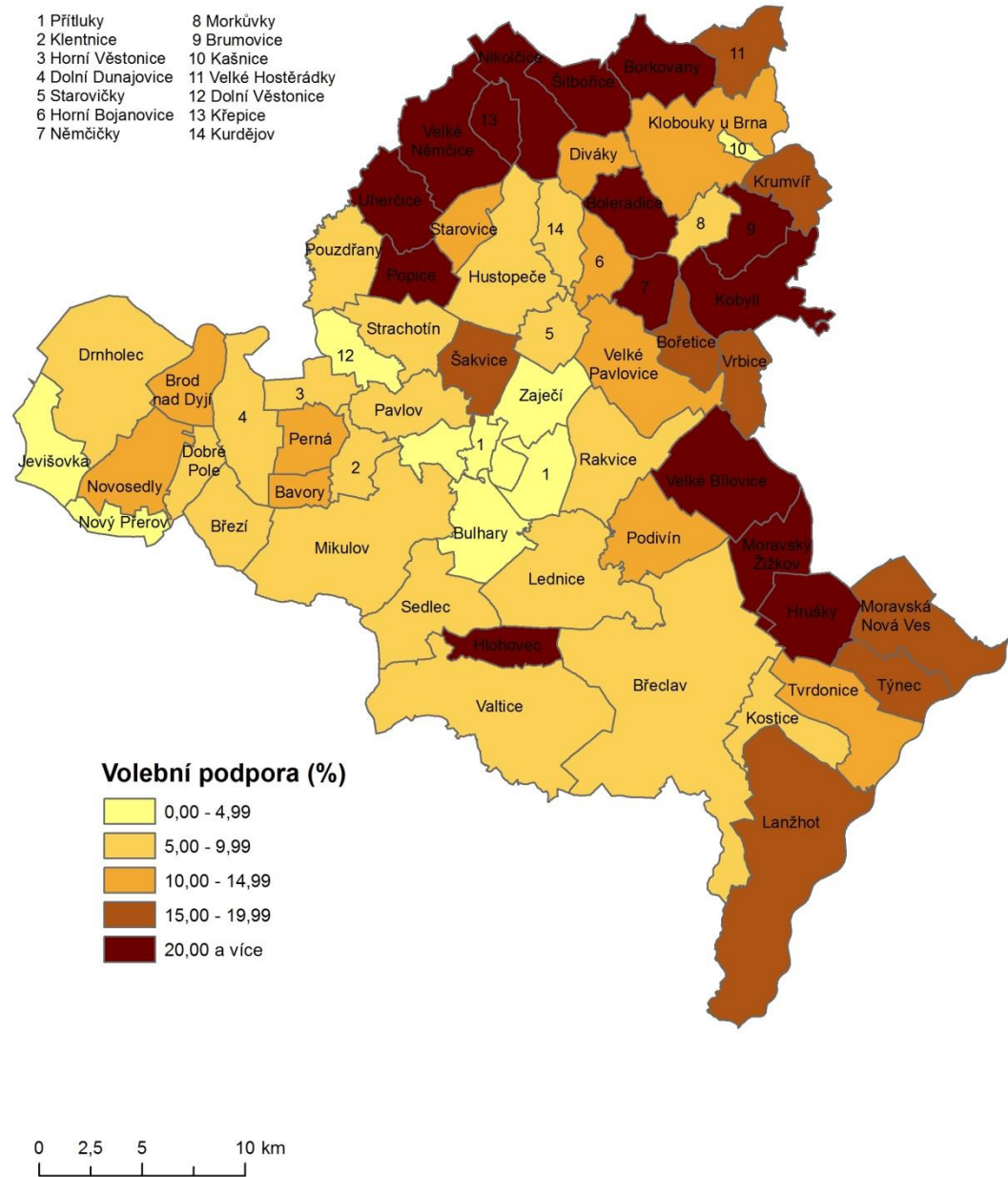
Tomáš DVORSKÝ
Louka 2018

Obr. 27: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1996

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2018a), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1998

Poznámka: Obec Ladná od r. 1976 do r. 2006 byla součástí města Břeclav.

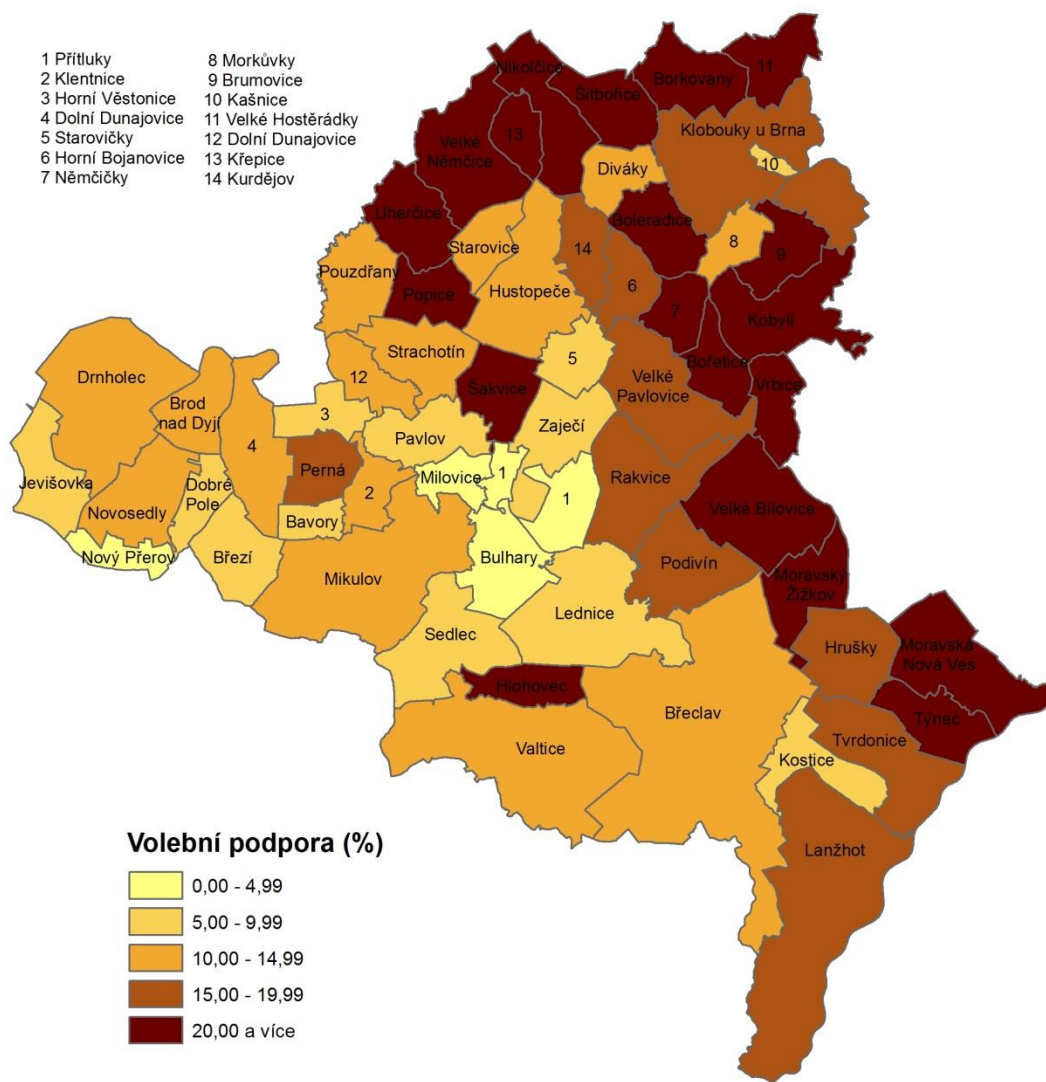
Tomáš DVORSKÝ
Louka 2018

Obr. 28: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 1998

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2018b), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL S US-DEU V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2002

Poznámka: Obec Lahná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

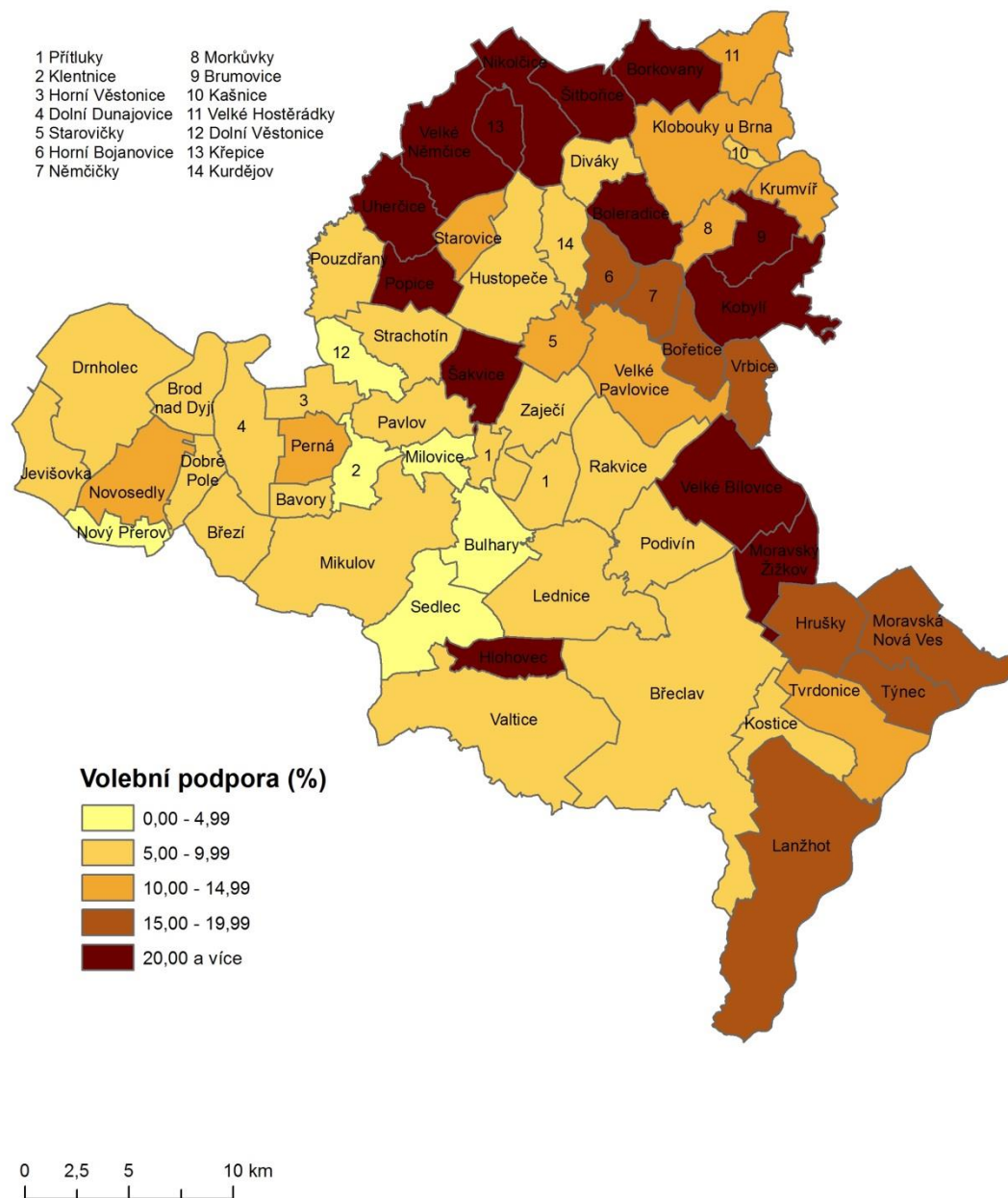
Tomáš DVORSKÝ
Louka 2018

Obr. 29: Volební podpora KDU-ČSL s US-DEU v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2002

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2018c), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006

Poznámka: Obec Ladná byla od r. 1976 do r. 2006 součástí města Břeclav.

Tomáš DVORSKÝ
Louka 2018

Obr. 30: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2018d), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

9.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v letech 2010–2017

V období let 2010–2017 se volby konaly v roce 2010, 2013 a 2017. Volby v roce 2010 se uskutečnily ve dnech 28. - 29. května (Volby.cz, 2017a). V okrese Břeclav byla v tomto roce volební podpora KDU-ČSL výrazně nižší než při předchozích volbách, jen 8,14 %. V Jihomoravském kraji měli o něco větší volební podporu, 8,37 %. V České republice získali pouze 4,39 %, tudíž se nedostali do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Podstatně nižší počet voličů měla KDU-ČSL i v jednotlivých obcích okresu Břeclav.

Nejvíce hlasů získala KDU-ČSL v obci Uherčice 24,32 %. Dále měli vyšší podporu v těchto obcích: Nikolčice (21,12 %), Šitbořice (20,70 %), Boleradice (20,50 %) a Moravský Žižkov (20,44 %). Nízká podpora voličů KDU-ČSL při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byla v Klentnici (0,83 %), Dolních Věstonicích (1,14 %), Bulharech (1,78 %), Sedleci (2,09 %) a v Kašnici (2,12%).

Následující volby se konaly v roce 2013 ve dnech 25. října a 26. října a jednalo se o volby předčasné (Volby.cz, 2017b). KDU-ČSL měla o něco vyšší volební podporu v okrese Břeclav než v roce 2010, získala 9,65 %, v Jihomoravském kraji 10,26 %. V rámci celé republiky měli lidovci 6,78 %, tedy se vrátili do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Větší podporu měla KDU-ČSL v podobných obcích jako při předcházejících volbách. Nejvíce voličů vzhledem k celkovému počtu hlasů v obci získali v Uherčicích (25,51 %), Šitbořicích (25,48 %), Nikolčicích (20,98 %), Hlohovci (20,86 %) a ve Velkých Němčicích (20,54 %). Naopak málo hlasů měli lidovci v těchto obcích: Horní Věstonice (0,47 %), Dobré Pole (2,16 %), Kašnice (2,38 %), Klentnice (2,59 %) a Strachotín (2,61 %).

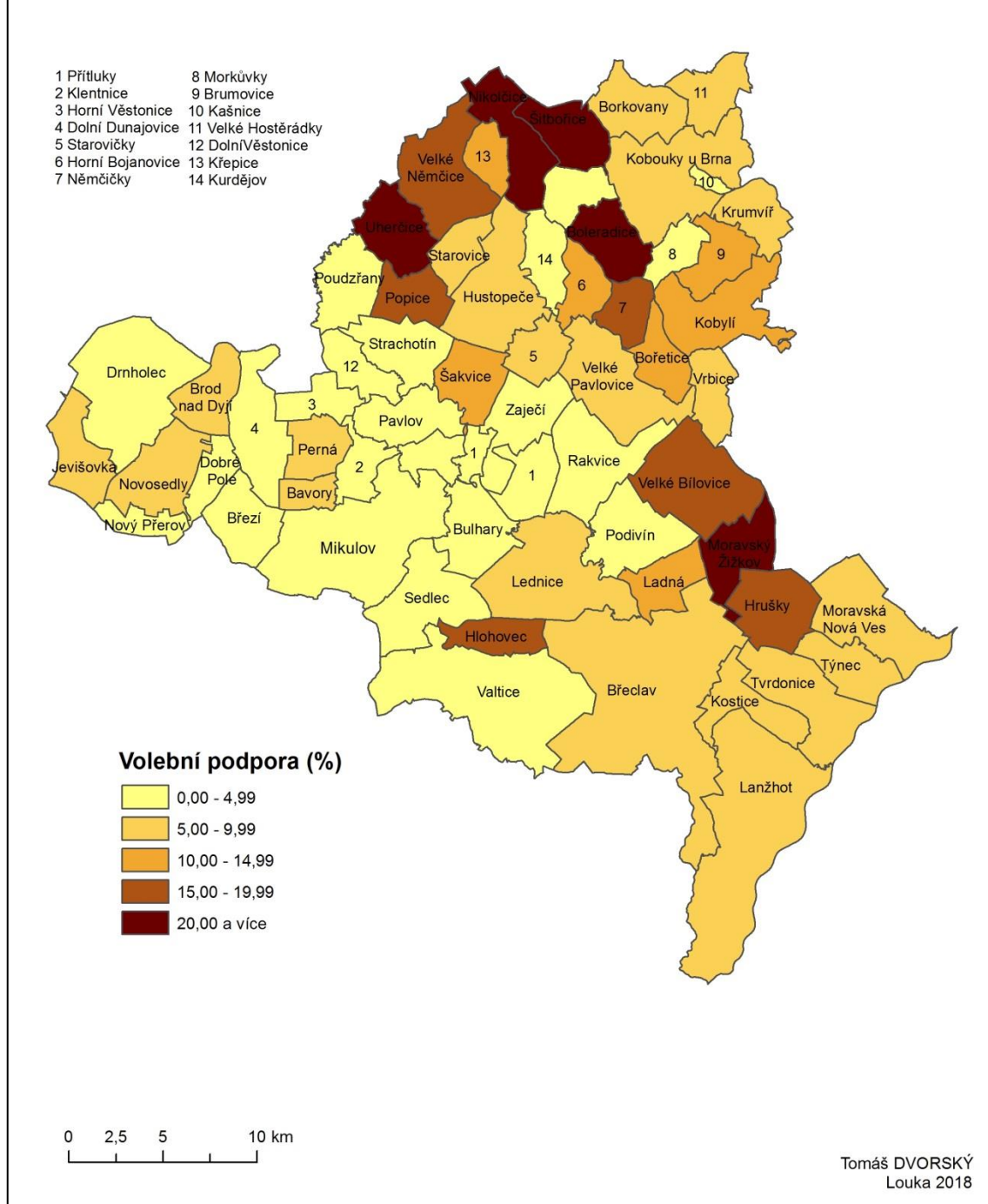
Poslední volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR se uskutečnily v roce 2017 ve dnech 20. a 21. října (Volby.cz, 2017c). V okrese Břeclav při volbách v roce 2017 získala KDU-ČSL méně hlasů než ve volbách v roce 2013 a 2010, konkrétně 8,04 %. V Jihomoravském kraji získali 8,97 % a v ČR 5,80 %. Z obcí okresu Břeclav získala KDU-ČSL nejvíce hlasů v obci Uherčice (25,04 %), Šitbořice (23,99 %), Hlohovec (17,97 %), Popice (17,33 %) a Velké Němčice (17,02 %).

Nejnižší podpora lidovců byla konkrétně v těchto obcích: Dobré Pole (1,47 %), Horní Věstonice (1,70 %), Bulhary (2,27 %), Sedlec (2,40 %) a Kurdějov (2,65 %).

Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v období let 2010–2017 byl trend podobný jako při volbách v letech 1996–2006. Větší podporu měla KDU-ČSL v obcích, kde při sčítání lidu v roce 2011 žilo více římskokatolíků, např. v Uherčicích. Naopak málo voličů lidovců bylo v obcích, kde se k římskokatolickému vyznání při sčítání v roce 2011 hlásilo jen minimum obyvatel, např. v Klentnici. Vyšší podpora KDU-ČSL při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v období let 2010–2017 byla v obcích na severozápadě okresu Břeclav.

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010

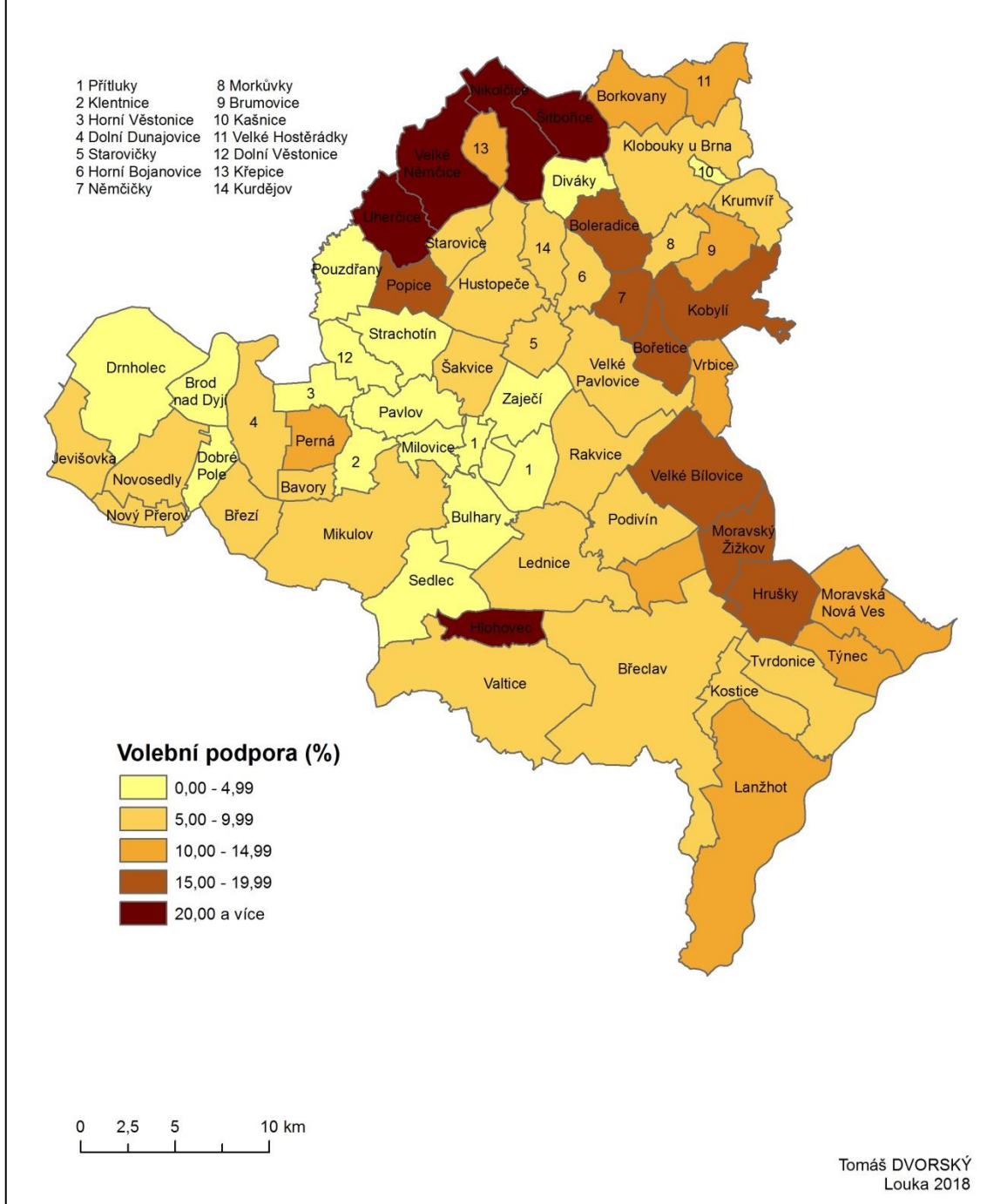

Obr. 31: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2017a), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013

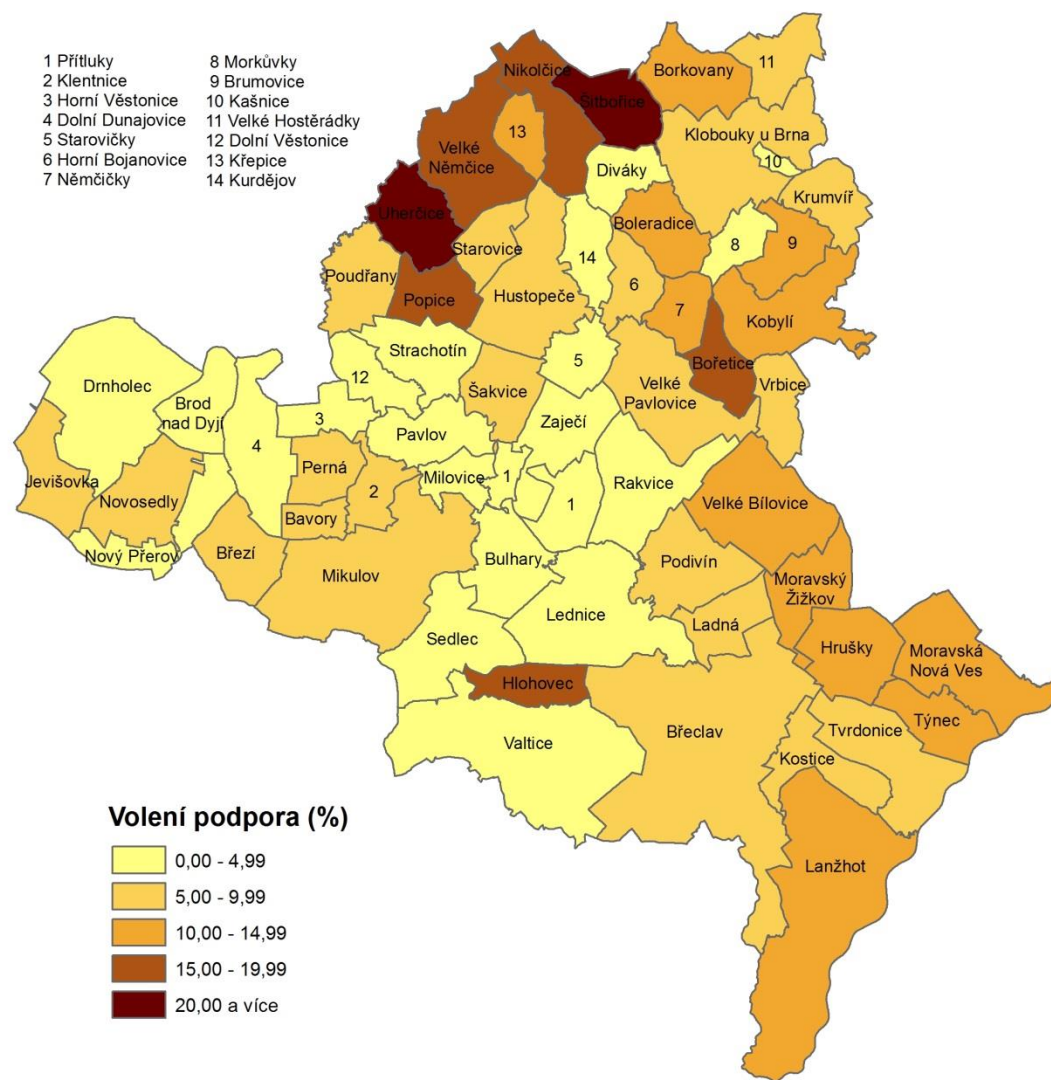

Obr. 32: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2017b), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

VOLEBNÍ PODPORA KDU-ČSL V OKRESE BŘECLAV

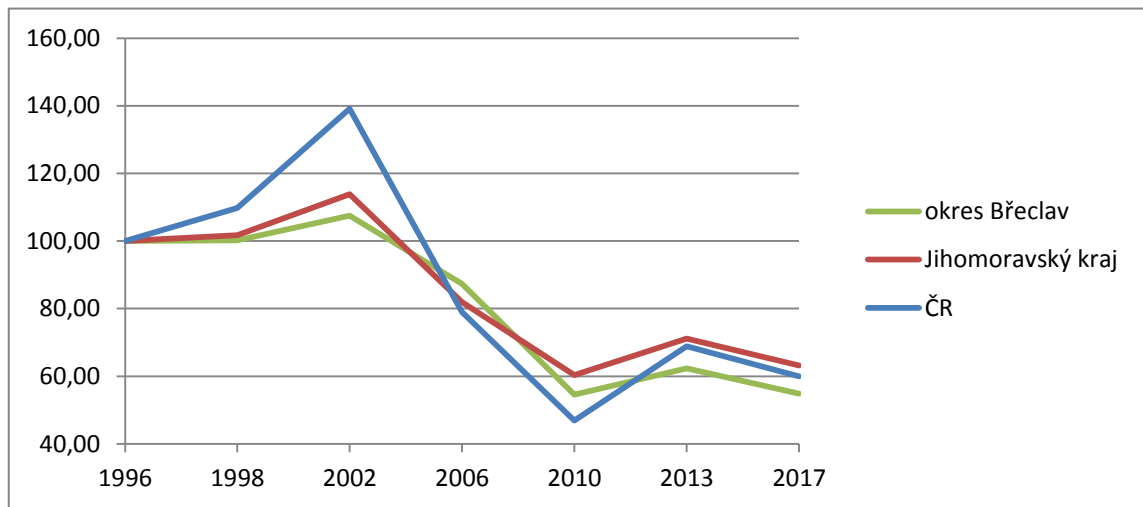
při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017

Obr. 33: Volební podpora KDU-ČSL v obcích okresu Břeclav při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017

(zdroj: ARCDATA PRAHA (2017), Volby.cz (2017c), vlastní úprava v ArcMap 10.1)

9.3 Bazický a řetězový index

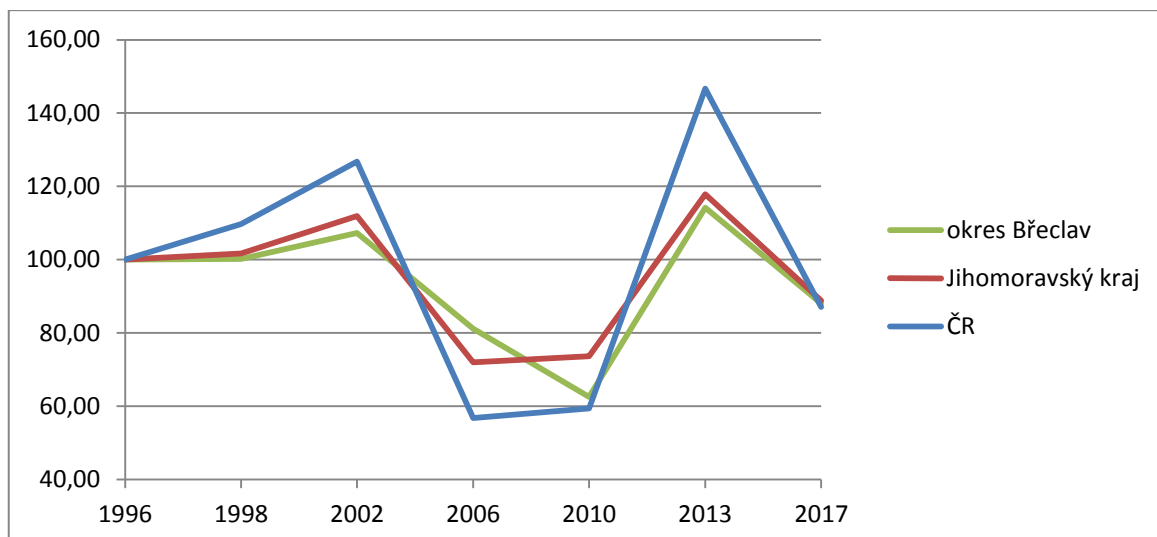

Obr. 34: Bazický index vývoje volební podpory KDU-ČSL v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice v období let 1996–2017

(zdroj: Volby.cz (2017a-c), Volby.cz (2018a-d), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Na obrázku 34 je pomocí spojnicového grafu znázorněn bazický index vývoje volební podpory KDU-ČSL v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice v letech 1996–2017. Za základ pro výpočet bazického indexu byl zvolen rok 1996. Vývoj je velmi podobný v okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji. V rámci České republiky došlo k výraznějšímu nárůstu podpory KDU-ČSL mezi lety 1998 a 2002, v okrese Břeclav a Jihomoravské kraji nebyl nárůst tak výrazný. V roce 2002, ale KDU-ČSL byla ve volbách společně s US-DEU. Obecně docházelo mezi lety 1996 až 2002 k nárůstu volební podpory KDU-ČSL v ČR, Jihomoravském kraji i v okrese Břeclav. Při následujících volbách v letech 2006 a 2010 se snižovala volební podpora KDU-ČSL. Mezi lety 2010 a 2013 získali lidovci opět více hlasů a v roce 2017 se jejich podpora zase snížila.

Nejnižší volební podpora KDU-ČSL byla v období let 1996–2017 při volbách v roce 2010. V tomto roce byl bazický index v okrese Břeclav 54,59 % (oproti roku 1996 méně o 45,41 procentních bodů), v Jihomoravském kraji 60,35 % (méně o 39,65 p.b.) a v ČR 46,94 % (méně o 53,06 p.b.). Nejvyšší volební podporu měli lidovci v roce 2002. V okrese Břeclav byl bazický index 107,51 % (oproti roku 1996 více o 7,51 p.b.), v Jihomoravském kraji 113,82 % (více o 13,82 p.b.) a v ČR 139,10 % (více o 39,10 p.b.).

Obr. 35: Řetězový index vývoje volební podpory KDU-ČSL v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice v období let 1996–2017

(zdroj: Volby.cz (2017a-c), Volby.cz (2018a-d), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Obrázek 35 ukazuje řetězový index vývoje volební podpory KDU-ČSL v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a v České republice v letech 1996–2017. Průběh je podobný u všech tří územních celků. V letech 1996 a 2002 dochází ke zvyšování podpory KDU-ČSL a v roce 2006 strmě klesá volební podpora KDU-ČSL v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji i v ČR. Mezi lety 2006 a 2010 je v okrese Břeclav dále pokles podpory lidovců, v případě Jihomoravského kraje a České republiky je podpora v těchto letech stabilní.

V roce 2013 dochází k výraznému nárůstu podpory voličů KDU-ČSL. Při posledních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byl zaznamenán rychlý pokles volební podpory KDU-ČSL na všech úrovních, avšak v případě celé republiky byl výraznější pokles než v okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji. Největší rozdíl ve volební podpoře KDU-ČSL byl v okrese Břeclav v letech 2006 a 2010, došlo k poklesu o 37,47 p.b. V Jihomoravském kraji to bylo mezi volbami v roce 2002 a 2006 méně o 28,03 p.b. V České republice v letech 2010 a 2013 byl nárůst o 46,89 p.b. Nejmenší rozdíl ve volební podpoře lidovců byl mezi lety 1996 a 1998. V České republice nárůst o 9,74 p.b., v Jihomoravském kraji o 1,68 p.b. a v okrese Břeclav o 0,20 p.b.

10 Závěr

Diplomová práce se zabývá změnami v rozložení obyvatelstva podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v období let 1880–2011. V letech 1880 až 1930 ve většině obcí převažovali obyvatelé, kteří se hlásili k římskokatolickému vyznání. Druhou nejpočetnější skupinou obyvatel z hlediska náboženského vyznání byli evangelíci. Z geografického hlediska se nacházeli především v severní části okresu Břeclav, zejména v těchto obcích: Kašnice, Morkůvky, Velké Hostěrádky, Klobouky u Brna, Nikolčice, Brumovice a Borkovany. Při sčítání lidu v letech 1880–1930 žilo evangelíků 3–5 % z celkového počtu obyvatel. Další početnou komunitu v okrese Břeclav měli v historii i židé. Při sčítání lidu v letech 1880 až 1930 se k židovskému vyznání hlásilo v okrese Břeclav 2–3 % obyvatel. Židovské obce se v minulosti vyskytovaly hlavně v Mikulově, Podivíně, Břeclavi a v Hustopečích.

Při sčítání lidu od roku 1991 do roku 2011 se výrazně zvyšuje počet osob bez vyznání, taktéž i obyvatel, kteří své vyznání neuvedli. V roce 2011 žilo v okrese Břeclav 28,57 % obyvatel bez náboženského vyznání a téměř polovina své vyznání neuvedla, konkrétně 42,65 % obyvatel. Hlavním náboženským vyznáním bylo při posledním sčítání římskokatolické. V roce 2011 se k němu přihlásilo v okrese Břeclav 17,96 % obyvatel. Vyšší podpora KDU-ČSL byla v období let 1996–2017 zejména v obcích na severozápadě a severu okresu Břeclav. V těchto obcích byly také vyšší počty obyvatel římskokatolického vyznání.

11 Summary

The Master's thesis deals with territorial changes in the distribution of population in Břeclav district according to religion in 1880–2011. Between 1880 and 1930 in most villages prevailed the inhabitants who reported themselves to the Roman Catholic religion. The second most populous group in terms of religion was the Evangelical. Geographically, they were located mainly in the northern part of the Břeclav district, especially in the following villages: Kašnice, Morkůvky, Velké Hostěrádky, Klobouky u Brna, Nikolčice, Brumovice and Borkovany. In the census of 1880–1930 there were 3–5 % evangelicals from the total population. Another largest community in the Břeclav district were Jewish. According to the census from 1880 to 1930, 2–3 % of the population reported Jewish religion in the Břeclav district. Jewish communities in the past were mainly in Mikulov, Podivín, Břeclav and Hustopeče.

In the census from 1991 to 2011, the number of people without religion has increased considerably as well as people who have not given their religion. In 2011, 28.57 % of the non-religious population lived in the Břeclav district and 42.65 % of the population did not mention their religion. The main religion was Roman Catholic during the last census. In 2011, 17.96 % of the inhabitants were Roman Catholic in the Břeclav district. Higher support for KDU-ČSL was in the period 1996–2017 especially in villages in the northwest and north of Břeclav. In these villages there were also higher numbers of inhabitants of the Roman Catholic religion.

12 Použité zdroje

ADRA (2014): Adventist Development and Relief Agency: O nás [online]. ADRA, Praha. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>

ARCDATA PRAHA (2017): ArcČR 500 verze 3.3. [online]. ARCDATA PRAHA, Praha. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

Biskupství brněnské (2012): Přehled děkanství [online]. Biskupství brněnské, Brno. [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.biskupstvi.cz/katalog/dekanstvi.php?kod=&zobraz=Zobraz+podrobnosti>

Brázdil, R. a kol. (1995): Statistické metody v geografii: cvičení. Masarykova univerzita, Brno

Brichtová, D. a kol (1996): Podoby kraje a času: kniha okresu Břeclav. ARC Mikulov, Mikulov

Církev.cz (2018a): Katolická církev v České republice: diecéze [online]. Česká biskupská konference, Praha. [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/cs/dieceze>

Cirkev.cz (2018b): Katolická církev v České republice: Papež František [online]. Česká biskupská konference, Praha. [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/cs/papez-frantisek>

Církev adventistů sedmého dne (2018a): Ze života církve: Organizace církve adventistů [online]. Církev adventistů sedmého dne, Praha. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://www.casd.cz/informace-o-cirkvi/organizace/>

Církev adventistů sedmého dne (2018b): Ze života církve: Mapa sborů [online]. Církev adventistů sedmého dne, Praha. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://www.casd.cz/mapa-sboru/>

Českobratrská církev evangelická (2018): Historie: od vzniku církve [online]. Českobratrská církev evangelická, Praha. [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <https://www.e-cirkev.cz/rubrika/796-KDO-JSME-Historie-Od-vzniku-cirkve/index.htm>

Českobratrská církev evangelická - sbor Břeclav (2018): Z historie sboru [online]. Českobratrská církev evangelická-sbor Břeclav, Břeclav. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://www.ccebreclav.cz/historie/>

Československá církev husitská (2007a): Základní informace [online]. Československá církev husitská, Praha. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://www.ccsch.cz/view.php?id=338>

Československá církev husitská (2007b): Kontakty: Náboženské obce [online]. Československá církev husitská, Praha. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: http://www.ccsch.cz/no.php?obec=26#utm_source=firmy.cz&utm_medium=ppd&utm_campaign=firmy.cz-1980170

ČSÚ (2003): Sčítání lidu domů a bytů 2001: okres Břeclav [online]. Český statistický úřad, Brno. [cit. 2017-11-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11280/26211698/13622603.pdf/1a999ca1-0d8c-4700-9a7e-f42cb9aa8a38?version=1.1>

ČSÚ (2013): Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a podle pohlaví k 26. 3. 2011 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/data/2000013/CR/SPCR156.pdf>

ČSÚ (2015): Historický lexikon obcí České republiky 1869-2011: okres Břeclav [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537734/130084150644.pdf/33ef3685-1e3e-48f8-9218-a06c62451456?version=1.2>

ČSÚ (2016a): Charakteristika okresu Břeclav [online]. Český statistický úřad, Brno. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_okresu_breclav

ČSÚ (2016b): Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/2-uzemi-a-podnebi-zxez5zcc8w>

ČSÚ (2017a): Historie sčítání lidu [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20540505/32011840814.pdf/bec31508-8d2d-470a-9b0d-243f304c8d3d?version=1.0>

ČSÚ (2017b): Z historie soupisů obyvatel a sčítání lidu [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2017-11-04]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/25385875/19523983+2400013a01.pdf/2ac73ea4-170e-4afb-a4c2-8328b666df7a?version=1.0>

ČSÚ (2017c): Sčítání lidu, domů a bytů 2011: veřejná databáze [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2017-11-08]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf;jsessionid=K_qbvUttDK2mvzP6HKCVKPNkRk0J2wnhr07miqiQv3ChUqIactpr!74268478?page=statistiky&katalog=31428

ČSÚ (2018): Obyvatelstvo podle náboženského vyznání a pohlaví podle výsledků sčítání lidu v letech 1921, 1930, 1950, 1991 a 2001 databáze [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20548145/4032120119.pdf>

Daněk, P., Štěpánek, V. (1992): Územní diference náboženského vyznání obyvatel českých zemí 1930–1991, Česká geografická společnost, Praha

Evangelická církev metodistická-farnost Mikulov (2018a): Vznik metodistického sboru v Mikulově [online]. ECM Mikulov, Mikulov. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://mikulov.umc.cz/kdo-jsme/vznik-metodistickeho-sboru-v-mikulove/>

Evangelická církev metodistická-farnost Mikulov (2018b): Bohoslužby [online]. ECM Mikulov, Mikulov. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://mikulov.umc.cz/bohosluzby/>

Evangnet (2017a): Nezávislý evangelický portál: Sbor ČCE Klobouky u Brna [online]. Evangnet, Praha. [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: https://www.evangelnet.cz/cce/sbor/89-klobouky_u_brna

Evangnet (2017b): Nezávislý evangelický portál: Sbor ČCE Hustopeče u Brna [online]. Evangnet, Praha. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: https://www.evangelnet.cz/cce/sbor/61-hustopece_u_brna

Evangnet (2017c): Nezávislý evangelický portál: Sbor ČCE Nikolčice [online]. Evangnet, Praha. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://www.evangnet.cz/cce/sbor/132-nikolcice>

Evangnet (2017d): Nezávislý evangelický portál: Sbor ČCE Břeclav [online]. Evangnet, Praha. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <https://www.evangnet.cz/cce/sbor/15-breclav>

Farní sbor ČCE v Hustopečích u Brna (2014): Nikolčice [online]. Farní sbor ČCE v Hustopečích u Brna, Hustopeče. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://hustopece.evangnet.cz/nikolcice>

Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna (2011a): Kazatelské stanice [online]. Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, Klobouky u Brna. [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://klobouky.evangnet.cz/kazatelske-stanice/>

Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna (2011b): Kazatelská stanice Bohumilice [online]. Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, Klobouky u Brna. [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://klobouky.evangnet.cz/kazatelske-stanice/bohumilice/>

Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna (2011c): Kazatelská stanice Morkůvky [online]. Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, Klobouky u Brna. [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: <http://klobouky.evangnet.cz/kazatelske-stanice/morkuvky>

Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna (2011d): Kazatelská stanice Brumovice [online]. Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, Klobouky u Brna. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://klobouky.evangnet.cz/kazatelske-stanice/brumovice>

Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna (2011e): Kazatelská stanice Velké Hostěrádky [online]. Farní sbor ČCE v Kloboukách u Brna, Klobouky u Brna. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://klobouky.evangnet.cz/kazatelske-stanice/hosteradky>

Federace židovských obcí ČR (2010): Na památku lednických židů [online]. Federace židovských obcí ČR, Praha. [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/2837/na-pamatku-lednickych-zidu/>

Filip, A., Schmidt, N. (2009): Dům Boží a brána nebe ve 20. století: studie o sakrální architektuře. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), Brno

- FolklorWeb.cz (2011): Hanácké Slovácko [online]. FolklorWeb.cz, Olomouc. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: http://www.folklorweb.cz/regiony/han_slovacko.php
- Franzen, A. (2006): Malé dějiny církve. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří
- Gemeindelexikon von Niederösterreich (1903). K. K. Statistischen Central Commision, Wien
- Havlíček, T., Hupková, M. (2007): Geografický výzkum religiózní krajiny Česka. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň
- Heller, J., Mrázek, M. (2004): Nástin religionistiky. Kalich, Praha
- Horyna, B. (1994): Úvod do religionistiky. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku (ISE), Praha
- Horyna, B., Pavlincová, H. (2001): Dějiny religionistiky. Nakladatelství Olomouc, Olomouc
- Charita Česká republika (2018): Organizační struktura [online]. Charita Česká republika, Praha. [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/o-charite/organizacni-struktura/>
- Integrovaný portál MPSV (2017a): Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Praha. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady
- Integrovaný portál MPSV (2017b): Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2016 a strategie APZ pro rok 2017 [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Brno. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/statistiky/bmkraj_1216_verejna.pdf
- KDU-ČSL (2015): Naši lidé: předsednictvo [online]. KDU-ČSL, Praha. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.kdu.cz/o-nas/nasi-lide/predsednictvo>
- Keene, M. (2003): Světová náboženství. Knižní klub, Praha
- Kokaisl, P (2009).: Geografie náboženství. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha

- Kordiovský, E., Danihelka, J. (1999): Brána do kraje: průvodce obcemi okresu Břeclav. Regionální muzeum Mikulov, Mikulov
- Kubalík, J. (1984): Dějiny náboženství. Česká katolická charita, Praha
- Küng, H. (2006): Po stopách světových náboženství. Centrum pro studium demokracie (CDK), Brno
- Lexikon obcí pro Moravu (1906). C. K. Statistická ústřední komise, Vídeň
- Lužný, D., Nešpor, R. Z. a kol. (2008): Náboženství v menšině: religiozita a spiritualita v současné české společnosti. Malvern, Praha
- Matlovič, R. (2001): Geografia religii. Prešovská univerzita v Prešově, Prešov
- Matušková, A. (2010): Politický marketing a české politické strany: volební kampaně v roce 2006. Masarykova univerzita, Brno
- Město Břeclav (2017): Národopisná oblast Podluží [online]. Město Břeclav, Břeclav. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: <https://breclav.eu/kultura/cestovni-ruch/narodopisna-oblast-podluzi-1>
- Město Hustopeče (2013): Židovský hřbitov v Hustopečích povstane ze zapomnění [online]. Město Hustopeče, Hustopeče. [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.hustopece.cz/zidovsky-hrbitov-hustopecich-povstane-ze-zapomneni>
- Město Mikulov (2010): Novinky a aktuality: Metodisté jsou po šedesáti letech ve vlastním [online]. Město Mikulov, Mikulov. [cit. 2018-02-02]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/aktuality/detail/?contentId=106482>
- Město Podivín (2018): Historie a zajímavosti [online]. Město Podivín, Podivín. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: <http://www.podivin.cz/?p=mesto/historie-zajimavosti>
- Městské muzeum a galerie Břeclav (2013): Židovská Břeclav [online]. Městské muzeum a galerie Břeclav, Břeclav. [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://muzeumbv.cz/zidovska-breclav/>
- Nováček, S. (1997): Malovaný kraj č. 6/1997: Z historie židů v Mikulově. Moraviapress, Břeclav

- Obec Ladná (2017): Historie obce [online]. Obec Ladná, Ladná. [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: <http://www.obecladna.cz/zivot/historie/default.htm>
- Podrobný seznam míst na Moravě (1885). C. K. Statistická ústřední komise, Vídeň
- Podrobný seznam míst na Moravě (1893). C. K. Statistická ústřední komise, Vídeň
- Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (1995): Pramenné dílo. Český statistický úřad, Praha
- Skokan, L. (2010): Náboženství etnicko-kulturních makroregionů: úvod do regionální geografie náboženství. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Ústí nad Labem
- Special-orts-repertorium von Niederösterreich (1892). K. K. Statistischen Central Comission, Wien
- Spezialortsrepertorium von Mähren (1918). K. K. Statistischen Central Comission, Wien
- Statistický lexikon obcí v Republice československé (1924): Morava a Slezsko. Ministerstvo vnitra a Státní ústav statistický, Praha
- Statistický lexikon obcí v Republice československé (1935): země Moravskoslezská. Ministerstvo vnitra a Státní ústav statistický, Praha
- Státní úřad statistický (1920): Statistická příručka republiky Československé, Státní úřad statistický, Praha
- Stoklasa, R. (2007): Kostely na Slovácku II., Public Art, Rožnov pod Radhoštěm
- Svědkové Jehovovi (2018): Shromáždění Svědků Jehovových [online]. Svědkové Jehovovi, Praha. [cit. 2018-02-04]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/shromazdeni/>
- Štampach, O. I. (2008): Přehled religionistiky. Portál., Praha
- Vaverka, J. a kol. (2004): Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska. JOTA, Brno
- Veselská, D., Vrbková, S. (2004): Židé v Mikulově. Regionální muzeum v Mikulově ve spolupráci s Nadačním fondem obětí holocaustu a Spolkem přátel židovské kultury v Mikulově, Mikulov

Vojtíšek, Z. (2004): Encyklopedie náboženských směrů v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství. Portál, Praha

Volby.cz (2017a): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. - 29.05. 2010 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2010/ps>

Volby.cz (2017b): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. - 26.10. 2013 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps>

Volby.cz (2017c): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. - 21.10. 2017 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/cz/ps2017.htm>

Volby.cz (2018a): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31. 5. - 1. 6. 1996 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps1996/u0>

Volby.cz (2018b): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 19. - 20. 6. 1998 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps1998/u0>

Volby.cz (2018c): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14. - 15. 6. 2002 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2002/psm>

Volby.cz (2018d): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 02.06. - 03.06. 2006 [online]. Český statistický úřad, Praha. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2006/ps>

Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav (1992). Okresní statistická správa, Břeclav

Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v Jihomoravském kraji (1993). Krajská statistická správa, Brno

Waardenburg, J. (1997): Bohové zblízka: systematický úvod do studia religionistiky. Masarykova univerzita, Brno

13 Přílohy

Seznam příloh:

- Příl. 1: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1880
- Příl. 2: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1890
- Příl. 3: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1900
- Příl. 4: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1910
- Příl. 5: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1921
- Příl. 6: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1930
- Příl. 7: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1991
- Příl. 8: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2001
- Příl. 9: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2011
- Příl. 10: Index ateizace 1 a 2 v obcích okresu Břeclav mezi lety 1991 a 2011
- Příl. 11: Volební podpora KDU-ČSL při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v období let 1996–2017 v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a ČR

Příl. 1: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1880

Obec	Počet obyvatel	Katolické (%)	Evangelické (%)	Židovské (%)	Jiné (%)
Bavory	554	99,46	0,54	0,00	0,00
Boleradice	1 084	99,17	0,00	0,83	0,00
Borkovany	1 214	83,11	15,32	1,57	0,00
Bořetice	981	96,23	1,94	1,83	0,00
Brod nad Dyjí	814	100,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 196	79,10	17,47	3,43	0,00
Břeclav	9 712	91,95	0,50	7,46	0,08
Březí	1 702	99,59	0,00	0,41	0,00
Bulhary	1 044	98,28	0,00	1,72	0,00
Diváky	749	98,80	0,00	1,20	0,00
Dobré Pole	657	100,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Dunajovice	2 568	100,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Věstonice	752	98,67	0,00	1,33	0,00
Drnholec	3 024	98,97	0,66	0,36	0,00
Hlohovec	871	98,62	0,00	1,38	0,00
Horní Bojanovice	849	99,18	0,00	0,82	0,00
Horní Věstonice	782	99,87	0,00	0,13	0,00
Hrušky	1 208	96,61	1,41	1,99	0,00
Hustopeče	3 302	92,94	1,12	5,94	0,00
Jevišovka	1 126	99,47	0,00	0,53	0,00
Kašnice	199	4,02	95,98	0,00	0,00
Klentnice	494	100,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 829	66,56	31,25	2,19	0,00
Kobylí	1 810	97,90	0,61	1,49	0,00
Kostice	1 479	96,75	0,95	2,30	0,00
Krumvíř	978	97,96	1,74	0,31	0,00
Křepice	841	97,62	1,66	0,71	0,00
Kurdějov	1 060	99,62	0,00	0,38	0,00
Ladná	699	97,71	0,00	2,29	0,00
Lanžhot	2 700	98,67	0,00	1,33	0,00
Lednice	2 670	94,53	0,90	4,57	0,00
Mikulov	7 642	84,06	0,04	15,87	0,03
Milovice	523	100,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2 099	98,24	0,00	1,76	0,00
Moravský Žižkov	690	99,13	0,00	0,87	0,00
Morkůvky	660	23,48	76,06	0,45	0,00
Němčičky	744	98,92	0,00	1,08	0,00
Nikolčice	855	71,23	28,30	0,47	0,00
Novosedly	1 288	100,00	0,00	0,00	0,00
Nový Přerov	673	98,96	0,00	1,04	0,00
Pavlov	1 112	99,37	0,00	0,63	0,00

Perná	893	100,00	0,00	0,00	0,00
Podivín	2 590	79,46	1,00	19,54	0,00
Popice	1 421	99,51	0,07	0,42	0,00
Pouzdrány	1 236	98,87	0,73	0,40	0,00
Přítluky	1 188	99,58	0,00	0,42	0,00
Rakvice	1 960	98,42	0,31	1,28	0,00
Sedlec	969	100,00	0,00	0,00	0,00
Starovice	1 194	100,00	0,00	0,00	0,00
Starovičky	703	98,15	0,14	1,71	0,00
Strachotín	974	100,00	0,00	0,00	0,00
Šakvice	1 137	98,77	0,70	0,53	0,00
Šitbořice	1 341	98,66	0,45	0,89	0,00
Tvrdonice	1 563	98,21	0,00	1,79	0,00
Týnec	842	97,51	0,00	2,49	0,00
Uherčice	1 131	99,20	0,00	0,80	0,00
Valtice	3 435	98,28	1,08	0,64	0,00
Velké Bílovice	2 285	98,29	0,39	1,31	0,00
Velké Hostěrádky	653	53,29	44,56	2,14	0,00
Velké Němčice	1 568	98,47	0,77	0,77	0,00
Velké Pavlovice	2 382	97,36	0,84	1,81	0,00
Vrbice	1 052	98,19	0,00	1,81	0,00
Zaječí	1 523	98,56	0,07	1,38	0,00
Okres Břeclav	98 274	93,50	2,92	3,57	0,01

(zdroj: Podrobný seznam míst na Moravě (1885), ČSÚ (2015), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 2: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1890

Obec	Počet obyvatel	Katolické (%)	Evangelické (%)	Židovské (%)	Jiné (%)
Bavory	532	99,81	0,19	0,00	0,00
Boleradice	1 142	99,12	0,00	0,88	0,00
Borkovany	1 189	83,68	15,56	0,76	0,00
Bořetice	937	97,33	1,49	1,07	0,11
Brod nad Dyjí	889	100,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 222	81,51	16,45	2,05	0,00
Břeclav	12 014	92,21	0,91	6,81	0,07
Březí	1 769	99,72	0,00	0,28	0,00
Bulhary	1 008	98,51	0,00	1,49	0,00
Diváky	791	98,99	0,25	0,76	0,00
Dobré Pole	678	100,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Dunajovice	2 664	99,77	0,19	0,04	0,00
Dolní Věstonice	826	98,18	0,24	1,57	0,00
Drnholec	3 045	99,11	0,39	0,49	0,00
Hlohovec	981	98,88	0,00	1,12	0,00
Horní Bojanovice	887	98,65	0,00	1,35	0,00
Horní Věstonice	834	99,40	0,00	0,60	0,00
Hrušky	1 358	98,16	0,22	1,62	0,00
Hustopeče	3 654	91,11	2,35	6,54	0,00
Jevišovka	1 147	99,65	0,00	0,35	0,00
Kašnice	184	0,00	100,00	0,00	0,00
Klentnice	446	100,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 703	64,41	32,96	2,63	0,00
Kobylí	1 697	96,76	1,18	2,06	0,00
Kostice	1 629	96,44	1,17	2,39	0,00
Krumvíř	968	93,49	4,34	2,17	0,00
Křepice	883	97,06	2,27	0,68	0,00
Kurdějov	1 010	99,11	0,10	0,79	0,00
Ladná	765	97,91	0,65	1,44	0,00
Lanžhot	2 780	97,45	0,04	2,52	0,00
Lednice	2 561	94,57	0,55	4,80	0,08
Mikulov	8 210	86,93	0,15	12,92	0,00
Milovice	575	100,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2 277	97,58	0,04	2,37	0,00
Moravský Žižkov	763	97,77	0,26	1,97	0,00
Morkůvky	731	24,49	73,46	2,05	0,00
Němčičky	758	99,34	0,00	0,66	0,00
Nikolčice	964	69,71	29,56	0,73	0,00
Novosedly	1 364	99,93	0,07	0,00	0,00
Nový Přerov	711	99,16	0,00	0,84	0,00
Pavlov	1 123	99,91	0,09	0,00	0,00

Perná	914	99,89	0,11	0,00	0,00
Podivín	2 517	82,84	0,20	16,96	0,00
Popice	1 478	99,32	0,07	0,61	0,00
Pouzdřany	1 296	98,92	0,46	0,62	0,00
Přítluky	1 101	99,27	0,00	0,73	0,00
Rakvice	2 056	97,37	0,44	2,19	0,00
Sedlec	1 000	99,30	0,00	0,70	0,00
Starovice	1 260	99,84	0,16	0,00	0,00
Starovičky	738	98,78	0,27	0,95	0,00
Strachotín	1 127	100,00	0,00	0,00	0,00
Šakvice	1 188	98,48	1,09	0,42	0,00
Šitbořice	1 379	98,48	0,80	0,73	0,00
Tvrdonice	1 669	99,10	0,00	0,90	0,00
Týnec	930	98,28	0,00	1,72	0,00
Uherčice	1 213	99,18	0,00	0,82	0,00
Valtice	3 659	98,41	0,90	0,66	0,03
Velké Bílovice	2 570	98,05	0,12	1,83	0,00
Velké Hostěrádky	668	51,95	46,86	1,20	0,00
Velké Němčice	1 578	98,92	0,44	0,63	0,00
Velké Pavlovice	2 383	97,48	0,84	1,68	0,00
Vrbice	978	98,67	0,00	1,33	0,00
Zaječí	1 543	98,57	0,00	1,43	0,00
Okres Břeclav	103 914	92,97	5,36	1,66	0,00

(zdroj: Podrobný seznam míst na Moravě (1893), Special-orts-repertorium von Niederösterreich (1892), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 3: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1900

Obec	Počet obyvatel	Katolické (%)	Evangelické (%)	Židovské (%)	Jiné (%)
Bavory	546	100,00	0,00	0,00	0,00
Boleradice	1 254	99,28	0,00	0,72	0,00
Borkovany	1 287	84,62	14,92	0,47	0,00
Bořetice	1 037	96,34	3,28	0,39	0,00
Brod nad Dyjí	1 011	100,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 321	80,92	16,12	2,95	0,00
Břeclav	13 794	92,94	1,02	6,00	0,04
Březí	1 888	99,58	0,11	0,32	0,00
Bulhary	1 097	98,09	0,73	1,19	0,00
Diváky	816	99,02	0,00	0,98	0,00
Dobré Pole	697	100,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Dunajovice	2 571	99,92	0,04	0,04	0,00
Dolní Věstonice	842	98,69	0,00	1,31	0,00
Drnholec	2 966	99,60	0,17	0,24	0,00
Hlohovec	1 005	99,20	0,00	0,80	0,00
Horní Bojanovice	882	99,32	0,00	0,68	0,00
Horní Věstonice	782	99,74	0,00	0,26	0,00
Hrušky	1 505	98,74	0,13	1,13	0,00
Hustopeče	3 603	89,76	3,03	7,22	0,00
Jevišovka	1 160	99,31	0,09	0,60	0,00
Kašnice	167	2,99	97,01	0,00	0,00
Klentnice	525	100,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 774	63,23	34,14	2,63	0,00
Kobylí	1 801	98,00	1,22	0,78	0,00
Kostice	1 766	97,17	1,47	1,36	0,00
Krumvíř	1 007	96,23	2,38	1,39	0,00
Křepice	1 007	97,42	1,89	0,70	0,00
Kurdějov	993	99,70	0,00	0,30	0,00
Ladná	939	98,08	0,85	1,06	0,00
Lanžhot	2 972	97,04	0,03	2,93	0,00
Lednice	2 702	96,15	0,63	3,15	0,07
Mikulov	8 092	88,63	0,23	11,12	0,01
Milovice	638	100,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2 397	98,00	0,13	1,88	0,00
Moravský Žižkov	861	96,75	1,86	1,39	0,00
Morkůvky	803	28,52	70,86	0,50	0,12
Němčičky	746	99,46	0,00	0,54	0,00
Nikolčice	1 007	69,02	30,98	0,00	0,00
Novosedly	1 343	99,48	0,00	0,52	0,00
Nový Přerov	781	99,23	0,00	0,77	0,00
Pavlov	1 117	100,00	0,00	0,00	0,00

Perná	1 022	99,90	0,10	0,00	0,00
Podivín	2 750	84,15	0,04	15,82	0,00
Popice	1 359	100,00	0,00	0,00	0,00
Pouzdřany	1 218	98,60	0,57	0,82	0,00
Přítluky	1 137	99,12	0,00	0,88	0,00
Rakvice	2 141	98,51	0,42	1,07	0,00
Sedlec	1 035	99,32	0,10	0,48	0,10
Starovice	1 235	100,00	0,00	0,00	0,00
Starovičky	733	100,00	0,00	0,00	0,00
Strachotín	1 049	99,43	0,00	0,57	0,00
Šakvice	1 154	99,57	0,43	0,00	0,00
Šitbořice	1 458	99,79	0,00	0,21	0,00
Tvrdonice	1 795	99,33	0,00	0,67	0,00
Týnec	1 013	99,31	0,10	0,59	0,00
Uherčice	1 202	99,50	0,00	0,50	0,00
Valtice	3 742	98,64	0,45	0,67	0,24
Velké Bílovice	2 764	98,01	0,29	1,70	0,00
Velké Hostěrádky	758	52,11	47,10	0,79	0,00
Velké Němčice	1 489	99,33	0,67	0,00	0,00
Velké Pavlovice	2 566	98,52	0,27	1,21	0,00
Vrbice	1 180	98,81	0,00	1,19	0,00
Zaječí	1 500	97,40	0,00	2,60	0,00
Okres Břeclav	108 802	94,02	3,01	2,95	0,02

(zdroj: Lexikon obcí pro Moravu (1906), Gemeindelexikon von Niederösterreich (1903), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 4: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1910

Obec	Počet obyvatel	Katolické (%)	Evangelické (%)	Židovské (%)	Jiné (%)
Bavory	532	100,00	0,00	0,00	0,00
Boleradice	1 398	99,57	0,07	0,36	0,00
Borkovany	1 305	85,67	14,02	0,31	0,00
Bořetice	1 142	95,88	3,06	1,05	0,00
Brod nad Dyjí	955	100,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 370	78,25	19,78	1,97	0,00
Břeclav	16 745	93,54	1,20	5,01	0,25
Březí	1 931	99,33	0,05	0,62	0,00
Bulhary	1 109	98,47	0,45	1,08	0,00
Diváky	751	99,47	0,13	0,27	0,13
Dobré Pole	700	100,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Dunajovice	2 690	99,93	0,07	0,00	0,00
Dolní Věstonice	771	99,87	0,00	0,13	0,00
Drnholec	2 889	99,41	0,07	0,52	0,00
Hlohovec	1 219	99,34	0,08	0,41	0,16
Horní Bojanovice	919	99,56	0,00	0,44	0,00
Horní Věstonice	770	99,74	0,00	0,26	0,00
Hrušky	1 615	99,75	0,00	0,25	0,00
Hustopeče	3 473	90,27	3,51	6,16	0,06
Jevišovka	1 227	99,19	0,00	0,81	0,00
Kašnice	196	3,57	96,43	0,00	0,00
Klentnice	609	100,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 723	61,77	36,25	1,95	0,04
Kobylí	1 855	97,57	1,40	1,02	0,00
Kostice	2 037	97,79	1,42	0,79	0,00
Krumvíř	1 205	93,94	4,81	1,24	0,00
Křepice	1 073	96,92	3,08	0,00	0,00
Kurdějov	945	100,00	0,00	0,00	0,00
Ladná	1 037	99,52	0,10	0,39	0,00
Lanžhot	3 176	98,68	0,00	1,32	0,00
Lednice	2 731	97,22	0,70	2,09	0,00
Mikulov	8 043	90,43	0,30	9,23	0,05
Milovice	690	100,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2 697	99,52	0,00	0,48	0,00
Moravský Žižkov	935	98,61	0,53	0,86	0,00
Morkůvky	766	31,46	67,89	0,65	0,00
Němčičky	746	99,60	0,00	0,40	0,00
Nikolčice	1 052	67,30	32,70	0,00	0,00
Novosedly	1 348	99,04	0,45	0,52	0,00
Nový Přerov	829	99,40	0,00	0,60	0,00
Pavlov	1 105	100,00	0,00	0,00	0,00

Perná	1 038	99,90	0,10	0,00	0,00
Podivín	2 848	86,10	0,04	13,87	0,00
Popice	1 366	100,00	0,00	0,00	0,00
Pouzdřany	1 213	99,42	0,41	0,16	0,00
Přítluky	1 116	99,28	0,00	0,72	0,00
Rakvice	2 161	98,94	0,28	0,79	0,00
Sedlec	1 035	99,32	0,00	0,68	0,00
Starovice	1 180	99,92	0,08	0,00	0,00
Starovičky	743	100,00	0,00	0,00	0,00
Strachotín	1 010	99,90	0,10	0,00	0,00
Šakvice	1 159	99,83	0,17	0,00	0,00
Šitbořice	1 598	99,37	0,31	0,31	0,00
Tvrdonice	2 013	99,60	0,00	0,40	0,00
Týnec	1 080	99,26	0,00	0,74	0,00
Uherčice	1 234	100,00	0,00	0,00	0,00
Valtice	4 059	98,45	0,52	0,81	0,22
Velké Bílovice	2 881	99,20	0,00	0,80	0,00
Velké Hostěrádky	757	49,93	49,54	0,53	0,00
Velké Němčice	1 561	99,81	0,19	0,00	0,00
Velké Pavlovice	2 628	99,09	0,15	0,72	0,04
Vrbice	1 199	99,08	0,00	0,92	0,00
Zaječí	1 630	97,61	0,18	2,21	0,00
Okres Břeclav	114 818	94,52	3,04	2,38	0,05

(zdroj: Spezialortsrepertorium von Mähren (1918), ČSÚ (2015), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 5: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1921

Obec	Počet obyvatel	Římskokatolické (%)	Evangelické (%)	Československé (%)	Židovské (%)	Jiné (%)	Bez vyznání (%)
Bavory	476	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Boleradice	1 386	99,71	0,07	0,00	0,14	0,00	0,07
Borkovany	1 363	88,04	11,52	0,00	0,37	0,00	0,07
Bořetice	1 279	98,12	1,41	0,00	0,47	0,00	0,00
Brod nad Dyjí	943	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 394	82,42	16,07	0,00	1,43	0,00	0,07
Břeclav	18 163	91,59	1,79	0,40	4,07	0,43	1,71
Březí	1 726	99,54	0,12	0,00	0,35	0,00	0,00
Bulhary	1 124	99,11	0,09	0,00	0,36	0,44	0,00
Diváky	779	99,74	0,13	0,00	0,00	0,00	0,13
Dobré Pole	696	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dolní Dunajovice	2 573	99,84	0,04	0,00	0,00	0,08	0,04
Dolní Věstonice	686	99,85	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00
Drnholec	2 821	99,22	0,07	0,00	0,46	0,04	0,21
Hlohovec	1 313	99,54	0,15	0,00	0,08	0,08	0,15
Horní Bojanovice	951	99,79	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00
Horní Věstonice	734	99,46	0,00	0,00	0,54	0,00	0,00
Hrušky	1 623	99,20	0,00	0,43	0,00	0,12	0,25
Hustopeče	3 494	91,50	3,75	0,03	4,58	0,03	0,11
Jevišovka	1 252	99,20	0,00	0,00	0,56	0,00	0,24
Kašnice	227	5,29	94,71	0,00	0,00	0,00	0,00
Klentnice	630	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 720	61,62	35,40	0,18	2,21	0,26	0,33
Kobylí	2 082	98,17	1,20	0,00	0,34	0,14	0,14
Kostice	2 160	96,57	1,67	0,65	0,93	0,05	0,14
Krumvíř	1 290	93,88	4,96	0,08	0,78	0,00	0,31
Křepice	1 134	96,56	3,26	0,00	0,00	0,00	0,18
Kurdějov	916	99,45	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00
Ladná	1 062	99,62	0,19	0,00	0,19	0,00	0,00
Lanžhot	3 523	97,56	0,03	0,20	1,25	0,06	0,91
Lednice	2 830	96,50	1,41	0,07	1,55	0,21	0,25
Mikulov	7 699	90,51	0,43	0,00	7,44	1,53	0,09
Milovice	687	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2 883	98,37	0,21	0,31	0,14	0,14	0,83
Moravský Žižkov	1 012	97,73	0,00	1,38	0,69	0,00	0,20
Morkůvky	811	32,55	66,95	0,00	0,37	0,12	0,00

Němčičky	823	98,18	0,12	0,00	0,49	0,49	0,73
Nikolčice	1 117	67,59	32,32	0,00	0,00	0,09	0,00
Novosedly	1 427	99,37	0,14	0,42	0,00	0,00	0,07
Nový Přerov	878	99,54	0,00	0,00	0,34	0,11	0,00
Pavlov	1 116	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Perná	946	99,58	0,11	0,00	0,11	0,21	0,00
Podivín	2 809	86,40	0,36	0,46	10,79	0,00	1,99
Popice	1 369	99,20	0,73	0,00	0,07	0,00	0,00
Pouzdrány	1 143	99,30	0,09	0,00	0,35	0,17	0,09
Přítluky	1 084	99,17	0,00	0,00	0,83	0,00	0,00
Rakvice	2 377	95,50	0,80	0,63	0,50	0,08	2,48
Sedlec	1 146	97,82	0,44	0,00	0,26	1,40	0,09
Starovice	1 109	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Starovičky	816	99,88	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12
Strachotín	1 004	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Šakvice	1 325	99,77	0,15	0,00	0,00	0,00	0,08
Šitbořice	1 627	99,69	0,00	0,00	0,18	0,00	0,12
Tvrdonice	2 120	99,72	0,00	0,00	0,24	0,00	0,05
Týnec	1 146	91,27	1,48	0,00	0,61	0,09	6,54
Uherčice	1 244	99,92	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtice	3 959	98,26	0,58	0,00	0,93	0,10	0,13
Velké Bílovice	3 140	99,14	0,00	0,06	0,57	0,03	0,19
Velké Hostěrádky	780	53,08	45,77	0,00	1,15	0,00	0,00
Velké Němčice	1 509	99,60	0,13	0,07	0,00	0,00	0,20
Velké Pavlovice	2 847	99,23	0,11	0,35	0,07	0,07	0,18
Vrbice	1 343	97,99	0,00	1,49	0,45	0,00	0,07
Zaječí	1 481	98,85	0,27	0,00	0,88	0,00	0,00
Okres Břeclav	118 127	94,11	3,09	0,17	1,85	0,23	0,55

(zdroj: Statistický lexikon obcí v Republice československé: Morava a Slezsko (1924), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 6: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1930

Obec	Počet obyvatel	Římskokatolické (%)	Evangelické (%)	Československé (%)	Židovské (%)	Jiné a neudané (%)	Bez vyznání (%)
Bavory	451	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Boleradice	1 376	99,06	0,22	0,07	0,15	0,00	0,51
Borkovany	1 373	86,31	12,96	0,07	0,29	0,07	0,29
Bořetice	1 212	97,85	1,49	0,25	0,41	0,00	0,00
Brod nad Dyjí	999	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Brumovice	1 379	80,64	17,33	0,87	1,09	0,00	0,07
Břeclav	19 454	88,42	2,38	1,64	3,10	1,12	3,34
Březí	1 757	99,20	0,11	0,06	0,17	0,00	0,46
Bulhary	1 144	99,13	0,17	0,17	0,26	0,26	0,00
Diváky	800	98,25	0,13	0,63	0,00	0,25	0,75
Dobré Pole	699	99,57	0,00	0,00	0,00	0,29	0,14
Dolní Dunajovice	2 778	99,64	0,18	0,00	0,00	0,11	0,07
Dolní Věstonice	688	99,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
Drnholec	2 896	99,10	0,35	0,14	0,17	0,03	0,21
Hlohovec	1 425	99,65	0,28	0,00	0,00	0,07	0,00
Horní Bojanovice	872	99,66	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00
Horní Věstonice	738	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hrušky	1 906	98,69	0,00	0,31	0,00	0,10	0,89
Hustopeče	3 719	90,35	3,90	1,75	2,77	0,11	1,13
Jevišovka	1 268	99,29	0,24	0,00	0,47	0,00	0,00
Kašnice	213	7,98	92,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Klentnice	556	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Klobouky u Brna	2 675	60,79	35,14	0,64	1,72	0,93	0,79
Kobylí	2 208	97,96	1,27	0,14	0,36	0,00	0,27
Kostice	2 176	96,78	1,98	0,41	0,18	0,00	0,64
Krumvíř	1 310	93,05	5,11	0,69	0,76	0,00	0,38
Křepice	1 186	96,88	2,95	0,08	0,00	0,00	0,08
Kurdějov	965	99,27	0,00	0,10	0,62	0,00	0,00
Ladná	1 179	98,90	0,68	0,00	0,25	0,00	0,17
Lanžhot	3 882	95,96	0,18	0,49	0,41	0,05	2,91
Lednice	2 791	96,67	1,68	0,07	1,15	0,00	0,43
Mikulov	7 790	91,28	0,72	0,68	5,61	0,15	1,55
Milovice	597	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Moravská Nová Ves	2914	98,25	0,65	0,14	0,14	0,03	0,79
Moravský Žižkov	1 112	98,92	0,63	0,00	0,27	0,00	0,18
Morkůvky	782	31,33	66,75	0,38	0,38	0,00	1,15

Němčičky	814	92,14	0,12	6,76	0,12	0,37	0,49
Nikolčice	1 092	67,40	32,42	0,00	0,00	0,09	0,09
Novosedly	1 472	98,57	0,61	0,48	0,00	0,00	0,34
Nový Přerov	880	99,43	0,00	0,00	0,34	0,00	0,23
Pavlov	1 089	99,82	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00
Perná	1 031	99,32	0,48	0,00	0,10	0,10	0,00
Podivín	2 549	85,17	0,59	0,47	7,69	0,00	6,08
Popice	1 376	99,42	0,29	0,00	0,00	0,00	0,29
Pouzdrány	1 184	98,82	0,59	0,00	0,00	0,00	0,59
Přítluky	1 071	99,07	0,19	0,00	0,65	0,00	0,09
Rakvice	2 403	94,55	2,00	0,29	0,42	0,12	2,62
Sedlec	1 151	98,70	0,70	0,09	0,00	0,00	0,52
Starovice	1 102	99,91	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00
Starovičky	794	99,87	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00
Strachotín	923	99,89	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00
Šakvice	1 512	99,27	0,26	0,07	0,00	0,00	0,40
Šitbořice	1 851	99,24	0,27	0,00	0,16	0,16	0,16
Tvrdonice	2 116	99,67	0,05	0,19	0,00	0,00	0,09
Týnec	1 125	94,93	2,40	0,09	0,09	0,18	2,31
Uherčice	1 210	99,83	0,00	0,08	0,00	0,00	0,08
Valtice	4 125	95,68	1,58	0,82	0,92	0,19	0,80
Velké Bílovice	3 138	99,33	0,03	0,10	0,25	0,10	0,19
Velké Hostěradky	757	50,33	49,14	0,13	0,13	0,00	0,26
Velké Němčice	1 531	99,28	0,39	0,07	0,00	0,00	0,26
Velké Pavlovice	2 774	98,09	0,58	0,40	0,00	0,18	0,76
Vrbice	1 349	99,41	0,07	0,15	0,15	0,00	0,22
Zaječí	1 506	98,87	0,46	0,00	0,46	0,00	0,20
Okres Břeclav	121 195	93,37	3,31	0,56	1,32	0,25	1,18

(zdroj: Statistický lexikon obcí v Republice československé: Země Moravskoslezská (1935), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 7: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 1991

Obec	Počet obyvatel	Římskokatolické (%)	Československé husitské (%)	Evangelické (%)	Ostatní vyznání (%)	Bez vyznání (%)	Vyznání nezjištěno (%)
Bavory	391	53,20	0,00	0,00	0,00	29,41	17,39
Boleradice	784	71,05	0,00	0,13	0,00	10,08	18,75
Borkovany	804	76,99	0,00	4,48	0,00	8,21	10,32
Bořetice	1 272	76,73	0,08	0,63	0,39	14,54	7,63
Brod nad Dyjí	459	55,34	0,22	2,40	0,22	28,32	13,51
Brumovice	930	65,91	0,11	12,15	0,32	8,71	12,80
Břeclav	26 206	44,02	0,29	1,10	0,44	38,68	15,47
Březí	1 523	28,89	0,00	3,68	0,07	45,63	21,73
Bulhary	776	43,69	0,00	0,77	0,77	38,79	15,98
Diváky	445	76,85	0,00	0,90	0,00	9,89	12,36
Dobré Pole	411	48,66	0,00	0,00	1,46	30,66	19,22
Dolní Dunajovice	1 704	47,54	0,41	3,70	1,23	29,28	17,84
Dolní Věstonice	334	36,53	0,60	3,29	0,00	26,05	33,53
Drnholec	1 766	44,05	0,51	2,32	0,51	39,18	13,42
Hlohovec	1 347	72,83	0,00	0,45	0,74	14,77	11,21
Horní Bojanovice	639	79,34	0,16	0,31	0,31	9,70	10,17
Horní Věstonice	452	50,00	0,22	1,33	0,66	26,33	21,46
Hrušky	1 458	57,00	0,07	0,14	0,41	26,20	16,19
Hustopeče	6 166	48,09	0,37	3,36	0,32	31,38	16,48
Jevišovka	531	45,95	0,38	7,91	0,56	32,20	12,99
Kašnice	245	9,80	0,00	46,12	0,00	23,67	20,41
Klentnice	512	36,91	0,39	0,39	0,00	49,80	12,50
Klobouky u Brna	2 299	47,59	0,17	18,40	0,48	18,53	14,83
Kobylí	2 103	77,70	0,24	1,05	0,14	11,60	9,27
Kostice	1 934	60,60	0,10	3,10	0,10	20,01	16,08
Krumvíř	1 089	67,13	0,18	3,49	0,46	15,52	13,22
Křepice	1 211	85,96	0,08	2,23	0,08	6,61	5,04
Lanžhot	3 753	78,71	0,08	0,32	0,43	10,82	9,65
Lednice	2 364	50,21	0,25	2,66	0,59	30,75	15,52
Mikulov	7 477	32,51	0,24	2,06	0,70	42,32	22,17
Milovice	451	43,90	0,67	2,22	0,00	36,14	17,07
Moravská Nová Ves	2 557	65,43	0,12	0,74	0,43	18,97	14,31
Moravský Žižkov	1 415	78,45	0,00	0,35	0,21	11,45	9,54

Morkůvky	436	26,38	0,00	30,05	0,46	31,19	11,93
Němčičky	636	67,30	5,19	0,79	0,16	17,45	9,12
Nikolčice	707	61,53	0,28	17,40	0,42	10,47	9,90
Novosedly	1 188	49,07	0,17	3,79	0,67	29,88	16,41
Nový Přerov	310	29,03	0,00	23,87	1,61	36,13	9,35
Pavlov	546	41,39	0,00	2,01	0,00	30,59	26,01
Perná	756	54,76	0,13	1,19	0,53	26,46	16,93
Podivín	2 848	51,54	0,28	0,77	0,18	30,76	16,47
Popice	952	70,27	0,42	0,32	0,53	19,01	9,45
Pouzdřany	767	64,02	0,13	1,04	0,65	15,65	18,51
Přítluky	823	31,11	0,12	1,09	0,36	26,73	40,58
Rakvice	2 105	51,50	0,19	0,62	0,14	31,26	16,29
Sedlec	807	45,48	0,00	2,48	0,12	29,62	22,30
Starovice	677	65,14	0,00	3,55	0,30	18,17	12,85
Starovičky	688	65,26	0,00	0,00	0,58	9,74	24,42
Strachotín	787	52,86	0,25	0,89	2,03	26,68	17,28
Šakvice	1 441	78,35	0,00	0,56	0,00	11,59	9,51
Šitbořice	1 927	89,98	0,05	0,36	0,16	3,32	6,12
Tvrdonice	2 114	60,03	0,09	0,47	0,14	23,65	15,61
Týnec	970	56,70	0,00	1,24	0,00	23,09	18,97
Uherčice	1 034	76,60	0,00	0,29	0,19	11,12	11,80
Valtice	3 554	41,76	0,23	1,83	0,34	36,83	19,02
Velké Bílovice	3 811	80,27	0,08	0,08	0,03	10,97	8,58
Velké Hostěrádky	396	50,00	0,00	24,75	0,00	13,13	12,12
Velké Němčice	1 624	79,80	0,00	0,74	0,18	10,71	8,56
Velké Pavlovice	3 092	65,82	0,29	0,78	0,39	18,69	14,04
Vrbice	1 137	79,42	0,00	0,09	0,44	9,85	10,20
Zaječí	1320	38,71	0,15	1,36	0,15	33,26	26,36
Okres Břeclav	113 261	54,63	0,23	2,31	0,39	27,22	15,22

(zdroj: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav (1992), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 8: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2001

Obec	Počet obyvatel	Věřící (%)	Římskokatolické (%)	Československé husitské (%)	Českokobratrské evangelické (%)	Pravoslavné (%)	Společnost Svědkové Jehovovi (%)	Bez vyznání (%)	Nezjištěno (%)
Bavory	396	35,10	35,10	0,00	0,00	0,00	0,00	57,07	7,83
Boleradice	850	67,53	65,65	0,12	0,82	0,24	0,00	25,65	6,82
Borkovany	733	70,67	63,71	0,00	3,55	0,14	0,14	25,92	3,41
Bořetice	1 313	66,49	63,59	0,00	0,53	0,00	0,00	28,71	4,80
Brod nad Dyjí	486	43,62	37,24	0,00	0,82	0,00	0,00	50,82	5,56
Brumovice	944	73,52	58,90	0,74	10,70	0,21	0,00	20,23	6,25
Břeclav	26 713	34,08	30,50	0,17	0,63	0,04	0,18	58,51	7,41
Březí	1 539	23,52	19,49	0,00	0,78	0,00	0,13	71,35	5,13
Bulhary	813	32,35	29,15	0,12	1,11	0,00	0,00	56,95	10,70
Diváky	470	69,79	69,36	0,21	0,00	0,00	0,00	24,04	6,17
Dobré Pole	409	24,45	22,49	0,00	0,00	0,00	0,00	73,35	2,20
Dolní Dunajovice	1 705	38,30	33,02	0,23	1,06	0,12	0,00	57,42	4,28
Dolní Věstonice	339	33,63	27,73	0,88	2,36	0,00	0,00	53,10	13,27
Drnholec	1 739	36,57	32,32	0,23	1,15	0,17	0,00	55,89	7,53
Hlohovec	1 340	61,34	59,70	0,07	0,30	0,00	0,00	31,34	7,31
Horní Bojanovice	612	64,05	61,60	0,16	0,49	0,16	0,00	21,08	14,87
Horní Věstonice	447	40,27	37,36	0,00	1,34	0,22	0,00	59,06	0,67
Hrušky	1 414	46,25	43,00	0,00	0,21	0,00	0,14	47,17	6,58
Hustopeče	5 881	37,22	32,41	0,32	2,21	0,02	0,31	49,97	12,80
Jevišovka	554	35,74	27,08	0,18	2,35	0,00	2,53	52,35	11,91
Kašnice	219	43,84	8,68	0,46	34,70	0,00	0,00	42,47	13,70
Klentnice	558	29,21	26,52	0,36	0,36	0,00	0,00	65,23	5,56
Klobouky u Brna	2 228	54,85	36,85	0,13	15,04	0,04	0,27	38,82	6,33
Kobylí	2 092	66,44	64,05	0,19	0,33	0,00	0,00	25,19	8,37
Kostice	1 838	51,09	46,30	0,00	1,74	0,00	0,22	41,24	7,67
Krumvíř	1 109	52,75	46,44	0,36	2,61	0,27	0,00	39,68	7,57
Křepice	1 226	79,85	76,18	0,08	1,79	0,00	0,00	12,97	7,18
Kurdějov	347	40,35	36,02	0,29	1,15	0,00	0,00	46,69	12,97
Lanžhot	3 771	65,92	63,67	0,05	0,19	0,00	0,11	25,56	8,51
Lednice	2 356	37,48	32,64	0,30	0,47	0,25	0,04	54,41	8,11
Mikulov	7 683	27,50	23,55	0,18	0,69	0,09	0,01	64,06	8,43
Milovice	462	29,87	24,68	0,22	0,43	0,00	0,00	62,99	7,14

Moravská Nová Ves	2 528	53,05	49,25	0,04	0,63	0,04	0,00	39,00	7,95
Moravský Žižkov	1 416	69,21	65,47	0,07	0,00	0,07	0,00	27,54	3,25
Morkůvky	458	40,17	18,34	0,00	19,65	0,00	0,00	49,78	10,04
Němčičky	601	61,40	55,74	3,99	0,33	0,00	0,17	30,45	8,15
Nikolčice	772	68,65	53,24	0,13	11,92	0,00	0,26	25,52	5,83
Novosedly	1 145	43,58	38,08	0,17	2,53	0,17	0,00	47,25	9,17
Nový Přerov	321	30,84	13,40	0,00	1,25	0,00	0,93	67,60	1,56
Pavlov	543	26,15	21,92	0,18	0,92	0,00	0,00	66,11	7,73
Perná	756	44,05	40,48	0,00	0,66	0,13	0,00	49,34	6,61
Podivín	2 887	41,91	36,79	0,35	0,45	0,03	0,03	50,54	7,55
Popice	962	60,81	59,25	0,10	0,31	0,00	0,00	32,64	6,55
Pouzďřany	786	42,88	41,60	0,00	0,64	0,00	0,00	44,91	12,21
Přítluky	775	23,74	21,55	0,13	0,26	0,13	0,00	73,68	2,58
Rakvice	2 074	38,67	36,74	0,05	0,24	0,05	0,00	54,19	7,14
Sedlec	806	34,00	30,15	0,12	1,49	0,00	0,00	64,89	1,12
Starovice	743	51,41	46,70	0,00	1,75	0,13	0,00	39,03	9,56
Starovičky	741	49,93	48,04	0,00	0,13	0,27	0,81	39,68	10,39
Strachotín	765	41,44	37,52	0,52	0,13	1,31	0,00	48,24	10,33
Šakvice	1 391	67,00	65,71	0,07	0,43	0,00	0,00	29,62	3,38
Šitbořice	1 948	86,45	84,80	0,05	0,10	0,10	0,00	11,19	2,36
Tvrdonice	2 067	50,07	46,73	0,05	0,19	0,05	0,00	46,25	3,68
Týnec	1 016	49,21	45,96	0,00	0,49	0,00	0,79	38,68	12,11
Uherčice	1 010	71,98	71,29	0,00	0,30	0,00	0,00	28,02	0,00
Valtice	3 630	34,79	30,19	0,06	0,77	0,03	0,08	59,01	6,20
Velké Bílovice	3 800	70,63	68,89	0,08	0,08	0,05	0,11	23,61	5,76
Velké Hostěrádky	400	60,25	35,25	0,00	18,75	0,00	0,00	35,75	4,00
Velké Němčice	1 651	69,72	67,96	0,00	0,36	0,18	0,12	29,01	1,27
Velké Pavlovice	3 101	54,47	52,21	0,13	0,45	0,03	0,03	35,18	10,35
Vrbice	1 096	73,36	70,35	0,00	1,00	0,00	0,18	24,09	2,55
Zaječí	1 422	24,82	22,43	0,07	0,70	0,00	0,14	63,64	11,53
Okres Břeclav	114 197	45,66	41,46	0,17	1,39	0,06	0,12	47,00	7,34

(zdroj: ČSÚ (2003), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 9: Struktura obyvatel podle náboženského vyznání v okrese Břeclav v roce 2011

Obec	Počet obyvatel	věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	Církev adventistů sedmého dne	Církev československá husitská	Církev římskokatolická	Československá církev evangelická
Bavory	402	6,22	14,43	0,00	0,00	12,69	0,00
Boleradice	860	5,00	38,02	0,00	0,00	34,42	0,81
Borkovany	749	8,95	33,91	0,00	0,00	28,84	0,67
Bořetice	1 289	9,15	35,84	0,00	0,00	31,65	0,16
Brod nad Dyjí	460	5,65	14,78	0,00	0,43	11,96	0,00
Brumovice	933	5,68	36,87	0,00	0,00	28,30	4,72
Břeclav	24 737	7,68	15,55	0,18	0,08	12,63	0,37
Březí	1 492	4,89	10,25	0,00	0,00	6,97	0,60
Bulhary	769	10,53	12,74	0,00	0,00	9,49	0,26
Diváky	518	6,37	31,27	0,00	0,00	28,38	0,00
Dobré Pole	451	6,43	13,08	0,00	0,00	9,98	0,89
Dolní Dunajovice	1 687	6,88	12,92	0,00	0,12	13,34	0,24
Dolní Věstonice	294	10,54	12,24	0,00	0,34	8,50	1,36
Drnholec	1 620	7,22	17,22	0,00	0,06	14,07	0,25
Hlohovec	1 288	8,62	26,79	0,00	0,00	24,38	0,16
Horní Bojanovice	629	5,09	19,71	0,00	0,00	18,60	0,16
Horní Věstonice	425	8,71	13,18	0,00	0,24	9,41	0,24
Hrušky	1 499	7,27	26,75	0,20	0,07	24,28	0,00
Hustopeče	5 746	7,31	16,92	0,00	0,19	13,66	0,89
Jevišovka	654	6,12	15,60	0,00	0,15	12,39	1,07
Kašnice	212	4,72	24,06	0,00	0,00	8,02	13,68
Klentnice	518	9,46	8,88	0,00	0,39	6,76	0,00
Klobouky u Brna	2 325	7,78	27,27	0,00	0,00	15,35	7,48
Kobylí	2 074	7,67	32,40	0,00	0,29	27,19	0,29
Kostice	1 789	8,61	20,40	0,00	0,00	17,78	0,84
Krumvíř	1 127	6,30	25,20	0,27	0,09	21,74	1,60
Křepice	1 273	5,42	37,39	0,00	0,08	32,52	0,71
Kurdějov	381	7,87	15,22	0,00	0,00	12,07	0,79
Ladná	1 218	8,54	20,85	0,00	0,00	19,05	0,00
Lanžhot	3 653	9,14	28,99	0,33	0,08	26,14	0,00
Lednice	2 242	7,89	15,17	0,00	0,04	12,13	0,18
Mikulov	7 287	7,37	11,34	0,12	0,08	8,55	0,26
Milovice	422	5,92	9,24	0,00	0,00	6,87	0,00
Moravská Nová Ves	2 514	5,53	24,70	0,16	0,04	21,56	0,16

Moravský Žižkov	1 380	9,13	36,96	0,07	0,00	33,55	0,00
Morkůvky	432	5,09	16,44	0,93	0,00	4,86	7,41
Němčičky	605	8,76	28,43	0,00	0,83	25,45	0,00
Nikolčice	784	5,36	34,95	0,00	0,00	28,70	4,08
Novosedly	1 112	7,82	18,62	0,09	0,09	15,74	0,45
Nový Přerov	299	6,35	12,71	0,00	0,00	5,69	1,00
Pavlov	526	6,65	9,51	0,00	0,00	7,41	0,00
Perná	748	5,21	27,54	0,00	0,00	23,93	0,13
Podivín	2 874	9,01	20,77	0,00	0,10	16,95	0,21
Popice	974	6,47	24,23	0,00	0,00	20,94	0,00
Pouzdrány	736	10,60	14,13	0,00	0,00	11,82	0,54
Přítluky	765	7,97	7,45	0,00	0,00	6,41	0,00
Rakvice	2 120	6,65	16,23	0,09	0,05	13,87	0,05
Sedlec	837	7,17	11,95	0,24	0,00	8,00	0,24
Starovice	834	6,00	22,90	0,00	0,00	18,94	0,48
Starovičky	831	7,46	20,82	0,00	0,00	19,61	0,00
Strachotín	808	7,55	12,13	0,00	0,25	8,91	0,12
Šakvice	1 380	7,39	28,33	0,00	0,00	25,36	0,14
Šitbořice	1 916	4,23	51,83	0,00	0,00	48,75	0,10
Tvrdonice	2 050	7,85	22,05	0,00	0,05	19,41	0,10
Týnec	1 001	5,39	26,27	0,00	0,00	23,18	0,50
Uherčice	1 029	7,09	39,75	0,00	0,00	36,73	0,10
Valtice	3 652	7,53	13,75	0,25	0,11	11,09	0,19
Velké Bílovice	3 852	8,05	39,04	0,03	0,03	35,85	0,05
Velké Hostěrádky	456	6,80	22,81	0,00	0,00	14,91	6,36
Velké Němčice	1 752	5,71	35,22	0,00	0,17	31,91	0,06
Velké Pavlovice	3 044	8,28	24,97	0,00	0,10	21,78	0,20
Vrbice	1 119	6,43	35,92	0,00	0,00	31,28	1,07
Zaječí	1 375	7,78	7,42	0,00	0,00	5,60	0,51
Okres Břeclav	112 828	7,42	21,29	0,08	0,08	17,96	0,61

(zdroj: ČSÚ (2017c), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 9: pokračování

Obec	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	Pravoslavná církev v českých zemích	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	Starokatolická církev v ČR	bez náboženské víry	neuvedeno
Bavory	0,00	0,00	0,00	0,00	33,33	46,02
Boleradice	0,00	0,00	0,00	0,00	17,67	39,30
Borkovany	0,00	0,53	0,00	0,00	17,09	40,05
Bořetice	0,00	0,08	0,08	0,00	15,83	39,18
Brod nad Dyjí	0,00	0,00	0,00	0,00	30,65	48,91
Brumovice	0,00	0,00	0,00	0,00	17,04	40,41
Břeclav	0,07	0,06	0,00	0,00	34,85	41,91
Březí	0,13	0,07	0,00	0,00	45,51	39,34
Bulhary	0,00	0,00	0,00	0,00	39,14	37,58
Diváky	0,00	0,00	0,00	0,00	22,59	39,77
Dobré Pole	0,00	0,00	0,00	0,00	32,15	48,34
Dolní Dunajovice	0,00	0,00	0,06	0,06	30,71	45,82
Dolní Věstonice	0,00	0,00	0,00	0,00	28,91	48,30
Drnholec	0,00	0,12	0,00	0,06	38,64	36,91
Hlohovec	0,00	0,08	0,00	0,00	20,89	43,63
Horní Bojanovice	0,00	0,00	0,00	0,00	21,30	53,90
Horní Věstonice	0,00	0,71	0,00	0,00	29,65	48,47
Hrušky	0,00	0,07	0,00	0,07	31,02	34,96
Hustopeče	0,24	0,07	0,00	0,00	30,72	45,06
Jevišovka	1,22	0,00	0,00	0,00	25,69	52,60
Kašnice	0,00	0,00	0,00	0,00	31,13	40,09
Klentnice	0,00	0,00	0,00	0,00	26,45	55,21
Klobouky u Brna	0,17	0,09	0,00	0,00	24,22	40,65
Kobylí	0,00	0,14	0,00	0,00	20,25	39,68
Kostice	0,11	0,00	0,00	0,00	25,77	45,16
Krumvíř	0,09	0,09	0,00	0,00	27,77	40,73
Křepice	0,00	0,00	0,00	0,00	12,41	44,78
Kurdějov	0,00	0,26	0,00	0,00	25,98	50,92
Ladná	0,00	0,16	0,00	0,00	21,26	49,34
Lanžhot	0,03	0,03	0,00	0,00	16,40	45,47
Lednice	0,09	0,13	0,00	0,00	34,26	42,69
Mikulov	0,00	0,11	0,00	0,04	39,62	41,66
Milovice	0,00	0,00	0,00	0,00	33,89	50,95
Moravská Nová Ves	0,00	0,00	0,00	0,00	25,26	44,51

Moravský Žižkov	0,00	0,00	0,07	0,00	16,88	37,03
Morkůvky	0,00	0,00	0,00	0,00	28,01	50,46
Němčičky	0,00	0,00	0,00	0,00	25,12	37,69
Nikolčice	0,00	0,00	0,00	0,00	18,49	41,20
Novosedly	0,00	0,00	0,00	0,00	33,81	39,66
Nový Přerov	0,00	0,00	0,00	0,00	33,11	47,83
Pavlov	0,00	0,00	0,00	0,00	34,60	49,24
Perná	0,00	0,40	0,00	0,00	28,88	38,10
Podivín	0,00	0,70	0,00	0,00	31,80	38,41
Popice	0,00	0,21	0,00	0,00	20,43	48,87
Pouzdrány	0,27	0,00	0,00	0,00	26,90	48,37
Přítluky	0,00	0,13	0,00	0,00	39,48	45,10
Rakvice	0,00	0,28	0,00	0,00	31,37	45,75
Sedlec	0,00	0,12	0,00	0,00	40,74	40,14
Starovice	0,60	0,12	0,00	0,00	26,74	44,36
Starovičky	0,00	0,00	0,00	0,00	24,91	46,69
Strachotín	0,00	0,74	0,00	0,00	35,89	44,43
Šakvice	0,00	0,00	0,00	0,00	18,77	45,51
Šitbořice	0,00	0,00	0,00	0,00	10,13	33,82
Tvrdonice	0,24	0,00	0,00	0,00	22,78	47,32
Týnec	0,80	0,50	0,00	0,00	26,27	42,06
Uherčice	0,00	0,00	0,00	0,00	16,33	36,83
Valtice	0,00	0,05	0,00	0,03	33,93	44,77
Velké Bílovice	0,00	0,36	0,05	0,00	14,46	38,40
Velké Hostěrádky	0,00	0,00	0,00	0,00	26,97	43,42
Velké Němčice	0,00	0,00	0,00	0,00	16,38	42,64
Velké Pavlovice	0,00	0,07	0,00	0,00	22,70	44,05
Vrbice	0,00	0,45	0,00	0,00	15,28	42,36
Zaječí	0,00	0,07	0,00	0,00	37,24	47,56
Okres Břeclav	0,06	0,11	0,00	0,01	28,57	42,65

(zdroj: ČSÚ (2017c), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Příl. 10: Index ateizace 1 a 2 v obcích okresu Břeclav mezi lety 1991 a 2011

Obec	index ateizace 1 (%)	index ateizace 2 (%)
Bavory	5,56	40,60
Boleradice	8,45	19,08
Borkovany	9,67	21,30
Bořetice	1,50	12,20
Brod nad Dyjí	3,25	40,52
Brumovice	9,13	20,67
Břeclav	-7,29	24,87
Březí	-0,23	40,11
Bulhary	0,58	30,73
Diváky	14,09	29,55
Dobré Pole	2,15	39,13
Dolní Dunajovice	2,01	32,68
Dolní Věstonice	3,87	27,51
Drnholec	-0,89	29,22
Hlohovec	7,17	24,49
Horní Bojanovice	12,85	39,69
Horní Věstonice	4,51	36,12
Hrušky	6,53	23,90
Hustopeče	-1,40	29,10
Jevišovka	-9,61	27,28
Kašnice	9,77	31,63
Klentnice	-46,53	4,95
Klobouky u Brna	6,98	24,33
Kobylí	9,78	23,83
Kostice	7,20	30,40
Krumvíř	14,51	35,28
Křepice	6,22	16,68
Lanžhot	6,26	20,56
Lednice	5,06	36,74
Mikulov	-4,68	29,68
Milovice	-3,53	45,20
Moravská Nová Ves	7,76	30,03
Moravský Žižkov	6,14	16,21
Morkůvky	-4,63	32,71
Němčičky	9,29	26,13
Nikolčice	8,97	22,44
Novosedly	5,61	31,57
Nový Přerov	-4,73	39,25
Pavlov	5,78	45,73
Perná	3,29	21,72
Podivín	1,51	23,45
Popice	1,75	24,00

Pouzdřany	13,34	40,72
Přítluky	17,40	48,93
Rakvice	0,16	32,69
Sedlec	15,81	48,39
Starovice	10,47	34,38
Starovičky	16,81	38,85
Strachotín	12,56	47,73
Šakvice	8,12	24,81
Šitbořice	7,04	12,19
Tvrdonice	-1,14	21,14
Týnec	4,14	23,56
Uherčice	5,86	15,15
Valtice	-4,60	29,25
Velké Bílovice	3,92	13,04
Velké Hostěradky	15,93	38,48
Velké Němčice	6,35	19,08
Velké Pavlovice	4,93	24,06
Vrbice	6,02	17,46
Zaječí	5,96	47,14

(zdroj: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991 v okrese Břeclav a v Jihomoravském kraji (1992, 1993), Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (1995), vlastní úprava MS Excel 2010)

Příl. 11: Volební podpora KDU-ČSL při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v období let 1996–2017 v okrese Břeclav, Jihomoravském kraji a ČR

Obec	1996 (%)	1998 (%)	2002 (%)	2006 (%)	2010 (%)	2013 (%)	2017 (%)
Bavory	7,69	11,50	7,36	9,16	6,63	6,89	6,35
Boleradice	30,48	31,43	36,42	28,10	20,50	19,95	14,90
Borkovany	19,04	22,25	24,43	24,59	8,89	10,80	11,61
Bořetice	19,69	17,65	24,28	18,12	13,04	18,04	15,92
Brod nad Dyjí	9,09	10,82	10,14	8,83	6,70	3,90	3,89
Brumovice	19,06	23,90	24,79	20,07	13,57	14,22	10,36
Břeclav	8,86	8,68	14,16	8,04	5,28	6,73	5,28
Březí	7,72	7,67	7,48	7,84	4,90	6,25	5,48
Bulhary	6,86	4,51	4,16	2,80	1,78	3,30	2,27
Diváky	12,29	13,48	11,20	6,04	3,04	4,83	4,69
Dobré Pole	7,31	8,10	6,87	7,93	3,43	2,16	1,47
Dolní Dunajovice	6,91	8,92	14,40	7,67	4,36	5,74	4,69
Dolní Věstonice	4,74	3,90	11,37	2,79	1,14	3,18	3,14
Drnholec	9,08	8,47	10,34	9,18	2,89	3,73	4,43
Hlohovec	27,81	27,07	29,62	25,04	18,18	20,86	17,97
Horní Bojanovice	11,17	10,50	17,68	15,01	11,46	8,70	6,29
Horní Věstonice	3,11	5,51	7,38	5,57	2,59	0,47	1,70
Hrušky	18,42	20,89	18,89	19,41	15,35	17,01	12,33
Hustopeče	8,20	9,34	14,03	9,03	6,45	7,91	5,94
Jevišovka	9,01	4,94	7,10	5,65	6,72	5,12	6,34
Kašnice	1,32	4,83	5,04	5,10	2,12	2,38	3,60
Klentnice	6,47	7,95	11,92	3,72	0,83	2,59	5,92
Klobouky u Brna	13,58	13,71	15,65	14,68	9,43	9,95	9,01
Kobylí	18,52	21,67	26,35	22,03	14,08	16,49	14,94
Kostice	6,91	9,01	9,27	9,22	6,08	5,91	6,16
Krumvíř	14,71	17,20	16,05	13,84	6,73	6,80	9,29
Křepice	30,68	30,32	28,20	24,28	14,30	14,16	13,16
Kurdějov	X	6,04	15,06	7,79	3,48	5,02	2,65
Ladná	X	X	X	X	11,41	10,75	9,13
Lanžhot	14,68	15,49	19,01	16,07	9,53	13,04	10,80
Lednice	8,43	9,41	9,30	9,39	5,68	8,01	4,59
Mikulov	5,48	6,97	12,43	5,94	3,94	5,99	5,03
Milovice	1,66	1,56	3,24	3,70	2,39	3,06	3,80
Moravská Nová Ves	17,37	15,77	20,28	15,51	8,97	12,03	10,00
Moravský Žižkov	28,98	28,17	33,90	27,61	20,44	18,60	14,79
Morkůvky	5,49	6,04	12,38	13,36	2,62	7,14	3,90
Němčičky	22,44	23,06	26,54	19,94	18,02	15,82	13,13
Nikolčice	26,86	28,22	31,42	26,28	21,12	20,98	15,55
Novosedly	12,43	14,46	13,89	12,37	8,07	6,44	7,11
Nový Přerov	5,52	3,73	3,63	4,06	4,05	7,37	3,30

Pavlov	7,27	9,91	9,23	6,49	2,28	4,37	3,03
Perná	10,90	10,55	15,95	12,25	7,12	11,33	5,52
Podivín	9,65	12,12	17,55	9,87	4,94	7,96	7,08
Popice	22,20	21,06	28,08	21,89	16,28	16,98	17,33
Pouzdřany	5,05	8,72	10,49	6,26	3,78	3,08	5,27
Přítluky	2,53	4,55	4,80	6,16	2,17	3,25	3,20
Rakvice	7,82	9,08	15,59	8,72	2,73	6,04	4,96
Sedlec	2,28	6,72	6,83	2,54	2,09	3,14	2,40
Starovice	13,97	13,07	12,92	10,22	6,17	9,39	5,89
Starovičky	9,88	7,13	8,55	10,45	5,65	5,42	4,15
Strachotín	8,75	8,07	11,11	7,88	4,66	2,61	3,20
Šakvice	19,39	16,49	21,92	22,20	11,11	9,62	9,26
Šitbořice	39,72	36,51	37,20	34,21	20,70	25,48	23,99
Tvrdonice	14,32	14,69	17,10	13,50	9,45	9,83	6,83
Týnec	18,37	18,12	21,17	15,82	9,56	10,42	10,29
Uherčice	32,52	32,55	40,52	30,67	24,32	25,51	25,04
Valtice	7,31	7,79	11,78	5,26	2,23	5,14	4,09
Velké Bílovice	19,26	24,47	28,62	23,12	16,46	18,12	13,67
Velké Hostěrádky	10,87	15,06	21,31	13,06	6,94	11,41	7,87
Velké Němčice	25,82	28,19	35,82	29,43	19,40	20,54	17,02
Velké Pavlovice	14,99	14,18	18,42	13,74	9,92	9,37	7,83
Vrbice	17,40	18,29	21,69	19,46	9,35	13,67	9,87
Zaječí	3,05	4,80	8,57	5,19	2,39	3,35	3,06
Okres Břeclav	12,65	13,02	17,17	12,57	8,14	9,65	8,04
Jihomoravský kraj	12,22	12,66	17,35	11,14	8,37	10,26	8,97
ČR	8,08	9,00	14,27	7,22	4,39	6,78	5,80

(zdroj: Volby.cz (2017a-c), Volby.cz (2018a-d), vlastní úprava v MS Excel 2010)

Poznámka:

X- Obec Kurdějov byla od r. 1976 do r. 1997 součástí města Hustopeče a obec Ladná od r. 1976 do r. 2006 patřila k městu Břeclav.